

Møte onsdag den 2. februar kl. 10 President: *K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l*

D a g s o r d e n (nr. 43):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 10)
2. Referat

Presidenten: Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Trond *Helleland* i dagene fra og med 2. februar til og med 3. februar for å delta på en NATO-reise i regi av den amerikanske ambassade til Brussel
- fra representanten Olav *Akselsen* om sykepermisjon i tiden fra og med 2. februar og inntil videre
- fra representanten Svein *Ludvigsen* om velferdspermisjon i tiden fra og med 3. februar til og med 17. februar

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
  - For Buskerud fylke: Hallgrim *Berg*
  - For Hordaland fylke: Gard *Folkvord*
  - For Troms fylke: Elisabeth *Aspaker*
3. Elisabeth *Aspaker* innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Svein *Ludvigsen*.

Presidenten: Gard *Folkvord* er til stede og vil ta sete.*Valg av settepresident***Presidenten:** Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i dag og i morgen – og anser det vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Tom Thoresen (A): Jeg foreslår Asmund *Kristoffersen*.**Presidenten:** Asmund *Kristoffersen* er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Asmund *Kristoffersen* anses enstemmig valgt som settepresident for dagens og morgendagens møter.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

*Muntlig spørretime***Presidenten:** Stortinget mottok mandag meddelelse fra statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Gudmund *Restad*

- statsråd Guro *Fjellanger*- statsråd Laila *Dåvøy*

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. – Takk.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Ranveig *Frøiland*.**Ranveig Frøiland (A):** Eg vil gjerne stilla eit spørsmål til finansminister *Restad*.

Ved handsaminga av kredittmeldinga var det eit fleirtal som sa at staten no må samla sine eigarinteresser i ei eining, slik at den nasjonale eigarskapen kan sikrast. Denne eininga må få vilkår til å vidareutvikla seg i Noreg og i Norden. Fleirtalet sa òg at eit eventuelt sal av aksjar i Kredittkassen ikkje kan gjennomførast før ein har sett korleis den norske løysinga vert. Fleirtalet sa òg veldig klart frå at Regjeringa måtte gje prioritet til dette arbeidet. To månader har gått sidan vedtaket vart gjort. Det er for lang tid – det går for tregt.

Bankinvesteringsfondet har sendt ut ei pressemelding om at fondet ikkje har planar om å selja aksjar i Kredittkassen, og at det heller ikkje er aktuelt å akseptera tilbodet frå *MeritaNordbanken*. Dette kan vel vera uttrykk for at Bankinvesteringsfondet nærmar seg ein konklusjon på dette arbeidet. Og spørsmålet mitt gjeld framdrifta: Er finansministeren kjend med dei førebelse vurderingane som er komne til uttrykk i pressa og frå Bankinvesteringsfondet?**Statsråd Gudmund Restad:** Ranveig *Frøiland* peker på at det i innstillingen til kredittmeldinga ble forutsatt at Regjeringa gir prioritet til den utredninga som Bankinvesteringsfondet var forutsatt å foreta når det gjelder å komme fram til en best mulig løsning på strukturen på finansmarkedet. Regjeringa har gitt dette prioritet, og allerede dagen etter eller kanskje to dager etter at debatten var avsluttet her i Stortinget, sendte departementet et brev til Bankinvesteringsfondet med et utredningsoppdrag. Der ble det ikke lagt noen andre føringer enn det som lå i innstillingen, som det da for øvrig ble vist til i brevet til Bankinvesteringsfondet. I tråd med det som foregikk i Stortinget, ble det heller ikke gitt noen bestemt tidsfrist for når utredninga skulle være ferdig.

Imidlertid har jeg forutsatt – og har vel også gitt uttrykk for det offentlig – at man ikke bruker unødig tid på utredninga, for det er nødvendig at man så snart som forsvarlig kan få en klarhet i strukturen på det norske finansmarkedet.

På den annen side er det slik at her er det store verdier som står på spill både for staten og for private, så det er nødvendig at man får en grundig utredning og vurdering. Jeg er blitt litt orientert om framdriften. Det er selvfølgelig ikke slik at vi daglig står i kontakt med og blir oppdatert om det som foregår i Bankinvesteringsfondet, men det ble avholdt et møte i Finansdepartementet i forrige uke, den 27. januar, hvor vi fikk en oppdatering av framdriften i saken. Jeg kan ikke gå i detaljer inn på det, men

mitt inntrykk er at saken er i god gjenge. Man har gjort et effektivt arbeid så langt, og man går videre med sikte på å få framlagt en vurdering og anbefaling for Regjeringen innen rimelig tid, uten at det var sagt noe helt presist om nøyaktig når denne vurderingen kunne legges på bordet.

Ranveig Frøiland (A): Eg synest det er litt passivt når ein går ut frå at dei ikkje brukar unødig tid, og at det er i godt gjenge. No må Stortinget få visse for at her skal det gå rimeleg fort. Og vi treng ikkje bruka så veldig mykje tid på dette. Mykje av arbeidet trur eg er gjort i dei ulike institusjonane. Sjølv sagt er det ingen som har noko imot at Bankinvesteringsfondet skal få gjera ein god jobb, men det må ikkje gå så lang tid at ein stiller spørsmål om kva staten eigentleg vil, og om ein sit og trener ting – for her er det ein aksjemarknad som skal fungera og ein børs som skal fungera, så her bør ein ikkje bruka noko særleg lengre tid.

Mitt tilleggsspørsmål går på den pressemeldinga som vart sendt ut frå Bankinvesteringsfondet: Meiner finansministeren at det er heldig at fondet uttalar seg om eit enkelt bod mens denne utgreiinga føregår? For å seia det mildt skapar det noko uvisse det som skjer, når ein held på med ei utgreiing.

Statsråd Gudmund Restad: La meg gjenta – så det ikke er noe tvil om det – at jeg er enig i at det er uheldig hvis det brukes unødig tid på å avklare strukturen på det norske finansmarkedet, og derfor legger jeg også til grunn at det ikke brukes unødig tid. På den annen side, når det er så store verdier på spill, må man ikke forhaste seg unødig så man fatter feil beslutninger. Det har jo forekommet kritikk for at det har vært utført for dårlig forarbeid i mange andre saker opp gjennom årene, så det bør vi ikke risikere å oppleve i denne saken. Men jeg forutsetter, og har heller ikke noen grunn til å tvile på, at Bankinvesteringsfondet vil sørge for at denne saken får den framdrift som den behøver.

Når det så gjelder spørsmålet om hvorvidt det var rimelig at det ble sendt ut en pressemelding om at Bankinvesteringsfondet ikke ville godta MeritaNordbankens bud, går jeg ut fra at det hadde sammenheng med at budet jo var forlenget noen ganger, og at man da ville gi beskjed om at det budet ikke ville bli akseptert innen fristen gikk ut den 31. januar. Det er for øvrig også i tråd med det stortingsflertallet har sagt i innstillingen til kredittmeldingen, at det ikke er aktuelt å selge aksjer i Kreditkassen nå mens utredningen pågår.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Siv Jensen.

Siv Jensen (Frp): Jeg vil gjerne be statsråden utdype litt mer om disse uttalelsene fra Bankinvesteringsfondet, for etter min oppfatning sås det der tvil om fremtidige strukturelle endringer for norsk banknæring. Det kan faktisk nesten oppfattes slik at man utelukker alt annet enn en sammenslåing av DnB og Kreditkassen. Derfor vil jeg gjerne be statsråden forsikre Stortinget om at det ikke er

tilfellet, at det faktisk er slik at det utredes flere ulike alternativer slik at beslutningsgrunnlaget blir best mulig.

Jeg synes også at det kunne være riktig å be om en noe mer presis tidsfrist for når finansministeren mener at Stortinget kan få seg forelagt en sak om dette – om han tror vi kan klare å ferdigbehandle dette før sommeren, eller om vi nærmer oss høsten før vi kan få en avklaring.

Statsråd Gudmund Restad: For å ta det siste først: Jeg hadde ikke personlig samtaler, det var mitt embetsverk som hadde samtaler med styrelederen og direktøren i Bankinvesteringsfondet, men ut fra de tilbakemeldinger jeg har fått, har jeg som sagt ikke grunn til å tvile på at saken behandles så raskt som mulig. Jeg har ingen frykt for at det skal ta så lang tid at ikke saken kan være avgjort før sommeren, men mer presist hvor tidlig i vårsejsonen man kan få dette, kan jeg nok ikke si ut fra de tilbakemeldinger jeg har fått.

Så jeg synes nok ikke at det er grunnlag for å bli så skeptisk ut fra det som er sendt ut fra Bankinvesteringsfondet. Jeg går ut fra at de har gjort det vi i hvert fall for vår del har antatt, at de utreder forskjellige mulige løsninger og ikke konsentrerer seg bare om én mulig løsning. Det er jo slik at stortingsflertallet også la til grunn at man skulle utrede forskjellige muligheter, både når det gjaldt oppkjøp, fusjoner osv. Men så var det eksplisitt sagt, antakelig fordi kredittmeldingen utelukket sammenslåing av de to bankene, DnB og Kreditkassen, at heller ikke det skulle utelukkes i utredningsfasen.

Presidenten: Per-Kristian Foss – til oppfølgingsspørsmål.

Per-Kristian Foss (H): Jeg skal gi statsråden medhold i at stortingsflertallet dessverre gav Regjeringen et oppdrag uten konkret mandat og absolutt uten tidsfrist. Det var et valg Arbeiderpartiet gjorde. Andre muligheter hadde vært til stede, men Arbeiderpartiet valgte altså å følge et stortingsflertall som sendte det til Regjeringen uten tidsfrist, og ikke avklarte det i Stortinget. Der har statsråden rett.

Statsråden sier at det er en dyd av nødvendighet å bruke tid. Jeg vil gjerne be statsråden peke på den børsutvikling som har vært for statens aksjer mens man har brukt tid. Det er vel intet i utviklingen av statens eierskap i bankene som tyder på at denne tidsbruk har økt statens verdier.

Derneft vil jeg gjerne spørre om hvordan statsråden ved den løsning som skal foreslås, vil ta hensyn til de private aksjonærer, som faktisk i en av bankene er i flertall og i den andre banken er i et vetosettende mindretall. Det er viktig for private aksjonærer at også staten opptrer på en måte som ivaretar deres verdier på en rimelig måte. Og til slutt ...

Presidenten: Tiden er omme.

Per-Kristian Foss (H): Da bøyer jeg meg for presidenten!

Statsråd Gudmund Restad: Når jeg har pekt på at det er behov for tid – for tredje gang – er det på grunn av at det er ganske store verdier som står på spill, ikke bare for staten, men også for de private eierne. Jeg tror det også vil være i de privates interesse at dette ikke foregår helt forhastet.

Jeg vil ikke peke på eller vise til hva som har skjedd på børsen i denne utredningsperioden. Det kan skje ting på børsen, selvfølgelig også omkring fristen hvis man skulle sette en helt eksakt frist. Det blir spekulasjoner, så det synes jeg ikke det er noen grunn til å gå inn på.

Vi oppfatter at vårt oppdrag er å skaffe en løsning som er til beste ikke bare for staten, men også for det norske samfunnet, herunder også for de private aksjonærene. Jeg tror ikke det her er motstridende interesser mellom staten og de private eierne.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Per-Kristian Foss (H): Jeg vil tillate meg å utvide perspektivet litt i mitt spørsmål til finansministeren.

Det er dannet et inntrykk nå av at den norske børs og det norske aksjemarkedet, der staten er en vesentlig eier, er et politisk styrt marked – langt mer enn i noe annet land. For et par dager siden brukte en ledende engelsk avis uttrykket om det norske markedet at det hadde en nasjonalistisk business agenda – altså en nasjonalistisk forretningsdagsorden. Og det har fra flere andre hold også vært påpekt at den politiske innblandingen i Norge er sterk.

Mitt spørsmål til finansministeren er: Vil finansministeren bidra til at behandling av konsesjonssaker innen finansinstitusjoner, som i Norge er en politisk prosess, blir en prosess som får strengere tidsfrister, og som blir mindre preget av partipolitikk og av politikk enn det som hittil har vært tilfellet?

Statsråd Gudmund Restad: I den tiden jeg har sittet i finansministerstolen, mener jeg vi ikke har brukt unødig tid på de konsesjonssaker vi har hatt til behandling. Vi har hatt noen til behandling, og noen av dem har vi faktisk fått ros for er blitt behandlet eksemplarisk raskt, andre har nødvendigvis tatt noe mer tid. Men det er ikke mitt inntrykk at man bruker unødig tid.

Det som Per-Kristian Foss nå hevder, at det er for mange politiske aspekter inne i disse behandlingene, har jeg litt vanskelig for å skjønne. Det vi legger til grunn for vår del når vi behandler slike konsesjonssøknader, er først og fremst å sørge for å tilse at soliditet og konkurranse ivaretas. Det mener jeg er gjort i de saker vi har hatt til behandling, i hvert fall i min tid i finansministerstolen.

Per-Kristian Foss (H): Jeg forstår at finansministeren har vanskelig for å skjønne det. Men da kan jeg kanskje henvise til et foredrag av direktøren i Norsk Hydro, som på en forbillig måte i fjor høst pekte på akkurat det samme som jeg nå sier: Rapportene fra alle investor-

miljøer som Hydro er sterkt inne i i Europa og i Norge, peker på at man må ha en politisk ekstrapremie for å operere i det norske aksjemarkedet. Det er mer politisk betont enn noe annet marked. Jeg tror Hydrosjefen, på lengre tid og klarere, kan forklare dette.

Så derfor mitt spørsmål til finansministeren: Vil finansministeren vurdere å gjøre som i Sverige, å ha en tidsfrist for behandling av konsesjonssaker innen finansinstitusjoner? Der tar man også hensyn til konkurranse og soliditet og gjør det på en forsvarlig embetsmessig måte, men tidsfristen er altså satt. Det har man ikke i Norge. Eksempelvis tok behandlingen av BNbank/DnB ni måneder før avklaring kom uten begrunnelse.

Statsråd Gudmund Restad: Jeg må bare ta det som et synspunkt, det som Per-Kristian Foss nå refererer som en oppfatning i det såkalte markedet.

Jeg skal selvfølgelig vurdere om det er et behov for å sette frister. Det må jo bli andre som får fristene. Vi har jo også noen som utreder sakene før oss, Kredittilsynet først og fremst. Og vi kan selvfølgelig vurdere om det er behov for å sette frister. Jeg har ikke i disse sakene vi har hatt til behandling, følt at Kredittilsynet har brukt unødig tid. De skal jo også kontakte andre, bl.a. Norges Bank. Jeg føler vel at det gjøres med det tempoet som normalt bør kunne kreves. Men hvis vi får inntrykk av at det ikke skjer så raskt som ønskelig, kan vi vurdere om det bør settes frister for behandlingen.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille arbeids- og administrasjonsminister Dāvøy følgende spørsmål:

I VG den 1. februar 2000 kan vi lese at administrerende direktør Halvor Stormoen i Statsbygg uttaler: «Det var ingen som hadde full kontroll» – det vil si at ingen hadde den fulle kontroll med hvor mye penger som ble brukt, tidsperspektiv, kommando og rapporteringslinjer m.m. Det var og er prosjekter som f.eks. bygging av det nye Rikshospitalet og renovering av Slottet. Dette avdekker store organisasjonsmessige svakheter hos statens byggherre og eiendomsforvalter, ved at ingen hadde den totale oversikt.

Synes statsråden dette er en forsvarlig måte å behandle og bruke skattebetalernes penger på?

Statsråd Laila Dāvøy: Jeg er veldig glad for å kunne si at nettopp omorganiseringen av Statsbygg faktisk er vedtatt også i denne sal. De problemforholdene som direktør Stormoen trekker opp som noen av de største problemene han og vi har sett når det gjelder organiseringen av større prosjekter i Statsbygg, er at man hadde flere avdelinger som samtidig hadde ansvar for ulike prosjekter. Det betydde at de som bestilte byggverkene – for å si det slik – måtte forholde seg til ulike avdelinger i Statsbygg. Det er nå organisert på en helt annen måte, fra 1. januar i år. Det betyr at man har en organisasjon der det er én å

forholde seg til for dem som er oppdragsgivere. Så det er organisert på en helt ny måte, og jeg er veldig glad for å kunne si takk til Stortinget for at det var med på denne omorganiseringen.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Kan vi få en garanti fra statsråden for at slike tilstander ikke vil forekomme i fremtiden, selv med en omorganisering av Statsbygg som gjelder fra 1. januar dette år? Jeg tenker da spesielt på bygging av den nye operaen, som er anslått til flere milliarder kroner. Her vil noen prosenter i avvik bli mange millioner, som vi med fordel kan bruke på andre prosjekter til fellesskapets beste.

Statsråd Laila Dávøy: Når det gjelder prosjektorganiseringen og styringsstrukturen i den nye operaen, er det nettopp tatt hensyn til de problemene vi har hatt knyttet til organiseringen og styringen av Rikshospitalet. Vi har lagt opp til en helt annen prosjekterings- og styringsmodell, og det har vi gjort fordi vi ønsker å ha sterkere styring med hele fremdriften. Det er mitt inntrykk at dette vil gjøre det meget bedre, og vi vil ha mye større styring med store byggeprosjekter i fremtiden. I tillegg har vi også etablert kontrollsystemer for store byggeprosjekter, som også er kontrollsystemer som er overordnet for alle departementene.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få stille et oppfølgingsspørsmål til Dávøy.

Det har vært flere prosjekter enn Rikshospitalet og det som for øvrig har vært nevnt her, som egentlig – av en del i hvert fall – har blitt karakterisert som rene skandaleprosjekter. Spørsmålet mitt til statsråden er følgende: Har noen noen gang – slik statsråden ser det – blitt stilt til ansvar for de overskridelser og skandaler vi har sett i forbindelse med Statsbygg? Og også: Vil statsråden ta et initiativ til at man får et system slik at noen, når man får slike overskridelser og skandaleprosjekter innenfor Statsbygg-systemet, i fremtiden vil bli stilt til ansvar for de prosjektene som de legger fram?

Statsråd Laila Dávøy: Jeg har lyst til først å påpeke at de aller fleste byggeprosjekter i Statsbygg går bra, man holder seg innenfor den rammen som man har. Så har man hatt noen prosjekter som dessverre ikke har vært håndtert godt nok. Og når det gjelder ansvaret for disse: I særdeleshet vil jeg peke på Rikshospitalet, som er et komplekst prosjekt. Det har gått fra 1992 og fram til i dag. Her er det mange aktører. Det er utrolig viktig at vi finner ut hva som har skjedd, slik at vi kan gjøre dette bedre i fremtiden. Derfor har jeg på eget initiativ besluttet – og fått Stortingets vedtak på – at vi skal sette i gang en skikkelig omfattende evaluering av hele Rikshospitalet. Der vil også ansvarsforholdene komme fram.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jens Stoltenberg (A): Jeg har et spørsmål til miljøvernministeren.

Faren for global oppvarming er et av de mest alvorlige miljøproblemene vi står overfor. Norge bidrar til utslipp av klimagasser, bl.a. gjennom at vi importerer stadig mer elektrisk kraft fra våre naboland. I år med normal eller gjennomsnittlig nedbør importerer vi store mengder kraft, bare i uvanlig våte år er vi selvforsynte eller eksporterer. Samtidig har Statens forurensningstilsyn nå lagt fram materiale som viser at de tror at dersom vi tar gasskraft i bruk i Norge, vil det redusere utslippene av klimagasser vesentlig, og Norges vassdrags- og energiverk har i konsesjonen til Naturkraft sagt at vi vil kunne halvere utslippene av CO₂ og få en betydelig reduksjon i utslippene av nitrogen og svovel.

Er miljøvernministeren enig med våre to fremste fagorganer, NVE og SFT, i at gasskraft i Norge vil føre til vesentlig lavere utslipp av CO₂ i Norden samlet sett?

Statsråd Guro Fjellanger: La meg først få lov til å si at det er viktige spørsmål vi her diskuterer. Faren for global oppvarming er åpenbar, og vi har ikke minst det siste året opplevd dramatiske utslag i vær som vi ikke kan utelukke også skyldes menneskeskapt utslipp av klimagasser.

Når det så gjelder spørsmålet fra Jens Stoltenberg om hvorvidt gasskraftverk i Norge vil føre til at de globale utslippene går ned, la meg først få lov til å si at SFT sier at dette vil skje på kort sikt, men ikke på lengre sikt. I tillegg er NVEs vurdering bygd på en forutsetning om at etterspørselen etter kraft er gitt og ikke vil øke hvis man produserer mer kraft. Erfaringene fra de siste årene er dessverre ikke slik. Erfaringene er at jo større tilgang det blir på billigere energi, jo mer øker energiforbruket.

Min vurdering er at uten et internasjonalt kvotesystem som gjør at alle land har en forpliktelse på hvor mye de kan slippe ut, har man ingen garantier for at gasskraftutslipp i Norge vil erstatte kullkraftutslipp i andre land. Vi har en betydelig risiko for at det vil komme i tillegg.

I tillegg er det også verdt å nevne at en del av de beregningene som Stoltenberg refererte til, baserer seg på at all import av elektrisitet fra Danmark er kullkraft. Det er det ikke. Pr. i dag er opp mot halvparten andre ting, f.eks. fornybar energi, og vi vet også at Danmark har planer om å øke andelen av fornybar, ren energi i den kraften de har.

Jens Stoltenberg (A): Jeg takker for svaret, men jeg skjønner ikke helt at statsråden svarte på det jeg spurte om.

NVE og SFT har lagt fram fyldig dokumentasjon på at gasskraft i Norge vil føre til vesentlig lavere CO₂-utslipp. Og det er ikke riktig at de beregningene baserer seg på at all import er kullkraft, det er basert på den miksen som er i det nordiske energimarkedet, snart er det også koblet opp mot Tyskland. Begge beregningene viser dramatisk reduksjon i CO₂-utslippene. Spørsmålet er: Er

(Stoltenberg)

statsråden enig med SFT og NVE, eller har hun andre faglige beregninger som viser at det blir økte totalutslipp i Norden?

Statsråd Guro Fjellanger: Som jeg sa i mitt første svar, bygger NVEs beregninger bl.a. på at energibruken er gitt, og at den ikke øker ved at man produserer mer kraft. Og jeg mener at erfaringene vi har siden disse beregningene ble laget, viser at det ikke stemmer. Jeg mener også at en forutsetning for at gasskraft i Norge skal føre til mindre utslipp av CO₂ f.eks. i Danmark, er at vi har på plass et kvotesystem internasjonalt som gjør at vi er sikre på at gasskraft kommer til erstatning for kullkraft.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Aud Blattmann.

Aud Blattmann (A): I henhold til en pressemelding fra Venstres pressekontor uttaler statssekretær Per Tore Woie at han vil tillate produksjon av gasskraft i Norge. Han mener at det er helt uvisst hvor lang tid det vil ta før CO₂-frie gasskraftverk kan bygges. Og derfor ønsker han seg en tidlig byggestart for gasskraftverk for å redusere importen av atomkraft og kullkraft. Per Tore Woie, som bl.a. har ansvaret for energipolitikk hos statsministeren, mener at det er politisk umoralsk å gjøre seg avhengig av kullkraft og atomkraft produsert i utlandet samtidig som han erklærer seg prinsipielt som motstander av slik kraftproduksjon. Er det sånn at statsråden også er i uenig med sin egen kollega fra Venstre?

Statsråd Guro Fjellanger: Det burde ikke komme som noen overraskelse på denne forsamling at ikke bare statsråden er uenig med Per Tore Woie i dette spørsmålet, men også hele partiet Venstre og Regjeringen.

Presidenten: Per-Kristian Foss – til oppfølgingsspørsmål.

Per-Kristian Foss (H): En av de myter statsråden og hele Venstre – nesten – baserer seg på i sin motstand mot at Norge skal bruke gasskraft til elproduksjon, er at det er en ny teknologi rett rundt hjørnet som kan gi oss CO₂-frie gasskraftverk. Dette bestrides av vårt fremste teknologisk faglige organ, SINTEF. De peker på at de gasskraftverk som nå kan bygges ut, er teknisk sett det beste som finnes kommersielt tilgjengelig, og er høyteknologiske produkter i enhver sammenheng. De peker på at skal man bruke annen teknologi, forutsetter det et prisleie som ligger noe nær det dobbelte av dagens, og de peker på at tidsperspektivet for en slik alternativ teknologi – såkalte CO₂-frie gasskraftverk – er ca. ti år. Dette tiltres av Norsk Hydro, som har utredet dette kommersielt og teknologisk. Det tiltres også av Aker Maritime, som har gjort det samme. Hva gjør at statsråden har en helt annen oppfatning?

Statsråd Guro Fjellanger: La meg først få si at dette spørsmålet ikke dreier seg om hvorvidt vi skal kunne ta i

bruk gasskraftverk til energiproduksjon i Norge, men om hvorvidt Norge skal være det siste landet som bygger sterkt forurensende gasskraftverk eller det første landet som bygger gasskraftverk med ren og moderne teknologi. Beregningene for når teknologien på mer moderne miljøvennlige gasskraftverk kan være tilgjengelig, varierer sterkt. Av de anslagene jeg har sett, varierer det fra tre til 15 år.

For meg er det et tankekors at Naturkraft har gitt seg selv en tenkepause på noen år før de er villig til å ta en investeringsbeslutning, basert på tre forhold: Det ene er at de ikke har sikkerhet for hva den internasjonale kvoteprisen blir, det andre er at elprisen i Norge er for lav, og det tredje er SFTs krav til CO₂ og NO_x. Når de har gitt seg selv den tenkepausen, mener jeg at Regjeringens holdning er fornuftig når vi sier at vi vil kunne vurdere spørsmålene på nytt, forutsatt at de bidrar til utvikling av mer moderne teknologi.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Annelise Høegh (H): Jeg har et spørsmål til statsråd Dāvøy, som gjelder det vi alle er opptatt av: Hvordan kan vi skape et bedre og et tryggere omsorgstilbud for eldre og for funksjonshemmede omsorgstrengende i kommunene?

Jeg ble så glad da jeg hørte Laila Dāvøys redegjørelse i fjor, for der fremgår det faktisk at Høyre og Kristelig Folkeparti er helt enige om at de omsorgstrengende, de eldre, må få større innflytelse på omsorgstilbudet. Vi er også enige om at konkurranseutsetting og tilbud fra private omsorgsyttere er positivt. For statsråd Dāvøy sa faktisk:

«Slik konkurranse vil gi en positiv stimulans til offentlige tilbydere av de samme tjenestene og også gjøre det enklere for det offentlige som bestiller å definere krav til pris og kvalitet på tjenestene»

– altså kvalitetshensyn, hvordan vi får en bedre omsorg, er det viktigste når vi skal konkurranseutsette. Derfor ble jeg desto mer overrasket da jeg tittet gjennom denne omsorgsmeldingen som Regjeringen la frem forrige fredag, for der sier sosialministeren fra Senterpartiet det stikk motsatte: Konkurranseutsetting skal man ikke ha. Hva er Regjeringens syn – er det Dāvøy eller er det Kleppa som bestemmer?

Statsråd Laila Dāvøy: Nå skulle jeg ønske jeg hadde hatt en halvtime. Dette med konkurranseutsetting og konkurranseeksponering er et svært omfattende felt. Og dessverre er det også sånn at mange ulike – skal vi si – interessenter her legger ulikt innhold i de ulike begrepene. Det som imidlertid er en realitet, er at i mitt departement har vi nedsatt et utvalg som ser på det vi har kalt for konkurranseeksponering. Det går på alle forhold knyttet til utsetting av f.eks. drift av institusjoner, men det kan også gå på «bench marking» – det som vi kaller sammenlignende undersøkelser mellom ulike institusjoner i offentlig sektor. Jeg tror det er viktig at vi også ser på og utreder og tar stilling til en del av det som vi kaller for

konkurransesponering, og som ikke er en privatisering.

Jeg kan love at når dette utvalget kommer med sin innstilling, skal vi ha en skikkelig debatt om dette, også i Regjeringen, for å gi råd om hvordan man skal forholde seg videre, også i kommunene. Her er det store behov og stor etterspørsel fra kommunenes side med hensyn til hvordan de bør forholde seg til dette.

Annelise Høegh (H): Det er vel og bra med debatt i Regjeringen, men jeg trodde at de hadde en debatt før de la frem både forvaltningspolitiske redegjørelser og stortingsmeldinger, og her er det altså totalt sprik. Dāvøy har gitt positivt uttrykk for at konkurransesponering, kall det gjerne det – som ikke er privatisering, det er jeg helt enig i, for det offentlige skal selvsagt fortsatt betale – er et gode for den eldre, fordi man da kan konsentrere seg om kvalitativt gode tilbud. Fremtiden må jo være at den eldre selv får lov til å velge mellom de tilbyderne som kommunene har trukket frem. Det må være slik at jeg selv kan bestemme hvem jeg vil ha inn i hjemmet mitt, ikke at det skal være en kommunalt pålagt oppgave å bestemme hvem jeg skal ha inn hvis jeg trenger hjelp.

Men Kleppa sier altså det stikk motsatte. Hun sier at kommunal drift er lettest å planlegge, og den skaper stabilitet og ro for mottakerne og de tilsatte. Jeg er redd for at det er de tilsatte som får størst ro dersom kommunene skal ha enerett her, mens mottakeren nettopp ikke får stabilitet. Det er jo stor turnover på dem som kommer inn i hjemmene. Hva mener egentlig Regjeringen?

Statsråd Laila Dāvøy: Jeg har også lyst til å vise til min forvaltningspolitiske redegjørelse, som jeg holdt i april i fjor, der jeg også sa at på akkurat helse- og omsorgssektoren er det vanskelig å vite hvor langt man skal gå når det gjelder konkurransutsetting osv. – det er faktisk det vanskeligste området.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Johnsen.

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende tilleggsspørsmål til statsråden: Vi har stort sett konkurranse i alt det som vårt samfunn beskjeftiger seg med, men innenfor én sektor er det altså fryktelig farlig å drive med konkurranse og med privat utsetting. Hva er det som er så fryktelig farlig med konkurranse og privatisering innenfor helsevesenet, når vi har sett at det går utmerket i stort sett alle bransjer i dette landet? Hva er det som gjør at statsråden er så fryktelig redd for at vi skal få en normalsituasjon også innenfor helsevesenet?

Statsråd Laila Dāvøy: Det er en ting som gjør det noe vanskeligere her enn kanskje innenfor andre områder, f.eks. teknisk sektor, og det baserer seg på en del undersøkelser fra andre land, f.eks. Sverige og England, der man har brukt både privatisering og omfattende konkurransutsetting innenfor helsesektoren, og der man sier at det er spesielt kvaliteten som er vanskelig å måle når det

gjelder de myke sektorene, det har vært det mest problematiske. Det er også akkurat når det gjelder kvalitet, at man har sett en del uheldige eksempler i forhold til privatisering. Det er dette som er problemet. Derfor må vi bruke ganske mye tid på å definere. Hvis vi skal gå til en ytterligere grad av konkurransesponering i offentlig sektor, også innenfor helse- og omsorgssektoren, skal man være helt sikker på at man vet hva man gjør, at man klarer å definere kvalitet, slik at brukerne får det best mulige tilbudet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Gunnar Breimo (A): Også jeg har et spørsmål til statsråd Dāvøy.

Ved flere anledninger har Regjeringen kommet skjevt ut i forhold til fagbevegelsen. I forbindelse med budsjettet frontkolliderte man, etter min mening, i spørsmålet om viktige endringer i avtalefestet pensjon, AFP-ordningen, og man utfordret når det gjaldt ventelønnsordningen. Det er ordninger som er et resultat av avtale mellom partene i arbeidslivet og Regjeringen/myndighetene. I AFP-ordningen overkjørte Regjeringen en av partene, noe som skapte veldig mange sterke reaksjoner.

Mitt spørsmål er: Hvilken strategi har Regjeringen når det gjelder forholdet til fagbevegelsen? Vil man søke samarbeid, eller satser man på fortsatt overkjøring ved hjelp av Høyre og Fremskrittspartiet, som f.eks. i AFP-ordningen?

Statsråd Laila Dāvøy: Når det gjelder AFP-ordningen, gjorde Stortinget like før jul en del mindre endringer, som var nødvendige. Det var faktisk alle enige om skulle gjøres, også fagbevegelsen.

Når det så gjelder det at Regjeringen i statsbudsjettet for i år signaliserte en del endringer som man ville komme tilbake til på et senere tidspunkt, sa ikke Regjeringen i statsbudsjettet hvordan dette skulle gjøres, i hvilken rekkefølge eller eventuelt med hvilket samarbeid man skulle gjøre det, knyttet til fagbevegelsen. Jeg har bare lyst til å si: Ja, vi ønsker samarbeid med fagbevegelsen når det gjelder videre diskusjon om avtalefestet pensjon. Vi ønsker også videre samarbeid med fagbevegelsen – der har jeg allerede fått tilbakemelding i forbindelse med at jeg har vært på en del konferanser, bl.a. i statssektoren av LO – når det gjelder diskusjon omkring seniorpolitikk, altså hvordan vi kan få medarbeidere til å jobbe lenger og kanskje ikke føle at de blir støtt ut av arbeidslivet, eller er ønsket ut av arbeidslivet altfor tidlig. Så svaret er: Ja, vi ønsker samarbeid med fagbevegelsen og håper at vi skal få det til.

Gunnar Breimo (A): Jeg takker for svaret, men jeg er ikke så sikker på om jeg er 100 pst. beroliget.

Jeg må minne om at forslagene til endringer i AFP-ordningen skapte sterke reaksjoner, så sterke reaksjoner at hvis jeg skulle sitere LO-lederen, måtte jeg ta i bruk parlamentariske uttrykk for å beskrive dem. Jeg finner også grunn til å minne om den ansvarlige linje som fag-

bevegelsen la seg på da vi rettet opp økonomien i landet. Jeg er overbevist om at vi også i fremtiden vil ha bruk for en fagbevegelse som tar ansvar, og som viser moderasjon når det er nødvendig. Men da må det være et tillitsforhold mellom myndighetene og fagbevegelsen, og man må i det minste respektere avtaler som er inngått og som myndighetene har akseptert, og ikke komme på nytt med endringer hvor man rett og slett overkjører den ene av partene. Er statsråden enig i det?

Statsråd Laila Dævøy: Ja, jeg er enig i at det er svært viktig å ha et godt forhold til fagbevegelsen. Det er også av stor betydning når det gjelder det inntektspolitiske samarbeidet og de forhåpentligvis moderate lønnsoppgjørene vi også skal ha fremover.

Jeg skjønner at fagbevegelsen hadde sterke reaksjoner. Like fullt vil jeg påpeke at noe av det som stod i statsbudsjettet fra Regjeringens side, også var det samme eller en oppfølging av det som Jagland-regjeringen i 1997 la frem. Men nok en gang vil jeg presisere at vi ønsker et samarbeid med fagbevegelsen. Akkurat når det gjelder AFP og de utvalgene vi har hatt, bl.a. Olsen-utvalget, har det vært noe vanskelig både å få høringsuttalelser og å være i dialog, i og med at fagbevegelsen trakk seg fra det samarbeidet, og LO i etterkant heller ikke ønsket å gi høringsuttalelse. Men vi er i en god dialog med LO, og jeg håper også at alle hovedorganisasjonene vil være med og diskutere hva vi skal gjøre fremover. Like fullt er det nødvendig å gjøre noe for å få folk til å jobbe mer.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Grethe G. Fossum.

Grethe G. Fossum (A): Selv med bakgrunn i fagbevegelsen er det ikke alltid lett å trå riktig. Men en skulle tro at når en statsråd har sittet så sentralt i fagbevegelsen som statsråden her har gjort, så ville hun ha respekt for prinsipper. Et av de prinsippene som fagbevegelsen og arbeidsgiverne, håper jeg, holder litt hellig, er at det man blir enige om i et tariffoppgjør, det holder man helt til man gjør andre vedtak i forhold til det. Dette har statsråden ved første anledning overtrådt. Det gjelder AFP-ordningen, og at LO trakk seg ut av Olsen-utvalget. Det holder ikke å si i festtaler at man vil ha et godt samarbeid når man i praksis ikke gjør noe for det.

Spørsmålet mitt er: Hvorfor hadde ikke statsråden og Regjeringen tålmodighet til å vente på at man i avtaleform med arbeidsgiveren tok opp AFP-ordningen, slik at den ble som partene ville ha den? Hvorfor ventet man ikke?

Statsråd Laila Dævøy: Jeg har vel egentlig svart på dette, ved spørsmålet fra forrige taler.

Det er engang slik at man trakk seg fra Olsen-utvalget. Det gjorde alle arbeidstakerorganisasjonene, bl.a. fordi man var uenig i mandatet.

Det har vært noe vanskelig å være i god dialog om AFP-ordningen. Derfor valgte Regjeringen å gi en del

signaler i statsbudsjettet. Men vi har som sagt ikke sagt hvordan vi skal håndtere dette videre, og vi ønsker en dialog med fagbevegelsen om disse spørsmålene fremover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Siv Jensen (Frp): Jeg har et spørsmål til finansministeren.

De aller fleste næringene i Norge har ved flere anledninger påpekt at særnorske rammebetingelser svekker deres konkurransekraft, sist nå synliggjort gjennom lastebilnæringens aksjoner. Kan finansministeren dele med Stortinget hva han nå har lovet denne næringen av tiltak – av positive tiltak – som vil bedre konkurransekraften for transport av varer i Norge?

Og videre: Kan finansministeren også redegjøre litt for hvordan Regjeringen ser for seg at man skal kunne stimulere til større bruk av lavsvovelholdig diesel? Etter mitt skjønn er det særlig to virkemidler. Det ene er tilgjengelighet, og det andre er pris. Etter hva vi vet pr. i dag, er ingen av de forutsetningene til stede for at man skal gå over til mer lavsvovelholdig diesel.

Jeg vil gjerne at finansministeren redegjør for disse spørsmålene, for de er svært sentrale.

Statsråd Gudmund Restad: Det er ikke til å nekte at det har vært en del oppmerksomhet omkring dieselavgiften på nyåret. Her er situasjonen at det har vært bred politisk enighet om at avgiftene på drivstoff burde dekke samfunnets kostnader ved veitrafikken. Det er kanskje slik at Fremskrittspartiet ikke har vært enig i det, men det har i hvert fall vært et utgangspunkt for et stort flertall.

Det er også slik at Grønn skattekommisjon i sin tid påpekte at det var betydelige forskjeller på avgiften på bensin og avgiften på diesel, og sa at det egentlig ikke er noen grunn til å ha denne forskjellsbehandlingen, for samfunnets kostnader er ikke mindre ved bruk av diesel enn de er ved bruk av bensin. Det har vært en slags rettesnor for Regjeringen når vi har vurdert de avgiftsøkninger vi har foreslått.

Som kjent ble det foreslått bare prisjustering på bensinavgiften i fjor høst, men en viss økning i dieselavgiftene – 21 øre i den ordinære dieselavgiften, og så ble det lagt inn en ny avgift, som vi kanskje kan kalle en svovelavgift, på 25 øre, som et incentiv til å kunne få lavsvovelholdig diesel, såkalt miljødiesel, på det norske marked så snart som mulig, og slik at vi ikke måtte vente til dette ble tvunget fram av et EU-regelverk i 2005.

Det er riktignok noe uenighet om hvorvidt de avgiftene som ligger der i dag, er de riktige, eller om de er for høye eller for lave i forhold til forutsetningen om at de skal dekke samfunnets kostnader. Det vil nå med det aller, aller første bli tilgjengelig en rapport fra TØI som gir noe svar på det. Jeg har hatt anledning til å kikke litt på tallene, og hovedkonklusjonen er vel at det varierer mellom forskjellige biltyper og er avhengig av hvor bilene brukes. Men summen av det er i hvert fall at avgiftene totalt sett fortsatt ikke er slik at de dekker samfunnets totale kostnader ved veitrafikken.

Siv Jensen (Frp): For det første er det ikke slik som det ble sagt når det gjelder bilavgiftene som tas inn i dag. De overgår langt det som er de samfunnsmessige kostnadene ved veitrafikk. Så det vil jeg bestride.

Det er – i distriktpolitikken navn – som jeg trodde at Senterpartiet var svært opptatt av, en kjensgjerning at man har lang avstand til markedene, vi har dårlige veier og føreforhold, ikke minst. Når vi da f.eks. vet at en av Norges viktigste næringer, fisk, blir transportert med trailere gjennom hele det norske land, bør det ikke være i Regjeringens interesse å legge forholdene best mulig til rette for at ikke transportkostnadene her blir så høye at utenlandske transportører kan komme inn og ta over deler av dette markedet? Det er ikke rimelig at vi til enhver tid skal opprettholde svært særnorske og skyhøye avgifter. Jeg vet ikke hvilke begrunnelser man bruker fra tid til annen, men det er i hvert fall ikke for å stimulere til vekst i norsk næringsliv.

Statsråd Gudmund Restad: Siv Jensen fastslår nå med bred penn at avgiftene er for høye i forhold til å skulle dekke samfunnets kostnader. Det syns jeg er en dristig påstand før hun i hvert fall har hatt anledning til å se den rapporten som kommer fra TØI om noen dager. Det behøver ikke å gå lang tid før man får sett den rapporten, så jeg vil anbefale at den leses først, før man har bastante oppfatninger om det spørsmålet.

Så er det riktig at vi her kan komme i en konflikt mellom hensynet til distrikter og til transportnæringen og for så vidt resten av næringslivet og hensynet til å ha et avgiftsnivå som dekker samfunnsmessige kostnader. Det er temaer som vi nå vil ta opp. Som kjent hadde vi et møte med flere organisasjoner i disse næringene – Lastebil-eierforbundet m.fl. – sist fredag, og vi har avtalt et nytt møte om ca. 14 dager fra sist fredag av. Der vil vi diskutere næringens totale rammevilkår, uten at jeg nå vil forskuttere hva resultatet skal bli. Men næringen har tatt imot med glede denne utstrakte hånden, og vil bidra til at vi i hvert fall får en god dialog nå framover mot revidert nasjonalbudsjett, som jeg regner med er det tidspunktet hvor man bør presentere synspunkter for Stortinget.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Hill-Marta Solberg.

Hill-Marta Solberg (A): Mitt spørsmål knytter seg til det såkalte incentivet som statsråd Restad var innom, de 25 ørene som skulle påvirke forbrukeren til å velge en mer miljøvennlig diesel.

Like før Stortinget vedtok budsjettet, ble det stilt spørsmål til Finansdepartementet om tilgjengeligheten av den nye dieselen, og Finansdepartementet bekreftet at den skulle være tilgjengelig fra 1. januar. Mitt spørsmål til Restad er: Er denne forutsetningen innfridd? Og der- nest, hvis den ikke er det: Er da Restad enig i at litt av forutsetningen for Stortingets vedtak er borte?

Statsråd Gudmund Restad: Dette incentivet på 25 øre som en svovelavgift, som ble foreslått av Regje-

ringen og vedtatt av Stortinget, kom etter anbefaling fra næringen selv – hvis man ønsket å få miljødieselen tilgjengelig tidligere. Det var lagt til grunn at dette incentivet ville være tilstrekkelig til at man i løpet av inneværende år ville ha miljødieselen tilgjengelig på hele markedet. Så har det vært litt fram og tilbake – dessverre også i brev fra Petroleumsinstituttet, som vi forholder oss til – når det gjelder spørsmålet om dette vil oppfylles eller ei, og mange har allerede konkludert med at vedtaket er fattet på sviktende grunnlag. De siste opplysninger vi har, etter et møte med Petroleumsinstituttet torsdag i forrige uke, er at det går faktisk raskere enn også Regjeringen la til grunn når det gjelder å tilføre miljødiesel til det norske markedet. I dag kjøres det ut praktisk talt bare miljødiesel på det norske markedet, fordi dette incentivet på 25 øre er tilstrekkelig og kanskje litt i overkant av hva som var nødvendig for å kunne få denne miljødieselen tilgjengelig. Så med hensyn til tilgjengeligheten bør det i hvert fall gå bra, men det er avhengig av prisutviklingen for miljødiesel i det internasjonale markedet.

Presidenten: Kenneth Svendsen – til oppfølgings- spørsmål.

Kenneth Svendsen (Frp): Vi har nå fått beskjed om at lastebileierne permitterer ansatte fordi de taper i konkurransen med utenlandske transportører. Det neste nå er at norske bensinstasjoner i Finnmark permitterer sine ansatte på grunn av at eierne av lastebiler og vogntog kjører til Finland for å fylle drivstoff. Forskjellen mellom Finland og Norge er ca. 3 kr i norsk disfavour. Et lyspunkt er det dog: 80 ordførere, fylkesordførere og gruppeledere fra Senterpartiet har innsett at Distrikts-Norge er i fare. De sier bl.a. i en uttalelse:

«Økte utgifter fører både til svekket konkurranse- evne, lavere produksjon og dårligere ressursutnyttelse i distriktene.»

Har finansministeren tenkt å vente til Distrikts-Norge er nedlagt før han kommer med forslag om å senke dieselavgiftene, slik som 80 av hans ordførere vil? Eller er det slik at disse 80 – fylkesordførere og ordførere – tar feil?

Statsråd Gudmund Restad: Som jeg sa i mitt første svar, er det ikke tvil om at vi her kan komme i en konflikt mellom hensynet til bl.a. distrikter og transportnæringen og hensynet til at avgiftene på veitrafikk skal dekke samfunnets kostnader. Jeg vil også anbefale Kenneth Svendsen å lese den TØI-rapporten som vi får om noen få dager, hvor altså hovedkonklusjonen er at når det gjelder tuntrafikken, og særlig tuntrafikken i byer og bynære områder, er det langt igjen til avgiftene dekker de samfunnsmessige kostnader slik de er definert i rapporten. Jeg vil ikke forskuttere hva resultatet av den dialogen vi nå har fått i gang med næringen, vil bli, men vi tar selvfølgelig næringen på alvor, og så får vi se om det er mulig å komme fram til en løsning som både ivaretar miljøet og ivaretar næringslivets behov.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erik Dalheim (A): Jeg har et spørsmål til finansministeren, så han kan stå stille!

Hva vil finansministeren gjøre med sommel i eget departement knyttet til gjennomføring av Stortingets vedtak om fritak for investeringsavgift på vannkraft fra 1. januar i år? Informasjon jeg har, tyder på at vedtaket på sjuende måneden ligger i statsrådens departement. Jeg går ut fra at statsråden har kunnskap om hva denne sendrekthet i denne sammenheng fører til: total tørke i oppstart av nye prosjekter, permitteringer og ytterligere oppsigelser i en leverandørindustri som i utgangspunktet så å si ikke hadde noe å gjøre. Det var jo det som var begrunnelsen for Stortingets vedtak om fritak for investeringsavgift. Dette er meget alvorlig.

Statsråd Gudmund Restad: I den grad det foregår sommel i mitt departement, vil jeg selvfølgelig ta tak i det, for det er jo ikke akseptabelt. Men jeg vil ikke underskrive på at det er årsaken til at det ennå ikke har skjedd noen ting. Det er dessverre en tid siden sist jeg oppdaterte meg på hvordan denne saken nå står i vårt departement, men jeg vet at vi i fjor høst da vi drev og jobbet med denne saken, så at det var problemer med avgrensninger – hvilken avgrensning det egentlig var man snakket om. Der var det veldig stort spenn mellom den snevreste definisjonen for en avgrensning og den mest romslige definisjonen for avgrensning. Men jeg kan love å ta spørsmålet opp så snart jeg er tilbake i departementet i dag, og oppdatere meg på hvordan saken ligger.

Erik Dalheim (A): Jeg vil da bare oppdatere statsråden allerede nå på de avklaringer som er gjort. Det er helt riktig at statsråden stilte noen spørsmål til Stortinget 4. oktober i forbindelse med statsbudsjettet, men de problemer som knytter seg til avgrensninger, ble da avklart ved at Stortinget med et bredt flertall presiserte at også vedlikeholdsinvesteringer skulle ligge inne i fritaket. Så her burde det være greit for statsråden å – jeg vet ikke om det går an å si det sånn – gjøre jobben sin.

Presidenten: Vi får oppfatte tilrådingen i beste mening.

Statsråd Gudmund Restad: Ja, jeg gjør det.

Jeg kan ikke si noe annet enn det jeg sa i stad – jeg er dessverre ikke oppdatert i øyeblikket på hvorfor det ikke er skjedd noe med den saken. Men jeg skal love allerede i dag, når jeg kommer tilbake til departementet om en times tid, å ta saken opp.

Erik Dalheim (A): Takk for det.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Tore Nordtun (A): Jeg har et spørsmål til finansminister Restad.

Pendlerne og deres ve og vel har vært mye framme i skattedebatten, og vi har etterlyst nye regler og nye forskrifter slik at det skulle komme i orden. Nå forstår jeg at forskriftene er ute på høring, og de skal visst være ferdig midtsommers eller noe slikt. Statsråden ser vel nå et påkrevd behov for å rydde opp i disse forskriftene og få satt likhetstegn mellom pendlerne ulike steder i landet når det gjelder skattelikningen. Det vi ser nå, er en formidabel tvangsflytting av pendlere. Vi ser sågar at de nektes pass på grunn av at de ikke blir klassifisert med fast bosted, og denne kokeplatehistorien synes det også å bli en ny farse omkring. Ser ikke statsråden nå behovet for snarest mulig å få ryddet opp i likningen med hensyn til pendlerne?

Statsråd Gudmund Restad: Det er riktig at det faktisk i mange år har vært en god del uro omkring både pendleres status og hvilke utgifter de skal få godtgjort, når de anses som pendlere, hvor de anses bosatt osv. Det har vært en serie med problematiske spørsmål. Vi har tatt tak i saken og driver nå og utreder en del. En del er allerede sendt på høring, og noe er faktisk også avklart. Blant annet når det gjelder spørsmålet om hva som anses som arbeidsreiser, og hva som er yrkesreiser, ble det for noen dager siden, den 18. januar, fastsatt en ny forskriftsbestemmelse som så langt som mulig burde rydde opp i disse spørsmålene. Jeg ser imidlertid i avisene at det visstnok fortsatt er gjenstående problemer, særlig for dem som har to faste arbeidssteder. Da kan det bli store utgifter som, hvis arbeidsgiveren dekker disse, vil kunne bli ansett som skattepliktig inntekt for arbeidstakeren. Men dette skal vi også ta tak i og rydde videre opp i.

Tore Nordtun (A): Det er jo blitt en del uro omkring de nye skattereglene med nye forskrifter om skille mellom privatreiser og tjenestereiser. Ser ikke statsråden nå behov for å rydde opp også på dette punktet? Det er i dag flere arbeidstakere som har sitt arbeidssted på to steder, og som bor på ett sted. Det vi nå ser, er at disse arbeidstakerne blir skatteliknet for sine reiseutgifter. Det anses altså ikke som tjenestereiser lenger. Statsråden må jo også ta den nye tid inn i sine forskrifter med hensyn til pendlingsmønsteret her i landet. Det er helt urimelig slik de nye skattereglene er lagt til rette på dette punktet. Hva vil statsråden gjøre for å rydde opp i dette, og når vil han gjøre det?

Statsråd Gudmund Restad: I den nye forskriften som jeg nevnte, og som Nordtun nå viser til, er hovedregelen at reise mellom bolig og fast arbeidssted og reise mellom faste arbeidssteder, er arbeidsreiser, som da skal dekkes av arbeidstakeren selv, og i den grad arbeidsgiveren dekker dette, blir det ansett som skattepliktig inntekt for skattyteren. Det normale er jo at man skal ha ett fast arbeidssted. Derfor vil reise fra bopel til ikke fast arbeidssted eller fra fast arbeidssted til et ikke fast arbeidssted være en yrkesreise som skal dekkes av arbeidsgiveren. Vi må ta tak i spørsmålet om man kan ha to faste arbeidssteder, f.eks. ett i Oslo og ett i Bergen, som jeg tror

har vært et eksempel. Det virker jo umiddelbart relativt urimelig hvis en arbeidstaker skal bli nødt til å dekke slike utgifter for egen regning, men det er, som sagt, noe vi må vurdere nærmere og finne en løsning på.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Erna Solberg.

Erna Solberg (H): Det er viktig å ta tak i det siste som statsråden nevnte, for etter de beregninger som Bergens Tidende har lagt frem når det gjelder hvordan utslagene av den nye forskriften vil bli, innebærer det at en person som jobber én eller to dager i Oslo og pendler frem og tilbake fra f.eks. Bergen, kan risikere å få et ekstra tillegg på 213 000 kr, som han da skal betale skatt for. Det ville være et prinsipp som var helt urimelig.

I tillegg har dette enorme distriktpolitiske konsekvenser. Det vil nemlig bety at hver gang vi skal behandle et lokaliseringsspørsmål, eller hver gang noen skal behandle et spørsmål om plassering av hovedkontoret sitt, eventuelt filialer, så må de ta med i beregningen at de som må reise fast mellom to steder, kanskje vil koste 200 000-300 000 kr mer, og at dette skal bli lagt på den enkeltes ligning. Og da vet vi også hva som kommer til å skje, nemlig at det vil bli lagt på toppen av deres inntekt – nettopp for å få dekket dette. Jeg synes egentlig den forskriften burde vært trukket tilbake med øyeblikkelig virkning, og at man hadde funnet frem til helt andre løsninger på dette. Dette er helt urimelig.

Statsråd Gudmund Restad: Jeg er helt enig med Erna Solberg i at det eksempelet hun nå viste til, er et urimelig utslag av den forskriften som er fastsatt. Det har selvfølgelig ikke vært meningen at det skulle bli slik. Det normale og hovedregelen må selvfølgelig være at man har ett fast arbeidssted, og at andre arbeidssteder ikke blir ansett som fast arbeidssted. I så fall vil man jo da få dekket dette av arbeidsgiveren uten noen skatteproblemer for skattyteren – når man reiser enten fra bopel til det ikke faste arbeidsstedet eller fra det faste arbeidsstedet til det ikke faste arbeidsstedet. Så dette tar vi tak i. Jeg vil ikke konkludere med hva løsningen er, men jeg mener bestemt at det ikke er nødvendig å trekke forskriften tilbake. Dette kan nok justeres på plass slik at man ikke får de urimelige utslagene som det her er vist til.

Presidenten: Ranveig Frøiland – til oppfølgingsspørsmål.

Ranveig Frøiland (A): Kva som er normalt i dag, er ikkje så lett å seia. Arbeidsmarknaden i dag er slik at du må reisa rundt i dette landet for å gjera jobben din – så det kan jo vera litt ulikt.

Eg har i grunnen ikkje noko spørsmål, eg vil berre slå fast at når statsråden seier at dette er urimeleg, spørsmålsstillaren har påpeikt det og Høgre òg har påpeikt det, så skulle det vera veldig greitt å seia til folk at dette skal vi ikkje berre sjå på, dette ryddar vi opp i. Det vert svært mykje uro og uvisse rundt alt dette med pendling dersom

ein skal senda ei ny forskrift ut på høyring. Så eg berre slår fast at den saka no har funne si løysing, og at statsråden ryddar opp i dette tilhøvet med ein gong.

Statsråd Gudmund Restad: Jeg kan være enig med spørteren i at det er vanskelig å si hva som er normalt i vår tidsalder, men det normale bør jo likevel være at man har ett fast arbeidssted, og så får resten av arbeidsstedene bli ansett som ikke fast arbeidssted. I så fall er ikke dette lenger noe problem. Men vi må altså finne en måte å definere dette på. For det kan ikke utelukkes at man har to faste arbeidssteder, men det bør ikke være det normale og det man skal ta utgangspunkt i.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Grethe G. Fossum til barne- og familieministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 6, fra representanten Per Erik Monsen til finansministeren, bortfaller, da spørteren har sykdomsforfall.

Spørsmål 9, fra representanten Torill Haaland Horpestad til justisministeren, vil bli tatt opp av representanten Jan Simonsen.

Spørsmål 10, fra representanten Per Roar Bredvold til justisministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 12, fra representanten Rolf Reikvam til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 13, fra representanten Anneliese Dørum til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 14, fra representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil etter anmodning fra statsråden bli flyttet og besvart etter spørsmål 30, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmål 16, fra representanten Unn Aarrestad til sosialministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 22, fra representanten Per Sandberg til miljøvernministeren, vil etter anmodning fra statsråden bli flyttet og besvart etter spørsmål 3, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 23, fra representanten Signe Øye til arbeids- og administrasjonsministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 28, fra representanten Torill Haaland Horpestad til fiskeriministeren, vil bli tatt opp av representanten Jan Simonsen.

Spørsmål 30, fra representanten Steinar Bastesen til fiskeriministeren, vil bli tatt opp av representanten Arvid Falch.

S p ø r s m å l 1

John I. Alvheim (Frp): Jeg har et spørsmål til den ærede barne- og familieminister:

«På bakgrunn av at en norsk mor ble fratatt foreldreansvaret og omsorgen for sin datter i 1990, avsa Den europeiske menneskerettighetsdomstolen 7. august 1996 dom for at fratagelse av foreldreansvaret og rett til samvær var brudd på Menneskerettskonvensjonens artikkel 8. I stedet for tilbakeføring til moren er barnet i ferd med å bli tvangsadoptert til fosterforeldrene.

Hva vil statsråden gjøre for at dette ikke skal skje?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det er rett at Noreg den 7. august 1996 vart dømd for brot på Menneskerettskonvensjonens artikkel 8 i ei barnevernssak. Menneskerettsdomstolen kom etter ei konkret vurdering til at det i denne saka ikkje var tilstrekkeleg grunn for å treffa så inngripande vedtak som nekting av samvær og fråtaking av foreldreansvar med sikte på adopsjon. Det Menneskerettsdomstolen vurderte og tok stilling til, var grunngevinga av desse vedtaka på den tida dei vart fatta, altså i 1990. Menneskerettsdomstolen sin dom avgrensar seg til kommunen si handsaming av saka. Domstolen kritiserte ikkje fylkesmannen eller dei norske domstolane si handsaming av saka. Menneskerettsdomstolen tok heller ikkje stilling til kva som skulle skje med barnet i 1996 eller seinare.

Eg vil presisera at det i denne saka aldri har vore tale om å tilbakeføra barnet til den biologiske mora, før i den aller siste tida. Menneskerettsdomstolen konkluderte i dommen med at norske styresmakter ikkje braut Menneskerettskonvensjonens artikkel 8 då omsorga for barnet vart tatt og seinare oppretthalden.

Den vidare oppfølginga av den konkrete saka høyrer under barnevernet og domstolane sitt ansvarsområde. Kva som skal skje med barnet, må avgjerast ut frå kva som i dag er til beste for barnet. Eg har som barne- og familieminister ingen rett til å gripa inn i handsaminga av denne saka i dag. Kompetansen til å gi samtykke til adopsjon høyrer under fylkesnemnda sitt ansvarsområde. Fylkesnemnda er eit uavhengig statleg organ, som ikkje kan instruerast av departementet i handsaminga av enkeltsaker. Fylkesnemnda sine vedtak kan bringast inn for domstolane til rettsleg overprøving.

Når det gjeld dei generelle spørsmåla som saka reiser, informerte Barne- og familiedepartementet barnevernet om desse i 1996. Alle kommunar, fylkesmenn, fylkeskommunar og fylkesnemnder fekk tilsendt dommen i norsk omsetting saman med eit orienteringsskriv frå departementet. Det vart understreka i brevet at det er viktig at styresmaktene syter for at praktisering av barnevern-

lova skjer i samsvar med dei vilkåra som dommen stiller opp. Eg vil òg minna om at det går fram av dommen at det ikkje var regelverket, men praktiseringa av regelverket i denne konkrete saka som domstolen fann konvensjonsstridig. Som kjent er barnevernlova også endra på vesentlege område sidan den aktuelle saka vart hand-sama av norske styresmakter. Mellom anna er rettstryggleiken styrkt gjennom oppretting av fylkesnemndene, og born og foreldre sin rett til samvær med kvarandre er blitt presisert i lov og forarbeid.

Eg vil òg føya til at det, m.a. på bakgrunn av dommen i Menneskerettsdomstolen, er sett i gang ei evaluering i regi av Norges forskningsråd av barnevernlova § 4-20 som gjeld fråtaking av foreldreansvar. I evalueringa vil det bli sett nærare på om innhaldet i § 4-20 og praktiseringa av denne er i samsvar med dei krava som Menneskerettskonvensjonen stiller. Evalueringa vil venteleg vera klar i løpet av inneverande år.

Gunnar Breimo hadde hver overtatt presidentplassen.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker for svaret, som jeg på ingen måte er tilfreds med.

Igjen viser barne- og familieministeren den innstillingen at hun fraskriver seg ansvaret for det som skjer i norsk barnevern, og pr. definisjon gjør barnevernet i Norge aldri noe som er galt.

Det er vitterlig fastslått i domstolen at det ikke var riktig, det var faktum ulovlig å frata denne moren foreldretten, og det er det det i denne første omgang dreier seg om. Da synes jeg det er merkelig at selveste barne- og familieministeren, det høyeste organet vi har i forvaltningen og i det politiske miljø på dette området, ikke kan gå inn og påse at en domsavsigelse i denne domstolen blir fulgt opp, slik domstolen har gitt uttrykk for. Det er nemlig ikke gjort fra Røa Barnevern. Jeg spør igjen: Vil ikke statsråden nå ta ansvar og sørge for at vedtaket i domstolen blir oppfylt?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Her er det ikkje snakk om at barne- og familieministeren fråskriv seg det ansvaret som eg har, for det er eg meg veldig bevisst. Det som òg sannsynlegvis representanten veit godt, er at det er fylkesnemnda og domstolen som skal følgja opp norsk lovverk. Barneministeren skal ikkje gripa inn konkret i slike saker. Det trur eg òg representanten veit, og det er eit lovverk som Stortinget har vedtatt at skal fungera på den måten. Eg kan gå inn og få informasjon om saker, men eg har altså ikkje makt til å gripa inn og avgjera at fylkesnemnda skal omgjera vedtak. Det ligg utanfor mitt ansvarsområde, og det trudde eg at representanten visste.

Dommen slo fast at det som skjedde den gongen i 1990, var feil. Det vi kan gjera med den dommen, er at vi kan læra av han, slik at slike vedtak ikkje blir gjorde seinare på feil premisser. Men dommen sa ingen ting om kva som skulle skje med dette barnet i ettertid. (Presidenten klubber.) Vi må hugsa på at dette barnet har levd hos

fosterforeldre frå det var nokre få veker gammalt og fram til i dag utan kontakt med mora før heilt til det siste. Det må òg bety noko.

Presidenten: Da er taletiden omme.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker igjen for svaret.

Det er jo intet i veien for at departementet også kan bruke det vanlige private rettsapparatet hvis man mener noe er galt i fylkesnemndene.

Den aktuelle moren har pr. dags dato ikke fått samvær med sin datter siden avgjørelsen i Den europeiske menneskerettsdomstolen den 7. august 1996, bortsett fra to timers samvær den 30. oktober 1999, da etter pålegg fra fylkesmannen til Røa Barnevern. Dette korte møtet var meget vellykket, men fosterforeldrene oppfattet det som negativt. Nå er man altså i ferd med å bortadoptere dette barnet mot morens vilje. Røa Barnevern har stilt seg på fosterforeldrenes side, noe barnevernet vanligvis gjør, og motarbeider barnets eget ønske om å treffe sin mor. Barnet lider daglig av dette, og moren er vel skikket som omsorgsperson, da hun har fire andre mindreårige barn i sin omsorg.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at datteren og moren får regelmessig samvær i tiden fremover?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Representanten skildrer eit møte mellom mor og barn. Eg skal sjølv sagt ikkje gå inn i detaljane, men eg er faktisk ganske overtydd om at barnevernet, når dei ser på den saka, har barnets beste som intensjon, og dei må òg ta avgjerd.

Eg har lyst til å minna representanten om at det ikkje er så veldig mange veker sidan vi hadde ei anna sak oppe i spørjetimen, der avgjerda vart motsett, med fosterforeldre som ynskte å halda fram som det, og ei mor som ynskte å få barnet tilbake. Då tok fylkesnemnda den motsette avgjerda. Her har dei altså avgjort at barnet framleis skal vera hos fosterforeldra. Dette seier litt om kor vanskelege desse sakene er. Det fulle og heile biletet av korleis barnet har det, får ein ikkje gjennom reportasjar i aviser eller gjennom å snakka med ein part. Barnevernet har den føremonen at dei har begge partar sitt syn. Så langt eg kan sjå, må eg ha tillit til at barnevernet gjer det riktige vedtaket til barnets beste.

S p ø r s m å l 2

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«I forbindelse med innføringen av kontantstøtten hadde man en debatt om hvor godt forarbeidet var til loven. Det ble etterlyst blant annet forskning og prøveprosjekter. Statsråden mente da at dette ikke hadde noen betydning, ettersom ordningen skulle evalueres og eventuelt endres ved utilsiktede virkninger.

Kan statsråden redegjøre for når, og i hvilken form, en slik samlet evaluering vil bli presentert for Stortinget?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Påstanden om at statsråden meinte det ikkje hadde «noen betydning», skal eg la ligga. Eg er ikkje heilt sikker på om eg kjenner meg igjen med omsyn til den påstanden.

Men det har, slik føresetnaden har vore heile tida, sjølv sagt vore lagt opp til ei brei evaluering av kontantstøtta, nettopp for å sikra best mogleg kunnskap om korleis ordninga verkar. Eg har gjort greie for dei ulike elementa i denne evalueringa som svar på skriftleg spørsmål frå representanten Fossum i februar i fjor. Føresetnaden har heile tida vore at forskingsrapportar, prosjekteresultat og statistikk om bruken blir offentleggjorde etter kvart, så snart dei ligg føre, slik at vi alle kan dela kunnskapen.

Statistisk sentralbyrå har alt gjennomført og publisert to undersøkingar om kva planar familiene har for kontantstøtta og korleis dei vil bruka denne – våren 1998 og våren 1999. Norges forskningsråd koordinerer eit miniforskningsprogram som skal dekke problemstillingar som Stortinget var opptatt av under debatten om kontantstøtta – konsekvensar for likestilling og arbeidsmarknad, konsekvensar for utsette barnegrupper, distriktsverknader og fordelingsverknader. Resultata her vil koma i løpet av dette året og neste år. Fleire forskarar har alt publisert rapportar med kontantstøtte som tema. Departementet har òg tatt initiativ til å få sett i gang meir langsiktig forskning på feltet. Både trygdestatistikk og barnehagestatistikk blir produsert løpande og gir oss kunnskap om bruken av ordninga. Budsjettproposisjonen i haust gjorde greie for det vi visste i august i fjor, og dette skal vi følgja opp med omtale òg i budsjettproposisjonen i år.

I tillegg tar eg sikte på å orientera Stortinget samla om erfaringane med kontantstøtteordninga i løpet av denne stortingsperioden, mest sannsynleg våren 2001. Då har vi to års erfaring med ei fullt utbygd ordning, og familiene med born i denne alderen har kunna planlegga omsorga der dei var sikre på at kontantstøtteordninga fanst. Kva form denne tilbakemeldinga vil få, er det ikkje tatt stilling til enno. Det må vi sjå i samheng med dei andre sakene frå Regjeringa til Stortinget i denne perioden. Men så snart det er klart, vil vi orientera om det.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke statsråden for svaret.

Som kjent innførte Regjeringen kontantstøtteordningen meget raskt og helt uten grundige forberedelser eller konsekvensutredninger. Derfor har det også vært stilt svært mange spørsmål fra ulike instanser om hva slags konsekvenser denne ordningen vil få. Derfor er jeg opptatt av at Stortinget ikke kan få presentert enkeltrapper, men at vi er nødt til å få en samlet og god evaluering av hva kontantstøtten har ført til. Derfor synes jeg at oppslaget i Nationen for noen dager siden var ganske oppsiktsvekkende. Jeg vil også si at det er på grensen til politisk feighet når Regjeringen ikke vil følge opp godt nok det som faktisk også ligger som et punkt i kontantstøtteavtalen mellom de fem partiene.

Jeg synes det er grunn til å spørre om Regjeringen faktisk er redd for å vite hva slags konsekvenser kontantstøtten har fått for barn med spesielle behov for tilbud el-

ler hva slags konsekvenser det har fått for tilgjengeligheten på arbeidskraft.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Representanten seier at det var eit «oppsiktsvekkende» oppslag i Nationen for ei tid tilbake. Eg reknar med at representanten les Nationen dagleg. Om ho gjer det, vil ho ha sett at det oppslaget har eg korrigert. Eg har sagt at sjølv sagt skal Stortinget få dette tilbake. Vår intensjon har heile tida vore å gi ei samla vurdering. Det den som uttalte seg til Nationen, ikkje kunne svara klart på, var på kva måte, for det har vi faktisk ikkje vedtatt enno. Men når vi har bestemt oss for det, skal Stortinget få beskjed.

Stortinget skal få eit samla resultat av det vi veit om konsekvensar av kontantstøtta, med alle dei problemstillingane som vi reiste i proposisjonen, og som Stortinget var opptatt av i innstillinga og i debatten. Som eg òg sa i det fyrste svaret mitt, vil det sannsynlegvis koma våren 2001. Det skal iallfall koma i løpet av denne stortingsperioden.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Igjen takk for svaret.

Ja, da får vi håpe – og vi ønsker å ta statsråden på ordet – at vi vil få en samlet og god gjennomgang til Stortinget. Men så får vi også håpe at Regjeringen tar konsekvensen av det evalueringen vil vise, slik at vi får endringer i kontantstøtteordningen hvis det viser seg at vi nå får en del utilsiktede virkninger, bl.a. i forhold til barn med særlige behov, arbeidskraft, og hvis ikke får tar ut kontantstøtte.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Ut frå den måten representanten formulerer spørsmålet på, høyrer eg iallfall kva ho ynskjer skal bli resultatet av desse evalueringane. Eg må då innrømme at eg håpar resultatet er noko meir positivt enn det representanten trur det kjem til å bli. Men eg har aldri lagt skjul på at dersom det er store negative utslag, må vi sjølv sagt sjå på regelverket. Det gjer vi i høve til alle reformer. Dette er ikkje den fyrste reforma som er endra etter at ho vart vedtatt og sett i verk. Eg kan jo visa til Finland, der dei har hatt kontantstøtte no i 10-15 år, og det er gjort endringar undervegs fleire gonger. Så sjølv sagt er vi opne for det.

Det er ikkje sikkert representanten Bekkemellem Orheim og eg er like einige i kva som er dei katastrofale konsekvensane her, men eg vil tru at forskinga og evalueringa vil visa oss kvar vi eventuelt må gjera endringar, dersom det blir nødvendig.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Grethe G. Fossum til barne- og familieministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren som rette vedkommende.

Grethe G. Fossum (A): Jeg ønsker å rette spørsmålet til barne- og familieministeren, og er ikke helt sikker på

om miljøvernministeren er den rette til å svare på det, men det er Regjeringen som velger:

«Miljøverndepartementet vil bruke penger på informasjon om rovdyr til befolkningen i rovdyrutsatte områder. Kunnskapen om rovdyr skal gi større innsikt i rovdyrenes oppførsel og dermed endre folks egen redsel og atferd i forhold til rovdyrene. Barnehagebarn skal også få informasjon om rovdyr.

På hvilken måte skal denne informasjonen skje, og hva slags atferdsforandring forventer statsråden at våre småbarn skal få etter en slik informasjon?»

Statsråd Guro Fjellanger: Grunnen til at representanten nok må finne seg i at det er jeg som svarer, er at det er jeg som har hovedansvaret for den informasjon som Regjeringen jobber med.

Naturen i Norge er svært variert, med hav, fjorder, skog og fjell. Her har mennesker levd i lange tider og fått innsikt i naturforholdene. De som bor og ferdes ved kyst og i fjell, har kjennskap til vær- og terrengforhold, og de vet hvordan en bør forholde seg når uventede situasjoner oppstår. Fjellvettreglene er et eksempel som illustrerer dette. Ofte er det slik at kjennskap til naturomgivelsene gir en personlig følelse av trygghet.

Faunaen er en viktig del av naturen i Norge. Når nå bestandene av enkelte store rovdyrarter øker etter å ha vært nesten helt fraværende i lang tid, oppstår det et behov for kunnskap om denne delen av naturen.

Stortingsflertallet har senest ved behandlingen av statsbudsjettet for år 2000 pekt på behovet for mer kunnskap og bedre informasjon om de store rovdyrene. Miljøverndepartementet har også fått forespørsler om slik informasjon fra både kommuner, skoler og enkeltpersoner i områdene der det finnes store rovdyr.

Miljøverndepartementet arbeider derfor med flere informasjonsprosjekter. For det første vil det bli laget en enkel informasjonsfolder, som bl.a. kan fortelle noe mer om de store rovdyrenes atferd. Videre ønsker jeg å støtte et kommunikasjonsprosjekt utarbeidet av Sollia leirskole i Stor-Elvdal, der målsettingen er å øke kunnskapen om rovdyrene, bl.a. hos barn og unge. Miljøverndepartementet kommer også til å samarbeide med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet om kunnskapsformidling til skolene. Jeg vil også støtte et filmprosjekt om ulv. I tillegg har vi under vurdering søknader fra flere organisasjoner som ønsker økonomisk støtte til å drive informasjon om rovvilt. For øvrig gir Direktoratet for naturforvaltning allerede oppdatert, internettbasert informasjon om rovvilt, noe som har vist seg å være populært.

Det er ikke slik at jeg sitter med forventninger om spesielle atferdsforandringer i deler av befolkningen som følge av vårt informasjonsarbeid, slik representanten Fossum antyder i sitt spørsmål. Hensikten med myndighetenes arbeid på dette feltet er å bidra til at saklig kunnskap om naturforholdene i Norge kan formidles til både barn og voksne.

Alle barnehagebarn i Norge blir tidlig kjent med den slue og grådige ulven i eventyret om «Rødhette og ulven». I alle fall for balansens skyld kan det være viktig at

barna også blir kjent med de mer faktiske forhold om ulven gjennom de fagområder som rammeplanen for barnehager legger opp til på fagområdet natur, miljø og teknikk. Et av målene her er å gi barn grunnleggende erfaringer og kunnskap om natur, økologi, miljøvern og samspillet i naturen. Et annet mål er at barna får grunnleggende erfaringer og kunnskap om mennesket, dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker for svaret og er forundret over at miljøvernministeren føler seg kompetent til å svare på rent barnefaglige spørsmål.

Det er helt klart at når man får kunnskaper, forandrer man atferd, og det må jo være hensikten med et kunnskapsprosjekt. I Stor-Elvdal ønsker man å sette i gang prosjekt om rovdyrkunnskap, og målsettingen er å gi trygghet, hindre irrasjonell frykt og gi kunnskap om rovdirene. Målgruppen er barn og unge, og man skal inn i barnehagen.

Spørsmålet mitt er da: Har man innhentet tillatelse til dette fra Barne- og familiedepartementet? Har man innhentet godkjenning i forhold til de metodene som skal brukes, eller ønsker man å gå inn i barnehagen slik man gjorde i det gamle Sovjetunionen, hvor det var slik at hvis man grep tak i barnas sjel da de var små, så hadde man dem? Hva slags påvirkning er det miljøvernministeren ønsker å gi barnehagebarna våre?

Statsråd Guro Fjellanger: Vi opplever at det rundt diskusjonen om de store rovdirene, og spesielt ulv, er en klar følelse av frykt i deler av befolkningen i de områder som har de store rovdirene.

Erfaringene vi har så langt på forskjellige områder, er at det beste midlet mot ubegrunnet frykt er informasjon, og det er det som er bakgrunnen for at man ønsker å få ut informasjon til alle deler av befolkningen – også til barna.

Jeg har ikke spesielt mye til overs for metodene i det gamle Sovjet, jeg er en ekte og god liberaler fra Venstre, med folkeopplysning som klar og god tradisjon, og jeg kan forsikre representanten om at arbeidet vil foregå i samarbeid med berørte departement og i tråd med det regelverket som er for informasjon.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker for svaret.

Statsråden sier at hun vil inn med saklig kunnskap, og at ikke bare eventyret om «Rødhette og ulven» skal være det som gir små barn kunnskaper om rovdirene våre. Det betyr bl.a. at hun vil gå inn i barnehagen og fortelle at rovdyr spiser andre dyr, rovdirene skader mors og fars saueflokk og fører til at lamunger blir bitt over snuten og sulter i hel. Rovdyr kan være farlig for mennesker, slik miljøvernministeren sa her i forrige spørretime, og rovdyr kan faktisk drepe mennesker. Er det de kunnskapene man vil gå inn i barnehagen og formidle, eller er det en annen rosenrød historie?

Skulle man laget fjellvettregler mot rovdyr, for barnehagebarn, så kunne jo regel nr. 1 være: Rovdyr er farlige, det er ingen fare å snu, de tar seg best ut sett gjennom

vinduet på en bil, og ulv alene dreper ikke, men to sammen er de farlige.

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg vet ikke helt om jeg skal takke for innspillene fra representanten Fossum til opplæringsopplegget i barnehagene. Det som er mitt ærlige forsøk i dette spørsmålet, er faktisk å bidra til best mulig samsvar mellom subjektive følelser og frykt og reell grunn for å føle frykt.

Vi har et langstrakt land, vi har et værhardt land, og vi har i mange, mange generasjoner vært nødt til å forholde oss til naturen, som kan være farlig for menneskene enten vi snakker om rovdyr, en elgku med kalv, det å dra ut på fjorden i båt eller å gå på ski i påskefjellet. Da synes jeg det er naturlig at vi prøver å trekke erfaringer fra den kunnskapen vi har formidlet, om hvordan naturen kan være farlig, og hvordan man skal opptre for å minske risikoen for at den skal bli farlig, på andre områder hvor vi har erfaringer gjennom flere generasjoner. Når det gjelder ulv, er det en relativt ny problemstilling, fordi vi er i ferd med å unngå at ulven blir utryddet.

Presidenten: Vi går da til spørsmål 22.

S p ø r s m å l 2 2

Per Sandberg (Frp): Jeg vil gjerne få lov til å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I nærmere tre år har fylkesmannsembetet ved miljøvernavdelingen i Nord-Trøndelag holdt skjult et positivt vedtak fra departementet om byggetillatelse av hytte for et ektepar fra Nord-Trøndelag.

Hva mener statsråden om en slik opptreden fra miljøvernavdelingen i Nord-Trøndelag?»

Statsråd Guro Fjellanger: Miljøverndepartementet har tatt saken opp med fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Det viser seg at det ikke ble sendt kopi av departementets vedtak til tiltakshaverne. En avsluttende setning i departementets vedtak, hvor fylkesmannen ble bedt om å underrette kommunen og tiltakshaver, ble oversett. Saken ble tatt til etterretning og lagt til arkiv. Dette er selvsagt ikke akseptabelt. Fylkesmannen har både overfor departementet, søkerne og kommunen beklaget det inntrufne.

Det er helt på det rene at det her foreligger en feil fra forvaltningens side. Miljøverndepartementet har, uavhengig av denne saken, endret sine rutiner slik at det i dag sendes kopi av alle avgjørelser direkte til partene. Dette vil redusere muligheten for at denne type feil oppstår i fremtiden.

Per Sandberg (Frp): Jeg takker for svaret.

Jeg har selvsagt registrert at miljøvern sjefen og fylkesmannen i Nord-Trøndelag har uttrykt sin beklagelse i saken, det samme som statsråden her gjør. Ut fra statsrådens svar tolker jeg det slik at en slik beklagelse veier opp for det store overtrampet som her er begått mot ekteparet Gjertsås i Nord-Trøndelag.

Jeg har lyst til å få svar på følgende spørsmål fra statsråden: Betrakter hun dette som en tjenesteforsømmelse overhodet, eller er det noe som naturlig kan forekomme?

Så vidt jeg vet, skal et slikt vedtak automatisk videreformidles til dem det angår. I tilfelle dette er en tjenesteforsømmelse – i hvilken kategori vil statsråden plassere det: lite grov, middels grov eller sterkt grov? Jeg kunne også tenkt meg å få avklart ansvarsforholdet i denne sammenheng. Derfor vil jeg spørre statsråden: Hvor vil statsråden plassere ansvaret i denne saken, og burde ikke dette få følger for ansvarshavende?

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg er nå i ferd med å se på saken, ikke minst på hva som har skjedd, når og hvem som har ansvaret for det. Og derfor ønsker jeg ikke fra Stortingets talerstol å konkludere konkret når det gjelder de spørsmålene som representanten her stilte, før jeg har fått gjort det ferdig. Men jeg kommer gjerne tilbake til spørsmålene.

Jeg har lyst til å understreke at det er viktig for alle deler av forvaltningen å jobbe på en måte som inngir tillit, og at vi derfor vil gjøre vårt ytterste for å endre rutiner, slik at risikoen for at noe liknende kan skje i framtiden, vil bli mindre. Samtidig er det som kjent menneskelig å feile. Resultatene av de feilene man gjør, må selvsagt vurderes opp mot hvor grove de er, og hvor hardt de går ut over den andre part, før man tar stilling til hvilke konsekvenser de eventuelt kan få.

Per Sandberg (Frp): Jeg takker igjen for svaret, som beklageligvis hadde et innhold som jeg på forhånd fryktet. Statsråden ser altså heller ikke at det er nødvendig med noen ansvars plassering foreløpig. Det er jo det som kanskje kjennetegner den offentlige forvaltning etter hvert.

Men når en ikke ønsker å plassere dette ansvaret, vil jeg dreie spørsmålet inn på et annet spor. Jeg antar at det er enighet om at ekteparet Gjertsås er blitt offer for – la oss nå i denne omgang kalle det – en glipp. Da skulle det kanskje være enighet om at ekteparet her har lidd et tap i saken. Dette kan dreie seg om verdiøkning av hytta, prisstigning og renteutvikling, i tillegg til den urett de har vært utsatt for. Mener statsråden det ville være riktig å vurdere en form for erstatning til ekteparet Gjertsås, både i sammenheng med de tap de har hatt, og for å bygge opp tilliten til miljøvern avdelingen i Nord-Trøndelag?

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg sa faktisk ikke fra talerstolen at det ikke var nødvendig med ansvars plassering, men at jeg synes det er nødvendig å se nærmere på saken før jeg eventuelt foretar en slik plassering, og at jeg ikke ønsker å ta det fra Stortingets talerstol.

Når det gjelder et eventuelt spørsmål om erstatning, har ikke departementet nok opplysninger om saken i dag til å kunne gi en vurdering av dette. Dersom det skulle komme opp et slikt spørsmål, vil det bli behandlet etter de reglene som gjelder på dette området.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 4.

S p ø r s m å l 4

Annelise Høegh (H): Jeg skal få stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Taiwan er et demokrati med 22 millioner innbyggere som nektes medlemskap i Verdens Helseorganisasjon og Verdens Handelsorganisasjon.

Hva er begrunnelsen for dette, og vil Regjeringen ta initiativ til at et av Øst-Asias få demokratier får sin rettmessige plass i disse to internasjonale organisasjonene?»

Utenriksminister Knut Vollebæk: Sammen med et stort flertall av verdens land fører Norge en ett-Kina-politikk. Taiwan betraktes som en del av Kina. Norge har diplomatiske forbindelser med Kina og følgelig ingen offisielle forbindelser med Taiwan.

Samtidig har det uoffisielle samkvemmet med Taiwan økt betydelig de siste årene, særlig på det økonomiske området. Taiwans sterke økonomiske vekst har ført til en betydelig økt samhandel med mange land, deriblant med Norge.

Norge har inntatt en positiv holdning til deltakelse av Taiwan i internasjonale og regionale fora av økonomisk og handelspolitisk karakter, som GATT, nå WTO, og OECD. Regjeringen vil fortsatt støtte slik deltakelse av Taiwan i det internasjonale samfunn.

Taiwan oppfyller WTO-regelverkets krav til medlemskap, men vil ikke bli akseptert før Kina er fullverdig WTO-medlem. Kina er nå inne i sluttfasen av 13 år med forhandlinger om dette. Ennå gjenstår det å slutføre bilaterale forhandlinger mellom Kina og en del enkeltland, men det er forventet at dette vil skje i nær fremtid. Norge er blant de landene som har slutført sine bilaterale forhandlinger med Kina.

Jeg er derfor glad for at både Kina og Taiwan vil kunne bli medlemmer av WTO i løpet av inneværende år.

Verdens Helseorganisasjon er en FN-organisasjon med stater som medlemmer. Taiwan har søkt om observatørstatus i organisasjonen, noe Kina motsetter seg.

Dette spørsmålet var første gang oppe på Helseforsamlingen i 1997. Det forelå da en tilrådning fra Helseforsamlingens generalkomite om at saken ikke skulle settes på dagsordenen, og tilrådningen ble gjenstand for avstemning. Norge stemte som de øvrige nordiske og vest-europeiske landene for generalkomiteens tilrådning, som ble vedtatt med stort flertall. USA var ett av fem land som avstod fra å stemme, mens 19 land stemte mot.

Spørsmålet om observatørstatus for Taiwan kom også opp på Helseforsamlingen i 1998 og 1999, men da ble rapportene fra generalkomiteen på dette punktet godkjent uten avstemning.

La meg avslutningsvis legge til at Regjeringen ser meget positivt på at det er et demokrati på Taiwan. Det er vårt ønske at dialogen mellom Taiwan og Fastlands-Kina nå videreutvikles på en måte som sikrer fred og stabilitet i området.

Annelise Høegh (H): Jeg vil takke utenriksministeren for svaret, som var positivt, iallfall delvis, når det gjelder Verdens Handelsorganisasjon.

Men jeg mener at det må være etisk problematisk for en regjering som bekjenner seg til menneskerettigheter og demokrati, at man gjør demokratiet Taiwans anerkjennelse i det internasjonale samfunn avhengig av diktaturet Kinas godkjennelse av det samme? Er det nødvendig at Norge skal føre en ett-Kina-politikk? Er det etisk velbegrunnet når Taiwan faktisk er et eget land, om ikke i formaliteten – de har sin egen regjering og sin egen president, og de fører sin egen utenrikspolitikk?

Da blir mitt spørsmål: Er det alltid nødvendig å begynne med dette at vi har det syn at Taiwan skal være en del av Kina, når det faktisk ikke er det, og at det skal bestemme om vi skal anerkjenne et demokrati og gi det sin rettmessige plass i internasjonale fora, der det kan bidra på vesentlige måter, også økonomisk?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Nå er det ikke bare Kina som er opptatt av ett-Kina-spørsmålet, det har for så vidt også Taiwan vært tidligere. Jeg må innrømme at jeg ikke er helt sikker på hva som er den offisielle politikk fra den nåværende regjering i Taiwan, men tidligere regjeringer og politiske partier i Taiwan har vært opptatt av at de skal gjenvinne makten i Kina, så det har for så vidt ikke der vært noen uenighet om at det bare er ett Kina, uenigheten har ligget i hvor makten skulle være. Derfor ser vi det, som jeg sa, som positivt at det i de siste årene har vært en dialog, det har vært kontakter mellom myndighetene i Taipei og Beijing. Vi har oppfordret til det. I kontakter vi har hatt med myndighetene i Beijing, har vi understreket betydningen av den dialogen, undersøkt hvordan den går og støttet opp om den. Vi håper at dette kan fortsette, og det er viktigere enn en markering fra norsk side.

Annelise Høegh (H): Når det gjelder Verdens Helseorganisasjon, blir mitt spørsmål om ikke Regjeringen nå vil revurdere sitt syn, at Norge stemmer for at Taiwan kan tas opp, iallfall som det de har søkt om, nemlig som observatørmedlem, og det gir statuttene anledning til. Jeg synes det er oppsiktsvekkende at vi synes det er greit å ha diktaturer som medlem – Cuba, Nord-Korea, Myanmar, Iran, Kina og Laos – men at vi nekter et demokrati å bli medlem. Dette er jo en organisasjon som skal fremme helse og velferd, uavhengig av hvilken politikk man for øvrig har, og det burde være et selvsagt ønskemål for Regjeringen å få med også disse 22 millionene som bor på Taiwan, uavhengig av hva man for øvrig velger å mene: om man i fremtiden vil komme frem til ett Kina eller om det vil forbli to land, slik det de facto har vært siden Taiwan oppstod, for å si det sånn. Så mitt spørsmål er: Ser Regjeringen det som ønskelig å få Taiwan med, og vil de stemme for å gi det observatørstatus?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Fra norsk side ser vi det som nyttig og hensiktsmessig at flest mulig, både stater, territorier og områder, er med oss i Verdens Helseorganisasjon nettopp ut fra det anliggende som representanten Høegh pekte på, at dette dreier seg om helse. Men det er nok en viss uenighet mellom representanten Høegh

og meg om statuttene gir anledning til dette. Ifølge de opplysningene jeg har – jeg skal selvsagt gjerne sjekke dem på nytt igjen – kan bare stater være medlemmer av Verdens Helseorganisasjon. Territorier kan være assosierte medlemmer, men med tillatelse fra WTOs styre og etter forslag eller samtykke fra det land som har suverenitet over det aktuelle territoriet. Dette gjelder f.eks. Puerto Rico, som har et assosiert medlemskap i Verdens Helseorganisasjon, men etter samtykke fra USA. Det er vel lite sannsynlig at man – i hvert fall på det nåværende stadium – vil få det samtykket fra Kina.

S p ø r s m å l 5

Laila Kaland (A): Eg skal få stille følgjande spørsmål til finansministeren:

«Fleire kommunar i Møre og Romsdal har hatt ein betydeleg svikt i skatteinntektene i 1999, noko som vil halde fram også dette året. Ei årsak er omlegginga av selskapskatten i 1999. Tidlegare gjekk denne skatten til kommunar og fylke, no går den til staten. Då omlegginga kom, vart det lova at kommunane skulle få kompensasjon for dette, men det har ikkje skjedd.

På kva måte vil statsråden rette opp att denne lovnaden?»

Statsråd Gudmund Restad: Representanten Laila Kaland hevder at det gjennomgående har vært en betydelig skattesvikt i kommunene i Møre og Romsdal. Det er en noe tvilsom påstand. Om det har vært en sviktende skatteinngang, avhenger av hva man sammenlikner med – kommunenes egne forventninger og budsjettering eller f.eks. skatteinngangen året før. Tar man det siste utgangspunktet, varierte skatteinngangen i 1999 i kommunene i Møre og Romsdal sterkt – fra en minus på henholdsvis 23,2 og 10,4 pst. i Aure og Herøy til en pluss på over 14 pst. i Gjemnes og Tustna. Statistikken viser at skatteinntektene samlet for kommunene i Møre og Romsdal økte med 2,1 pst. fra 1998 til 1999. Dette er likevel bare halvparten av økningen i skatteinntektene for alle kommunene i landet utenom Oslo. Dersom vi også tar med Oslo kommune, der skatteinntektene ble betydelig redusert fra året før, økte skatteinntektene til kommunene med 2,3 pst. på landsbasis. Vi kan altså trekke den konklusjon at skatteinntektene i kommunene i Møre og Romsdal har økt mindre enn landsgjennomsnittet, men betegnelsen skattesvikt er likevel noe misvisende. Det er normalt at det er regionale og lokale variasjoner i skatteinngangen.

Representanten Laila Kaland påstår at den angivelige skattesvikten kan knyttes til utviklingen av kommunal selskapskatt, og at kommunene ikke har fått kompensasjon. Det er ikke riktig.

Kommunal selskapskatt ble omgjort til statsskatt i det økonomiske opplegget for 1999. Dette ble kompensert ved å heve den kommunale skattøren for personlige skattytere og gjennom å øke naturressursskatten innenfor kraftverksbeskatningen. Dessuten ble det opprettet et særskilt tilskudd til Oslo kommune, samt at noen andre

kommuner med et betydelig inntektsbortfall ble kompensert gjennom skjønnsmidler, blant disse også en kommune i Møre og Romsdal.

Regnskapstallene for 1999 viser at samlede skatteinntekter på landsbasis for kommuner og fylkeskommuner ble om lag 200 mill. kr høyere enn lagt til grunn i det vedtatte kommuneopplegget for 1999.

I proposisjonen om kommuneøkonomien for 1999 ble det presentert tabeller som viste konsekvensene for den enkelte kommune av å fjerne kommunal selskapsskatt og øke skatten fra personlige skattytere. Her gikk det klart fram at de fleste kommunene i Møre og Romsdal ville vinne på denne omleggingen, bl.a. fordi andelen av de kommunale skatteinntektene som ble innkrevd fra selskaper, ikke var spesielt høy i Møre og Romsdal.

Representanten Laila Kaland påstår også at den angivelige skattesvikten i kommunene i Møre og Romsdal vil fortsette inneværende år. Som nevnt er det lite trolig at den noe lavere skatteinngangen i kommunene i Møre og Romsdal i forhold til landsgjennomsnittet kan knyttes til omleggingen av selskapsskatten, snarere vil denne omleggingen være gunstig for kommunene i Møre og Romsdal, jf. de nevnte beregningene i proposisjonen om kommuneøkonomien for 1999.

Dernest bør det minnes om at fra 2000 vil utjevningen av skatteinntekter for kommuner og fylkeskommuner skje løpende i forhold til den faktiske skatteinngangen gjennom året.

For kommuner som kommer inn under denne ordningen, vil skatteinngangen i egen kommune ha forholdsvis liten betydning for de samlede inntektene, siden 90 pst. av en svikt eller økning utover landsgjennomsnittet blir utjevnet det samme året. Når det nye systemet er fullt innarbeidet fra 2001, vil referansenivået for utjevning være 110 pst. og graden av kompensasjon 90 pst.

Av kommunene i Møre og Romsdal er det bare to kommuner, nemlig Norddal og Ulstein, som ligger over grensen for skatteutjevning. I gjennomsnitt ligger skatt pr. innbygger for kommuner i Møre og Romsdal på om lag 90 pst. av landsgjennomsnittet. For disse kommunene vil derfor utviklingen i skatteinntektene på landsbasis i hovedsak bestemme de samlede inntektene fra skatt og utjevningstilskudd.

Laila Kaland (A): Eg vil takke statsråden for svaret.

Kommunesektoren har i dag ein svært vanskeleg økonomi. Driftsunderskotet for 1998 vart på heile 6,7 milliardar kr – det dårlegaste driftsresultatet sidan 1988.

Sykkylven kommune, min eigen kommune, hadde eit underskot i driftsbalansen for 1999 på 5-6 mill. kr, sjølv om vi har full sysselsetjing. Det blir fortalt at ei av årsakene til dette er at ein ikkje har fått kompensert for selskapsskatten i det heile.

Dersom finansministeren verkeleg meiner at lovnaden om kompensasjon for tap av selskapsskatten er innfridd overfor kommunesektoren, korleis vil han medverke til at dette blir dokumentert og synleggjort overfor dei kommunane dette gjeld?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg er enig med Laila Kaland i at mange kommuner er vanskeligstilte. De har åpenbart fått flere oppgaver enn man har tilført midler til, og det er noe Regjeringen i høyeste grad vil være oppmerksom på når vi skal lage kommuneopplegget for neste år, og når vi skal legge fram budsjettet til høsten. Jeg kan selvfølgelig ikke si noe om hva det vil inneholde, men Regjeringen er fullt oppmerksom på situasjonen.

Men den koblingen som Laila Kaland gjør mellom utvikling av selskapsskatten og vanskelig kommuneøkonomi, er altså, som jeg forsøkte å gjøre rede for i mitt hovedsvar, ikke riktig. Der er det foretatt en kompensasjon som man mente var riktig da man gjorde selskapsskatten om til en full statlig skatt.

Jeg har her en oversikt over hvordan skatteinntektene har vært i de forskjellige kommuner, også i Møre og Romsdal. Av den ser jeg at når det gjelder den kommunen som Laila Kaland nå nevnte, hennes egen kommune Sykkylven, er det riktig at den i 1999 har kommet ut med minus i forhold til skatteinntektene i 1998. Så det er forståelig at det kan være økonomiske problemer der.

Laila Kaland (A): Eg vil takke statsråden for det han no sa.

Vi veit at dei fleste kommunane i Møre og Romsdal er minsteinntektskommunar, og dei slit med å sy saman budsjetta sine. Det stadfesta også finansministeren. Derfor blir oppgaver pålagde av Stortinget vanskelege å gjennomføre – det er heller snakk om nedlegging av skuleklasser, om innsparing på stillingar, og alt dette som finansministeren er godt kjend med.

Eg vil spørje statsråden om han, i samsvar med det som statsministeren har sagt, vil at kommunesektoren i tida framover skal få ein monaleg auke i rammeoverføringane. Vil han vere med og vere pådrivar i det arbeidet?

Fleirtalet i kommunalkomiteen har gått inn for at vi skal ha ei total evaluering av skatteinntektene til kommunane. Det trur eg er heilt nødvendig, for det folk i kommunesektoren seier til meg, er at staten tar dei fleste av pengane som denne sektoren får.

Statsråd Gudmund Restad: Det er riktig, som Laila Kaland nå påpekte, at de aller fleste av kommunene i Møre og Romsdal er såkalte minsteinntektskommuner.

Av mitt første svar fremgikk det jo at av de 38 kommunene i vårt hjemfylke, er det kun to som ikke er minsteinntektskommuner. Det betyr da at de 36 kommunene vil få en utvikling nær landsgjennomsnittet – i og med at det blir en årlig utjevning av skatteinntektene ut fra skatteinngangen. Det vil bli en utjevning i forhold til utviklingen på landsbasis, med utgangspunkt i et nivå på 110 pst. og en utjevningsgrad på 90 pst.

Så er det selvsagt slik at når statsministeren uttaler seg, er det ikke hvem som helst i Regjeringen, for å si det på den måten, som uttaler seg. Han har gitt signaler om at vi er oppmerksom på at det er kommuner som har problemer, og at vi må få gjort noe med det. Det lå også i mitt forrige svar, at Regjeringen er oppmerksom på utfordringene kommunene står overfor, og at vi vil ta det med oss

under utarbeidelsen av kommuneøkonomiproposisjonen til våren, og når vi legger fram budsjettet til høsten.

S p ø r s m å l 6

Fra representanten Per Erik Monsen til finansministeren.

«En person i Hurum har fått konsesjon på ervervelse av landbrukseiendom på 14 dekar med bo- og driveplikt. Grunnet nødvendige investeringer har driften de to første år gått med betydelige underskudd. Likningskontoret aksepterer ikke driften som næring, og vil ikke gi fradrag for underskudd i næring.

Mener statsråden det er rimelig at et offentlig pålegg om landbruksfaglig forsvarlig drift ikke tillegges vekt i den skattemessige vurderingen?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller, da spørre-
ren har sykdomsforfall.

S p ø r s m å l 7

Bjørn Hernæs (H): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Grensehandelen nærmer seg 10 mrd. kroner og er den største trussel mot arbeids- og næringsliv og dermed mot kommunenes skatteinntekter. Kommunenes muligheter for å gi sine innbyggere gode levevilkår blir dermed alvorlig svekket, i tillegg til den ulykke og kriminalitet som følger av smugling.

Er det faglige råd fra SSB for å redde landets økonomi som er årsaken til Regjeringens urimelige avgiftspolitik, blant annet på bensin, diesel, alkohol og tobakk, med de følger jeg har anført ovenfor, eller er det andre forklaringer?»

Statsråd Gudmund Restad: Jeg vil innledningsvis bare minne om at jeg også tidligere har besvart spørsmål fra representanten Hernæs når det gjelder grensehandel, bl.a. mitt svar på hans interpellasjon 15. april i fjor. Hernæs hevdet den gang at grensehandelen utgjorde 7 milliarder kr, et tall han altså nå har «oppjustert» til nærmere 10 milliarder kr.

Som jeg tidligere har understreket, er anslag over nivå på grensehandelen svært usikkert fordi statistikkgrunnlaget er dårlig. Det pågår nå en undersøkelse på oppdrag av Finansdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet for å kartlegge omfanget og sammensetningen av grensehandelen. Undersøkelsen vil omfatte året 2000, og resultatene vil foreligge om ca. ett år.

Jeg går ut fra at henvisningen til Statistisk sentralbyrå refererer seg til en uttalelse fra forskningsdirektør Ådne Cappelen til Dagsavisen 27. januar, hvor en kan lese at svenskehandelen er bra for Norge i den nåværende konjunktursituasjon. La meg derfor slå fast at avgiftene på drivstoff, alkohol og tobakk ikke er fastsatt for å dempe aktivitetsnivået i Norge gjennom økt handelslekkasje til Sverige.

Ved siden av at disse avgiftene skaffer staten inntekter, har de til hensikt å begrense forbruket av produkter

som er skadelige for helse og miljø. For eksempel har drivstoffavgiftene til hensikt å prise de skader og ulemper som veitrafikken påfører samfunnet. En konsekvens av de høye avgiftene er bl.a. en viss handelslekkasje til Sverige. Denne handelslekkasjen svekker isolert sett effektiviteten i avgiftspolitikken, både med hensyn til å skaffe staten inntekter og når det gjelder å ivareta hensynet til helse og miljø. På den annen side ville en reduksjon i de nevnte avgiftene til svensk nivå både kunne gi et betydelig provenytnap, og samtidig medføre at det samlede forbruket av produktene ville øke.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Bjørn Hernæs (H): Jeg vil gjerne takke for svaret. Jeg kan bekrefte at vi ikke bare i fjor, men omtrent hvert år siden tidenes morgen har hatt en dialog om handelslekkasjen og grensehandelen.

Det er ikke jeg som har justert opp anslagene fra 7 milliarder kr i fjor til 10 milliarder kr nå. Det er det Handels- og Servicenærings Hovedorganisasjon som har gjort. Jeg håper ikke statsrådets svar gir uttrykk for at han ikke har fått med seg at denne utviklingen er skremmende og går nøyaktig i den retning som noen av oss – bl.a. jeg – har forsøkt å påpeke gjennom alle disse årene.

Siden statsråden tar opp spørsmål i forhold til Statistisk sentralbyrå, blir mitt oppfølgingsspørsmål om statsråden synes det er uproblematisk at en forskningssjef gjør noe helt annet enn å forske, men kommer rett inn i et politisk minefelt og forteller at det egentlig er til fordel for Norge og for norsk økonomi at man har denne handelslekkasjen, som det dog ikke er så stor usikkerhet om som statsråden forsøkte å gi inntrykk av nå.

Statsråd Gudmund Restad: Det er riktig som Hernæs påpeker, at spørsmål om grensehandelen faktisk har vært en gjenganger her i Stortinget. I de vel to årene jeg har vært finansminister, har jeg vært her på talerstolen ganske ofte for å svare ikke bare på spørsmål fra Hernæs, men også på spørsmål fra andre stortingsrepresentanter. Det er fullt forståelig at man er opptatt av denne grensehandelen, spesielt de som bor slik til at de ser hvilke problemer grensehandelen kan påføre næringslivet i grenseområdene.

Det var ikke min mening å si at de tallene Hernæs nå presenterer, er feil. Jeg har egentlig ikke noen sikker formening om hvorvidt tallet 10 milliarder kr er for høyt eller for lavt. Men jeg håper at den undersøkelsen som Finansdepartementet nå har igangsatt, og som vi får svar på i løpet av inneværende år, vil gi et bedre svar på det, for det har vært mange sprikende tall ute og gått.

Henvisningen til Statistisk sentralbyrå oppfattet jeg nærmest som en liten insinuasjon om at Finansdepartementet var enig i at det var greit med litt grensehandel og handelslekkasje fordi vi har et stort press i økonomien. Det var derfor viktig for meg å få fastslått at avgiftene

settes på helt andre grunnlag enn eventuelt slike hensyn. Hvorvidt Cappelen burde ha uttalt det han gjorde, eller ei, tror jeg ikke det er lurt av meg å ha noen formening om.

Bjørn Hernæs (H): Jeg har selvsagt full respekt for statsrådens vurdering av hva han ønsker å snakke med Statistisk sentralbyrå om. La meg allikevel si at når vi får en så kraftig politisk vinkling, må det være tillatt å uttrykke en viss forundring over at statsråden ikke kunne synes det var formålstjenlig å ta en liten prat innenfor sitt ansvarsområde.

Jeg skal allikevel ta opp en annen side av saken, som på en måte er mer alvorlig. Statsråden henviser i sitt første svar til skader veitrafikken påfører helse og miljø. Det andre jeg tok opp, var alkohol og tobakk, men det er altså særlig dette med drivstoff jeg har lyst til å henge meg opp i. Er det virkelig slik at statsråden synes det er de *skadelige* virkningene for samfunnet av den trafikken som foregår på våre veier, som er det mest fremtredende, eller vil han nå bekrefte at veitrafikken og det som lastebilnæringen der står for, er selve livsnerven i Distrikts-Norge og slett ikke står for noen skadelige forhold, men tvert imot er til stor gagn for fedrelandet?

Statsråd Gudmund Restad: Det første hovedspørsmålet i den muntlige spørretimen tidligere i dag dreide seg faktisk om drivstoffavgiften. Jeg er ikke sikker på om Hernæs hadde anledning til å følge med på den, men der sa jeg en del om avgifter og hvilke politiske vurderinger som legges til grunn når avgiftsnivået fastsettes.

Et utgangspunkt som det har vært relativt bred enighet om her i Stortinget, er at avgiftene på drivstoff burde legges på et nivå som dekker samfunnets kostnader ved veitrafikken. Det har vært litt uenighet om hvorvidt avgiftene nå er passe høye – om de er for høye eller for lave i forhold til en slik målsetting. Her viste jeg tidligere i dag, og jeg kan gjøre det igjen nå, til en rapport som Transportøkonomisk institutt har utarbeidet, og som vil bli tilgjengelig en av de aller første dagene. Der vil man kunne se om avgiftene er på et riktig nivå eller ei.

Jeg er enig i, som jeg også sa tidligere i dag, at det kan oppstå en konflikt mellom ønsket om å la forurenser betale, la veitrafikken betale det som samfunnet får av utgifter på veitrafikken, og bl.a. distriktsmessige hensyn og næringsmessige hensyn. Det er et tema som vi nå tar opp i en dialog med bl.a. Norges Lastebileier-Forbund i tiden framover mot revidert nasjonalbudsjett.

S p ø r s m å l 8

Per Ove Width (Frp): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til forsvarsministeren:

«I media fremgår det at en høyere offiser fra Forsvarets overkommando møter opp i en muslimsk moské under fredagsbønnen for å verve personell til Forsvaret.

Mener statsråden at dette er riktig ressursbruk av offiserer ved Forsvarets overkommando, og er dette etter pålegg fra statsråden eller hennes departement for å oppnå

Regjeringens målsetting om mer personell med innvandrerbakgrunn i Forsvaret; er statsråden enig i denne fremgangsmåten?»

Statsråd Eldbjørg Løwer: Regjeringen har for perioden 1998-2001 utarbeidet en handlingsplan for å øke rekrutteringen av personer med innvandrerbakgrunn til statlig sektor. Forsvarsdepartementet har fulgt opp denne ved å utgi sin egen handlingsplan for etater som er underlagt departementet. Handlingsplanen skisserer en rekke tiltak for å øke rekrutteringen av personer med innvandrerbakgrunn til Forsvaret. En viktig forutsetning for å oppnå økt rekruttering er at vi må gjøre Forsvaret bedre kjent i innvandremiljøene, slik at man blir klar over hvilke muligheter Forsvaret kan tilby både de som ønsker en militær utdanning og de som ønsker en sivil karrierevei i Forsvaret. Det er derfor nødvendig å ha god kommunikasjon med innvandremiljøene, slik at vi i fellesskap kan finne fram til hvordan vi best mulig kan få gitt en god og saklig informasjon om Forsvaret.

Det presseoppslaget som jeg antar representanten Width sikter til, var et kontaktskapende besøk fra Forsvarets overkommando som et ledd i dette arbeidet. Dette finner jeg helt naturlig i og med at Forsvarets overkommando har fått i oppdrag fra departementet å følge opp handlingsplanen.

Representanten Width har i sitt spørsmål valgt en formulering om besøkets hensikt som ikke gjenspeiler Forsvarets måte å rekruttere personell på. Selvsagt skal vi ikke verve personell under fredagsbønnen, men vi ønsker å finne et egnet forum for å informere om Forsvaret og de muligheter Forsvaret kan tilby, slik jeg nettopp har vært inne på.

Jeg ser at representanten Width i Dagbladet 31. januar i år diskvalifiserer muslimer som offiserer i vårt forsvar og mener de representerer en sikkerhetsrisiko. Med forbehold om at representanten er sitert korrekt, vil jeg si at det er opprørende at man kaster en mistenksomhetens skygge over muslimene som gruppe på denne måten, og ikke minst er det sårende overfor våre offiserer, sivilt tilsatte og mannskaper med innvandrerbakgrunn. Jeg for min del finner ingen grunn til å tvile på deres lojalitet, og forutsetter selvfølgelig at alle som tilsettes i Forsvaret, er tilstrekkelig sikkerhetsklarert i forhold til sine oppgaver. Dette gjelder selvsagt også personer med innvandrerbakgrunn. Det forhold at det kan være problematisk å sikkerhetsklarere enkelte personer fordi det er vanskelig å etterprøve deres personlige opplysninger ti år tilbake i tid, er selvfølgelig ingen generell sikkerhetsrisiko, og er uavhengig av religiøs eller etnisk tilknytning. Dette er også Sikkerhetsstabens syn.

Det bør også i denne sammenheng minnes om at alle mannlige norske statsborgere har rett og plikt til å utføre verneplikt. Det er også lovfestet at man har rett til å nekte militærtjeneste ut fra religiøse overbevisningsgrunner, uavhengig av hvilken religion man utøver. Dette er og blir en individuell sak, og jeg regner med at de som enten avtjener verneplikten eller velger en yrkeskarriere i Forsvaret, har avklart sitt forhold på dette området.

Til slutt vil jeg understreke at departementet ikke vil endre målsettingen om en større andel av personer med innvandrerbakgrunn i Forsvaret. Det er viktig og berikende for Forsvaret at man også på dette området er i takt med utviklingen i samfunnet.

Per Ove Width (Frp): Prinsipielt er jeg motstander av det prosjektet og initiativet som statsråden nevner, og jeg mener at det iallfall er unødvendig at Forsvarets overkommando – FO – skal engasjere seg i dette. Personell til Forsvaret bør etter min mening ene og alene engasjeres ut fra kompetanse og dyktighet, og ikke noe annet.

Burde man ikke heller la andre organisasjoner i Forsvaret eventuelt ta seg av dette, f.eks. rekrutterings- og mediesenteret, som nettopp skal ta seg av slike ting, og ikke la høyere offiserer nær sagt løpe rundt i f.eks. muslimske moskeer for å verve personell til Forsvaret?

Dette bekrefter det som har vært fremholdt, iallfall fra undertegnede, flere ganger, at FO er for topptung. Jeg har flere ganger etterlyst initiativ fra FO selv for å løse dette. Og da må jeg spørre statsråden: Er hun enig med meg i at FO er for topptung, og hva vil hun eventuelt gjøre med dette?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Jeg registrerer at representanten Width er uenig i prinsippet, og det kan jeg selvfølgelig ikke gjøre noe med.

Når det gjelder hvordan Forsvaret følger opp de mål de blir pålagt av departementet, i dette tilfellet handlingsplan for innvandrere, synes ikke jeg det er et spørsmål for statsråden. Jeg regner med at de disponerer sitt personell for å oppnå de mål som er satt, ut fra en hensiktsmessighet.

Når det gjelder spørsmålet om Forsvarets øverste ledelse, kan jeg bare her henvise til en pressekonferanse jeg skal ha kl. 14 i dag, hvor representanten Width vil få en del svar på akkurat det spørsmålet han stiller, og jeg håper at han har forståelse for at jeg ikke kan gi akkurat de svarene her på talerstolen nå.

Per Ove Width (Frp): Jeg må si jeg er overrasket over svaret, for jeg kan ikke riktig forstå at ikke statsråden skal kunne engasjere seg mer i FOs gjøremål. Det er jo nettopp det øverste organet vi har i Forsvaret.

For øvrig må jeg si at ved FOs besøk i den muslimske moskeen under fredagsbønnen, som det stadig refereres til, fremholdt imamen at muslimer ikke kan kjempe mot muslimer. Så vidt jeg vet, er ikke dette helt riktig, men det indikerer for meg at muslimer i Forsvaret selv vil sette dagsorden for deltakelse. Når vi nå vet at norske soldater i fremtiden vil bli engasjert i utenlandsoperasjoner i FN- og NATO-opdrag, blir jeg mildt sagt svært betenkt. Hvor vil lojaliteten ligge? Er ikke statsråden også betenkt over dette?

Likeledes ser Forsvarets sikkerhetsstab, som statsråden nevnte, på rekruttering av personell fra enkelte innvandrergrupper til offiserer og sivilt ansatte som et problem. Deler statsråden disse betenkelighetene?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Jeg fastholder at jeg som statsråd ikke vil bry meg med hva enkeltpersoner i For-

svarets overkommando bruker sin tid på. Jeg har tatt større grep i forhold til Forsvarets overkommando enn det.

Når det gjelder hvordan man forholder seg til en sikkerhetsrisiko, er det basert på individuelle vurderinger av Sikkerhetstjenesten. Det forutsetter jeg gjøres uavhengig av hvilken bakgrunn vedkommende har som vil inn i Forsvaret, enten i en militær eller i en sivil stilling. Derfor synes jeg ikke at det er et spørsmål som krever mer utdypning enn det.

S p ø r s m å l 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Torill Haaland Horpestad, tas opp av representanten Jan Simonsen.

Jan Simonsen (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Oversikten over politidekning pr. 1 000 innbyggere viser at to av de tre politidistriktene i Rogaland fylke, Rogaland politidistrikt (Sandnes) og Haugesund politidistrikt, ligger blant de 10 distriktene med lavest bemanning. Sandnes og Haugesund har klare storbyproblemer. Haugesund har et stort narkotikaproblem, og Sandnes sli- ter i tillegg med MC-kriminalitet.

Vil statsråden ta hensyn til dette ved senere fordelinger av nye politistillinger?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Stillingsfordelingen til politidistriktene beregnes hovedsakelig på bakgrunn av befolkningsmengde, kriminalitet og botetthet. Etter oppdrag fra Stortinget har Justisdepartementet utarbeidet en bemanningsplan for politiet fram mot 2005. Denne vil bli lagt fram for Stortinget i forbindelse med en stortingsmelding om politiet til høsten. En vil her foreta en gjennomgang av politiets totale ressurser og oppgaveløsning for å sikre en riktig fordeling av ressursene mellom distriktene.

De relativt store kullene på Politihøgskolen de seneste årene har ført til en klar forbedring i tilgangen på utdannede polititjenestemenn over hele landet. I løpet av 1990-tallet er antall tilsatte i etaten økt med ca. 33 pst.

I revidert nasjonalbudsjett for 1999 ble det opprettet 275 stillinger som ble tilbudt ferdigutdannede politihøgskolestudenter. Av disse stillingene fikk politidistriktene Rogaland og Haugesund fem tjenestemannsstillinger hver.

Jeg er klar over situasjonen både i Sandnes og i Haugesund. Derfor har begge politidistriktene vært og vil bli tilført ekstra midler i tillegg til ordinære budsjettmidler til bekjempelse av bl.a. gatevold og MC-kriminalitet. Videre er det startet samtaler mellom politimestrene i Rogaland og Stavanger for å se på mulighetene for et samarbeid for dermed å få til bedre ressursutnyttelse, både på operative og administrative områder.

Når dette er sagt, må det understrekes at det ikke alltid er en klar sammenheng mellom ressurser og måloppnåelse. Gode kriminalitetsanalyser og et målrettet etterforsknings- og påtalearbeid er like viktig.

(Statsråd Dørum)

St.prp. nr. 1 for 1999-2000 anslår et behov for oppretelse av ca. 280 nye stillinger til nyutdannede politistudenter i 2000. Regjeringen vil komme tilbake til behov for midler til nye stillinger i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Stillingene vil bli fordelt til de distrikter hvor behovet er størst. Her vil både Rogaland og Hauge-sund være aktuelle distrikter. Narkotikaproblemer og MC-kriminalitet er blant de forhold som blir hensyntatt ved fordeling av ressurser til politidistriktene.

Jan Simonsen (Frp): Jeg vil bare uttrykke min tilfredshet over svaret, som var et klarere svar enn det jeg trodde det var mulig for justisministeren å gi på det nåværende tidspunkt.

Justisministeren sier at disse politidistriktene har blitt og vil bli tildelt ekstra midler. Han er åpenbart klar over de spesielle problemene man har i mellomstore byer, spesielt i en by som Sandnes, som i tillegg ligger nær en storby, og problemet med at enkelte distrikter har sakkert akterut i politidekning i forhold til folketallet, bl.a. på grunn av en rask befolkningsvekst, slik det har vært spesielt i Sandnes. Så jeg har håp om og tro på og er overbevist om at justisministeren vil ta denne problemstillingen på alvor.

Når det nå etter revidert nasjonalbudsjett kommer nye midler til flere politistillinger for å sikre jobb til alle studentene som går på Politihøgskolen, er jeg overbevist om at justisministeren vil ta hensyn til denne argumentasjonen.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg har ikke noe behov for å kommentere representantens innlegg, men jeg har behov for å tilføye noe: Ved mine reiser rundt i politidistriktene har jeg vært bl.a. i Rogaland, og jeg er blitt ganske grundig innført i MC-kriminaliteten. Jeg har senere hatt kontakt med tjenestemenn fra området, bl.a. personer som har hatt dette nær innpå kroppen – for å si det på den måten. Og jeg bagatelliserer verken MC-kriminaliteten eller de narkotikaproblemer som er tatt opp; det er ved selvsyn i det ene tilfellet.

Når det gjelder Haugesund, har jeg bare vært der på et kort besøk for å takke i forbindelse med redningsarbeidet etter «Sleipner»-ulykken. Men de vil også få besøk av meg, for det er mitt siktemål å komme rundt i politidistriktene og selv få den innsikt som er nødvendig for å se hvor skoen trykker, og for å følge opp det som stortingskomiteen har bedt meg om å gjøre, nemlig å finne ut hvor flaskehalsene kan være i de forskjellige distriktene.

S p ø r s m å l 1 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til justisministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren som rette vedkommende.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille samferdselsministeren følgende spørsmål:

«Mange utenlandske semitrailere og vogntog kjører rundt på norske veier uten å ta hensyn til krav norske lastebilsjåfører har når det gjelder for eksempel dekk, kjettinger, teknisk tilstand generelt, kjøre- og hviletid samt erfaring med kjøring på norske vinterveier.

Ser statsråden dette problemet, og hva vil han gjøre med utenlandske sjåfører som relativt ofte er innblandet i alvorlige ulykker på grunn av dette?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Statens vegvesen utfører årlig mellom 400 000 og 500 000 kontroller av tunge kjøretøy, hvorav ca. 10 pst. av kjøretøyene er utenlandske. I tillegg kommer politiets kontroller.

Statens vegvesen har i dag ikke statistikk som tilsier at utenlandske førere oftere er innblandet i alvorlige ulykker enn norske sjåfører. Det er imidlertid grunn til å tro at de er overrepresentert når det gjelder å skape problemer i trafikken, eksempelvis ved at de oftere blir stående fast på grunn av utilstrekkelig dekkutrustning eller manglende kjettinger. Fra og med år 2000 vil endringer i ulykkesregistreringen kunne gi oss mer detaljerte svar med hensyn til utenlandske sjåførers innblanding i ulykker generelt.

Praktisk talt alle tunge kjøretøy på norske veier er underlagt kjøre- og hviletidsbestemmelser, enten gjennom EØS-regelverket eller gjennom den europeiske avtalen om kjøre- og hviletid. Disse regelverkene er tilnærmet identiske. Generelt kan det sies at norske sjåfører ikke i vesentlig grad er flinkere enn de utenlandske til å følge bestemmelsene.

Samtlige tunge kjøretøy fra landene innen EØS-området er underlagt pliktig periodisk kontroll av teknisk tilstand. Forskjellen i teknisk standard på disse kjøretøyene skal derfor være liten. Når det gjelder kjøretøy fra Øst-Europa, synes den tekniske tilstanden å ha bedret seg vesentlig de siste tre–fire årene. Tilstandsundersøkelsene viser imidlertid at utenlandske vogntog generelt har noe flere feil enn norske.

Alle som fører kjøretøy i Norge, er underlagt forskrift om bruk av kjøretøy, hvor det bl.a. settes krav til dekkutrustning. I desember 1998 ble det foretatt en innskjerping av kontrollpraksis med hensyn til dekkutrustning nettopp for tunge kjøretøy. Blant annet ble plikten til å medbringe kjetting nærmere presisert for ytterligere å klargjøre sjåførens ansvar for å sikre at kjøretøyet har tilstrekkelig veggrep. Det ble også utarbeidet informasjonsmaterieil om dette til bruk for utenlandske sjåfører.

Når det gjelder dekkutrustning generelt, har man imidlertid i kontrollsammenheng erfart at kjøretøy fra Øst-Europa fremdeles er dårligere utrustet enn kjøretøy fra de fleste andre land. Ved trafikkstasjonen på Svinesund blir det jevnlig gitt pålegg til sjåfører om å legge på kjetting før videre kjøring tillates.

Etter mitt syn vil det viktigste tiltaket fremover derfor være å sikre at utlendinger medbringer og bruker kjettinger, slik at de i mindre grad hindrer fremkommelighet for øvrig trafikk, og slik at de ikke øker egen og andre trafikanters ulykkesrisiko. Statens vegvesen vil ved sin kontrollvirksomhet på vegen aktivt bidra til at etterlevelsen av dette regelverket blir bedre.

Per Roar Bredvold (Frp): I VG av 25. januar i år kan vi lese om

«Dødsfeller på sommerdekk.

Utenlandske semitrailere kjører rundt på såpeglatte norske vinterveier uten kjetting og med blankslitte sommerdekk. (...)

– Dette er rene dødsfeller i trafikken. Dessverre er det mange skrekkeksempler på manglende sikkerhet, sier fylkessekretær Dagrinn Krakeli i Norges Lastebileier-Forbund (NLF) i Møre og Romsdal.

Bare på Europaveg 136 mellom Dombås og Ålesund har bergingsselskap den siste uken assistert nærmere 10 utenlandske semitrailere som har havnet i grøften eller kjørt seg fast.»

Ser ikke statsråden alvoret i disse påstandene? Hva vil han konkret gjøre for ytterligere å redusere dette antallet hvor utenlandske vogntog – og særlig de fra Øst-Europa – er involvert i større eller mindre grad?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Statsråden ser i høyeste grad problemet, og ser alvoret i det spørsmålet representanten reiser. Det var derfor jeg så sterkt understreket på slutten av mitt innlegg følgende:

«Når det gjelder dekkutrustning generelt, har man imidlertid i kontrollsammenheng erfart at kjøretøy fra Øst-Europa fremdeles er dårligere utrustet enn kjøretøy fra de fleste andre land. Ved trafikkstasjonen på Svinesund blir det jevnlig gitt pålegg til sjåfører om å legge på kjetting før videre kjøring tillates.»

Etter mitt syn vil det viktigste tiltaket fremover derfor være å sikre at utlendinger medbringer og bruker kjettinger, slik at det i denne sammenheng også sikres at ulykker unngås og alvorlige hindringer for fremkommelighet for øvrig trafikk unngås, og at vi øker egen og andre trafikanters sikkerhet og reduserer ulykkesrisikoen. Dette vil Statens vegvesen ta seg av – øke kontrollvirksomheten på vegen og aktivt bidra til etterlevelse av regelverket.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Hvert år har vi ca. 300 000 grensepasseringer inn til Norge av vogntog av større eller mindre størrelse, og jeg takker statsråden for at han vil intensivere arbeidet med kontroller. Men det vil jo koste en del, og det vil kreve en stor bemanning. Klarer statsråden å få til en skikkelig kontroll av dette?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Statsråden vil ikke greie det uten Stortingets hjelp. Det betyr med andre ord at jeg, som andre, er avhengig av de bevilgninger som gis. Dette vil imidlertid bli gitt prioritet i likhet med andre områder som gjelder trafiksikkerhet. Trafiksikkerhet vil ligge i bunnen for Nasjonal transportplan, som legges fram i løpet av få måneder, og det betyr at dette som representanten reiser spørsmål om i dag, spesielt vil være i tankene når transportplanen presenteres. Jeg kan med andre ord bekrefte at det vil bli gitt høy – skal vi kalle det høyeste – prioritet på området.

S p ø r s m å l 1 1

Inger Lise Husøy (A): Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«Uorganiserte lastebileiere har gjennom ulovlige aksjoner den siste tiden lammet viktige transportveier rundt Oslo. Mange fikk problemer med å komme seg til jobb, og vareleveranser ble stoppet. Blokadene forstyrret gateorden og nødvendig trafikk.

Mener statsråden at politiets opptreden er akseptabel ved ikke å forsøke å bryte opp, bøtelegge eller tiltale aksjonistene for gateuorden, slik vi har sett ved mindre demonstrasjoner tidligere?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er ikke riktig at politiet ikke har bøtelagt aksjonister som deltok i lastebilaksjonen. To av aksjonene i Oslo var varslet til politiet på forhånd, i tråd med bestemmelsene i politiloven. Politimesteren nedla ikke forbud mot disse to aksjonene, og hun satte heller ikke vilkår for gjennomføringen av aksjonene. Én av aksjonene var ikke meldt til politiet på forhånd, og flere av deltakerne i denne aksjonen ble bøtelagt.

Politimesteren må på selvstendig grunnlag avgjøre om en varslet aksjon skal forbys, eller om det skal settes vilkår for gjennomføringen. Som jeg sa i spørretimen forrige uke, som svar på spørsmål fra representanten Kenneth Svendsen: Politimesteren i Oslo så at demonstrasjoner kunne aksepteres til et visst punkt, gitt at de var meldt. Fra et visst punkt mente hun at ytringen var sett og hørt, og hun gav da en klar beskjed om at nok var nok.

Politiet må foreta en løpende vurdering av aksjonsformene og de skadevirkningene aksjonene kan få. Politiet kan forby aksjoner dersom det er grunn til frykt for at de kan forårsake alvorlig forstyrrelse av den offentlige ro og orden eller den lovlige ferdsel. Alternativt kan politiet sette vilkår for gjennomføringen av aksjonen, slik at hensyn til den offentlige ro og orden og den lovlige ferdsel ivaretas. Politiet kan dessuten stanse eller oppløse demonstrasjoner og aksjoner dersom de avvikes i strid med nedlagt forbud eller fastsatte vilkår. Jeg har tillit til at politiet er i stand til å vurdere og behandle disse sakene på en forsvarlig og fornuftig måte. Justisdepartementet sendte for øvrig et rundskriv til landets politimestre sist uke for å vise til de hensyn som skal ivaretas ved anvendelse av politiloven § 11, og som berøres av representantens spørsmål.

Dersom aksjonen gjennomføres til tross for at politiet har nedlagt forbud, eller i strid med gitte vilkår, kan aksjonistene bli stilt strafferettslig ansvarlig for sine handlinger. Dette er imidlertid spørsmål som hører under påtalemyndighetene og som jeg ikke finner det riktig å gå nærmere inn på.

Inger Lise Husøy (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er riktig at det i ettertid har kommet fram at det var åtte stykker som ble bøtelagt under den første aksjonen, men spørsmålet er om det er tilstrekkelig i forhold til at trafikken faktisk stod rundt hele Oslo.

Statsråden sa i sitt svar til meg at politimesteren i Oslo må vurdere på selvstendig grunnlag hvordan de skal reagere. Og det er nettopp det som er poenget med mitt spørsmål, for professor Johs. Andenæs har uttalt at dette er en form for ettergivenhet overfor folk som bryter straffelovens forbud mot tvang overfor andre ved å hindre folk i å kjøre på veiene.

Jeg har også et spørsmål om hvilke konsekvenser en slik ettergivenhet vil ha for senere aksjoner og demonstrasjoner.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg konstaterer at da Oslos politimester etter den sist meldte demonstrasjonen, tror jeg, mandag for godt over en uke siden sa at nok var nok, ble det tatt til etterretning og respektert. Jeg konstaterer også at politimesteren i Halden politidistrikt mente at de aksjoner som forelå der, var ulovlige, og jeg konstaterer også at de opphørte dagen etterpå. Jeg vil videre understreke at i skrevet hvor departementet har vist til politiloven § 11, har vi klart sagt om eventuelle nye lastebilaksjoner at aksjoner som blokkerer hovedferdselsårer, viktige innfartsårer og terminaler, må ikke antas å kunne aksepteres, og at man forutsetter at det også reageres på dette. Jeg føler derfor at det er satt en grense, men jeg har tillit til at politiet alltid håndterer den grensen.

Jeg har videre konstatert at Oslo politimester i de senere år har utøvd en større romslighet og liberalitet i forbindelse med demonstrasjoner generelt enn det som kanskje har vært vanlig tidligere, og jeg tar en slik praksis til etterretning. Jeg føler at det er å holde en linje, slik politimesteren selv har svart i flere offentlige sammenhenger.

Jeg vil til slutt kommentere at i forbindelse med samtale mellom statssekretær Solbakken og Andenæs var det også enighet om at det måtte settes grenser, og departementet har konstatert at politiet har gjort det.

Inger Lise Husøy (A): Jeg takker statsråden for svaret.

I sitt svar gir ministeren uttrykk for at han konstaterer og tar til etterretning det politimesteren i Oslo og Halden har sagt og gjort. Men mitt spørsmål er: Hva er justisministerens mening om og holdning til de mer prinsipielle sidene, bl.a. når det gjelder likebehandling, men også det prinsipielle i forhold til at man aksjonerte første gang og la seg flat de senere gangene?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er slik at i ytterste fall kan en justisminister instruere politidistrikter. Men det er ikke nødvendig å gjøre det så lenge man oppfatter at politidistriktene forvalter skjønn på en riktig og bra måte. Det er hovedregelen.

Det er ikke riktig at man la seg flat. Man aksepterte to lovlige demonstrasjoner, men reagerte mot én ulovlig, og sa etter at dette hadde hatt et omfang som politiet oppfattet som uakseptabelt, at nok var nok. Det er en usedvanlig klar melding. Det er slik at politiet må utøve skjønn i hvert eneste tilfelle. Det gjelder for politiet som for alle andre at de følger de meningsytringer som følger i kjølvannet.

Jeg synes på det tidspunkt da det ble sagt at nok var nok, at det var en adekvat reaksjon. Og jeg har selvfølgelig vært innforstått med det rundskriv som Justisdepartementet har sendt ut, hvor vi har resonnerert over politiloven § 11 og hva som eventuelt vil bli situasjonen ved nye lastebilaksjoner. Jeg tror ikke noen skal være i tvil om det. Budskapet som er sendt, er at nok er nok. Man kan ikke påregne å få tillatelse til omfattende aksjoner som blokkerer hovedveier, hovedferdselsårer, terminaler osv.

S p ø r s m å l 1 2

Fra representanten Rolf Reikvam til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Det er store variasjoner mellom kommunene når det gjelder delingstimer på ungdomstrinnet. I en rapport fra Norsk Lærerlag basert på data fra GSI-statistikken, og som omfatter alle kommuner, varierer tallet på delingstimer fra 0,6 til 21,8 timer pr. uke. Et stort antall kommuner bruker under 5 timer til deling.

Mener statsråden at en skole som har 0,6 timer til deling, kan oppfylle læreplanens krav til tilrettelagt undervisning, og er det en nedre grense for timer en skole med gjennomsnitts klassestørrelse bør ha?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket.

S p ø r s m å l 1 3

Fra representanten Anneliese Dørum til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Det første avgangskullet som har faget kristendoms-kunnskap med livssynsorientering, går ut av 10. klasse våren 2000. Barn som er holdt borte fra KRL-faget, risikerer å få færre poeng ved opptak til videregående skoler. Vil statsråden vurdere om elevene kan få kompensert dette, tatt i betraktning den store striden som har vært om det nye KRL-faget?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

Spørsmål 14 vil bli besvart etter spørsmål 30.

S p ø r s m å l 1 5

Terje Knudsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Bergen har nylig måttet si nei til cruiseanløp grunnet begrensningene i seilingshøyde ved Askøybroen. For Bergen som cruisehavn er dette en uakseptabel situasjon, og det vises til de klare forutsetninger Stortinget la til grunn ved byggingen av Askøybroen som alternativ seilingsled, en forutsetning som et senere storting ikke tok hensyn til.

Vil statsråden på denne bakgrunn snarest legge frem en sak som gjør det mulig å ta i bruk Skjeljangersundet som alternativ seilingsled?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Representanten Terje Knudsen reiser spørsmål om jeg vil legge fram en sak der

Skjeljangersundet kan etableres som alternativ seilingsled til Bergen.

La meg starte med at etableringen av alternativ seilingsled til Bergen opprinnelig ble lagt inn som en forutsetning ved bygging av Askøybroen. Da hovedplanen for Askøybroen ble godkjent av Vegdirektoratet den 24. september 1986, var det med en løsning med brohøyde på 62 m og en alternativ seilingsled via Herdlaflaket og Det Naue.

Fiskeridepartementets godkjenning, som var nødvendig å få for å kunne krysse Byfjorden, ble gitt den 12. januar 1990. Av de vilkår som ble stilt, var bl.a. at alternativ seilingsled over Herdlaflaket skulle være ferdig og klar til bruk før arbeidet med å innskrenke eller begrense ferdsel i Byfjorden ble påbegynt.

I forbindelse med arbeidet med reguleringsplan for ny seilingsled ble det fra flere hold reist krav om omfattende konsekvensutredninger av tiltaket, bl.a. på bakgrunn av naturverninteresser knyttet til området. Etter omfattende korrespondanse mellom vegkontoret, fylkesmannen, Kystdirektoratet, havnemyndighetene og møter i et tidligere oppnevnt kontaktutvalg, besluttet Miljøverndepartementet i 1992 at konsekvensutredninger skulle foretas.

Dette ble gjort, og på bakgrunn av utredningen konkluderte Miljøverndepartementet med at prosjektet ville medføre store negative miljømessige konsekvenser. Miljøverndepartementet foreslo derfor at saken ble forelagt Stortinget på nytt, med den konklusjon at utgraving av seilingsleden ikke skulle gjennomføres. Samferdselsdepartementet foreslo dette i statsbudsjettet for 1995, og Stortinget gav sin tilslutning.

På initiativ fra bl.a. Bergen kommune har Statens vegvesen Hordaland bistått med å vurdere en ny seilingsled til Bergen via Skjeljangersundet og Det Naue. Det er også startet opp et forprosjekt i samarbeid med lokale myndigheter for å få belyst aktuelle problemstillinger, herunder behovet for alternativ seilingsled.

I og med at Stortinget i 1994 sluttet seg til at etablering av seilingsled over Herdlaflaket ikke skulle gjennomføres, ble saken sist høst, da den på nytt ble aktualisert, overført fra Samferdselsdepartementet til Fiskeridepartementet, som er ansvarlig for slike tiltak. En etablering av en alternativ seilingsled vil derfor måtte prioriteres og behandles på ordinær måte av Fiskeridepartementet og Kystverket.

Terje Knudsen (Frp): Jeg oppfatter statsrådens svar som at det ikke er lagt lokk på saken, og at den nå vil bli vurdert i Fiskeridepartementet. Og hvis det er riktig, er jeg tilfreds med svaret.

Jeg må likevel få føye til at denne saken har vært en «hot» sak i Bergen i veldig mange år. Her står Bergen bys politikere og næringslivsinteressene sammen. Og det er jo ikke noen grunn til å legge skjul på at disse parter har vært i harnisk over at seilingsleden over Herdlaflaket aldri ble gjennomført. Det er i stor grad på grunn av at den opprinnelige byggeplanen forutsatte at seilingsleden skulle vært etablert før broen ble bygd. Broen og seilingsleden var ett prosjekt, der seilingsleden hadde prioritet

før Askøybroen. Jeg er derfor veldig glad for at man nå skal se på denne saken på nytt, og jeg håper at statsråden kan bekrefte det jeg fikk inntrykk av i sted, nemlig at Fiskeridepartementet nå ser på Skjeljangersundet og problematikken rundt det på nytt.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det jeg kan bekrefte, er at det ikke er lagt lokk på saken i og med at den er overført til det departementet som naturlig har ansvaret for denne delen av den offentlige sektor.

Når det gjelder Statens vegvesen Hordaland, har de gjort en grov vurdering av ny seilingsled til Bergen via Skjeljangersundet og Det Naue både når det gjelder utforming og kostnadsoverslag, slik at det har eksistert et arbeid med saken også i de siste årene. Men jeg kan altså ikke her og nå stå og bekrefte hvordan et annet departement vil håndtere saken videre, og hvilket sluttresultat de vil komme til i vedkommende departement.

S p ø r s m å l 1 6

Fra representanten Unn Aarrestad til sosialministeren: «Kvinner i felles verksemd/gardbrukarar fødte etter 1937 står utan pensjonspoeng for åra før 1986. Reglane før 1986 hindra likestilling mellom ektefellar som vart pensjonistar eller uføretrygda. Med minst 40 oppteningsår for å oppfylle folketrygda sitt krav vert derfor desse kvinnene minstepensjonistar endå dei har arbeidd heile sitt vaksne liv i felles verksemd.

Vil statsråden gjeva pensjonsgjevande næringsinntekt tilbakeverkande kraft for åra 1967-1986?»

Presidenten: Dette spørsmålet må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 17 – spørteren er ikke til stede for øyeblikket, og vi går videre til spørsmål 18.

S p ø r s m å l 1 8

John I. Alvheim (Frp): Jeg har følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«Videreutdanningen i stråleterapi er den eneste bedriftsinterne utdanningen som formelt sett ikke er overført høgskolesystemet. Med bakgrunn i de vedtak som ble fattet i Nasjonal kreftplan, har Norgesnett på oppdrag fra Sosial- og helsedepartementet utredet utdanningstilbud i radiografi og stråleterapi. Utredningen er ferdigbehandlet i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og overlevert Sosial- og helsedepartementet.

Vil statsråden sørge for at anbefalingene i rapporten iværksettes?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Som nevnt i spørsmålet, fikk Norgesnetttrådet i begynnelsen av 1999 i oppdrag å utrede framtidig organisering av utdanningstilbud i radiografi og stråleterapi. I slutten av oktober i fjor ble utredningen om radiograf- og stråleterapiutdanningen oversendt fra Kirke-, utdannings- og forskningsdeparte-

mentet til Sosial- og helsedepartementet. I utredningen blir fire ulike modeller presentert:

1. dagens modell med overføring av stråleterapiutdanningen til høgskolesystemet
2. en modulbasert modell for videreutdanning i stråleterapi
3. to separate treårige høgskoleutdanninger i diagnostikk og terapi
4. to spesialiseringer innen en fellesutdanning i radiografi

Utredningen konkluderer med å foreslå at dagens treårige grunnutdanning i radiografi beholdes slik den er i dag. Dagens ordning med en bedriftsintern ettårig videreutdanning i stråleterapi foreslås erstattet med en modulbasert videre- og etterutdanningsmodell i stråleterapi og diagnostisk radiografi ved høgskoler. Alle høringsinstansene støtter modellen med at den treårige radiografutdanningen blir som nå. De fleste høringsinstansene støtter også at videreutdanningen bør overføres til høgskolesystemet som oppdragsundervisning.

Sosial- og helsedepartementet har hatt møte med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet for å drøfte og avklare hvordan videreutdanningen i stråleterapi eventuelt skal overføres til høgskolesystemet, samt modeller for videreutdanningene innen diagnostikk. Aktuelle problemstillinger som nå drøftes, er hvordan utdanningen skal organiseres og finansieres samt rekrutteringssituasjonen når det gjelder stråleterapeuter.

Jeg vil i løpet av våren gå nøye gjennom de ulike spørsmål i forbindelse med iverksetting av en eventuell videreutdanning i stråleterapi ved høgskolene. For å sikre faglig kompetanse er det en del forhold som må avklares før utdanningen kan igangsettes. I forhold til Krefteplanen er jeg sterkt opptatt av å bedre rekrutteringen av stråleterapeuter. Jeg vil derfor arbeide for en rask iverksettelse.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker helseministeren for svaret, som jeg finner meget positivt.

Videreutdanningen i stråleterapi defineres i utredningen som en spesialistutdanning. I utredningen antydes ulike finansieringsmodeller for dette. Utdanningstilbudet, eller studiet, kan enten finansieres via Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet eller via avtale med sykehuseier som oppdragsgiver. Ettersom det kontinuerlig er behov for etter- og videreutdanning innen radiografi og stråleterapi, bør et slikt studietilbud i sin helhet finansieres over Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjetter. Utdanningsdepartementet får da ansvaret for å utdanne det personell samfunnet har behov for til enhver tid.

Mitt spørsmål nr. 2 er da: Er helseministeren enig i dette? – Dette har han for så vidt svart på, men jeg har i tilfelle et nytt oppfølgingsspørsmål.

Presidenten: Ja, da får statsråd Dagfinn Høybråten bekrefte det han tidligere har sagt.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg skal i hvert fall bekrefte at vi drøfter begge de finansieringsmodellene

som representanten Alvheim nå er inne på. Det jeg viste til i mitt svar, var at de fleste høringsinstansene støtter modellen med oppdragsundervisning. Jeg har ikke tatt endelig stilling til dette ennå, det er fortsatt en del spørsmål i tilknytning til finansieringen som må avklares, men det skal ikke hindre en rask iverksettelse, slik jeg varslet i mitt hovedsvar.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker igjen for svaret.

Det er i dag stor mangel på radiografer og stråleterapeuter, og overføringen til høgskolesystemet kan være med på å øke interessen for studiet. Det er viktig for de utdannelsestøtende at det studiet de gjennomfører, gir vektallgodkjenning i akademisk grad, da dette kvalifiserer for opptak til studier i høyere grad på høgskole- og universitetsnivå.

Helseministeren har igjen svart på mitt andre oppfølgingsspørsmål, nemlig at man må få en rask iverksettelse, og det trenger ikke helseministeren igjen bekrefte.

Presidenten: Da anser presidenten at alle nødvendige svar er gitt.

Vi går da tilbake til spørsmål 17, fra representanten Aud Gaundal til helseministeren.

S p ø r s m å l 1 7

Aud Gaundal (A): Jeg takker for velvillighet.

Jeg har følgende spørsmål til helseministeren:

«Meråker Sanitetsforenings Kurbad og Meråker videregående skole har et felles prosjekt for rehabilitering. Hensikten er å iverksette tiltak slik at flest mulig ut fra en individuell oppfølgingsplan kan delta/komme tilbake til arbeidslivet/utdanning så snart som mulig. Prosjektet er helt i tråd med intensjonene i rehabiliteringsmeldinga, fordi opplegget er behandling, motivering, aktivisering og utdanning.

Vil statsråden være positiv til søknaden om statsstøtte, eventuelt konkret ta den opp i revidert nasjonalbudsjett?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Meråker Sanitetsforenings Kurbad og Meråker videregående skole søkte i 1999 om 3,1 mill. kr til et prosjekt som omtalt i representanten Gaundals spørsmål. Prosjektet ble nærmere presentert for Sosial- og helsedepartementet i møte 3. november i fjor. Departementet gav da bl.a. uttrykk for at prosjektet virket interessant, men at beløpet det ble søkt om, var for høyt, gitt de midler som var satt av til forsøksvirksomhet på rehabiliteringsområdet. I møtet ble det vist til at en fornyet søknad ville bli seriøst vurdert, men at utfallet av en slik vurdering ikke var gitt. På bakgrunn av den interesse for rehabilitering som er vist i kjølvannet av St. meld. nr. 21 for 1998-99, Ansvar og meistring, og Stortingets behandling av denne, har Sosial- og helsedepartementet mottatt mange søknader om prosjektstøtte på dette området. For å få støtte må prosjekter være på prioriterte områder, de må ha en faglig god innretning og de må ha en forsvarlig kostnadsramme. Meråker Sanitetsforenings Kurbad og Meråker videregående

skole har i sin fornyede søknad om prosjektmidler opprettholdt den opprinnelige søknadssummen. Departementet vil ved vurdering av søknaden se den innenfor en samlet vurdering av hvilke rehabiliteringsprosjekt som skal få støtte ut fra de kriterier jeg her har redegjort for. Et nytt svar til Meråker Sanitetsforenings Kurbad og Meråker videregående skole vil kunne påregnes i løpet av kort tid.

Aud Gaundal (A): Jeg takker statsråden for svaret. Som det ble sagt både i spørsmålet mitt og fra statsråden, har dette prosjektet som det her snakkes om, som målsetting å iverksette tiltak i en tidlig fase i et trygdeforløp. Og det er hevet over enhver tvil at det er viktig. Likeså sa vi da vi behandlet St. meld. nr. 21, at det ville være riktig at brukerne kan få et mest mulig helhetlig behandlingstilbud, og ikke minst har opptreningsinstitusjonene fått en utfordring om å videreutvikle sine tilbud.

Når dette prosjektet som vi her snakker om, er så viktig, er det fordi at det er en nyskaping – i alle fall i Nord-Trøndelag – at Meråker videregående skole kommer inn med sin kompetanse. Kompetansen til skolen er det ingen tvil om, den utdanner i dag gode idrettsfolk. Spørsmålet mitt blir derfor: Vil det være mulig for departementet å vri midlene fra en rehabilitering vi i dag kanskje ikke tror fungerer, over på en nyskaping vi er overbevist om vil fungere?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Behandlingen av stortingsmeldingen om rehabilitering legger jo nettopp opp til en omlegging av rehabiliteringspolitikken med sikte på større helhet i tilbudet for den enkelte, og en enda sterkere faglig forankring og kvalitet på det som tilbys. Hele oppfølgingen av meldingen vil dreie seg om den type dreining av politikken som det her refereres til.

Jeg viser til at departementet har vurdert dette prosjektet som interessant, men jeg kan ikke på dette tidspunkt konkludere den søknadsbehandlingen, så hvilke konsekvenser det vil få for den konkrete søknaden, er det for tidlig å avklare her og nå.

Aud Gaundal (A): Jeg takker igjen for svaret. En nyskaping innen rehabilitering vil også – tror jeg – trekke med seg en del andre grupper som kan være interessert i å få gode resultater av rehabilitering. Og spørsmålet mitt er: Hvordan vil departementet vurdere forsikringsselskaperens rolle i det å være med på å utøve og på en måte være litt nyskapende i slike typer prosjekt? For det er ingen tvil om at også når det gjelder Meråker, har forsikringsselskaperne vært positive til at slike prosjekt kommer i gang.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Noe av tanken med rehabiliteringspolitikken er jo at aktører med ulike roller skal samarbeide og samspille om et helhetlig og koordinert tilbud for den enkelte. Og jeg for min del er positiv til at både forsikringsselskaper og andre som har klare interesser av å medvirke til gode tilbud, får anledning til

det innenfor rammen av de retningslinjer og planer som offentlige myndigheter trekker opp.

Spørsmål 19

Annelise Høegh (H): Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Kreftpasienter får ikke anbefalt behandling fordi de nye cellegiftmedisinene er så dyre at de vanskelig lar seg dekke innenfor sykehusbudsjettene dersom det ikke legges inn ekstra midler. Stortinget har etterlyst bedre refusjonsordninger siden 1995. Krefteksperter er kritiske til det nye forslaget om å innlemme medisinene i ISF (innsatsstyrt finansiering).

Hvorfor vil ikke statsråden la blåreseptordningen dekke poliklinisk kreftmedisinering?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil innledningsvis vise til at spørsmålet om finansieringsordninger for kreftmedisiner ble tatt opp i spørretimen 3. november 1999. I mitt svar den gangen sa jeg at en bedre finansieringsordning skulle på plass tidligst mulig i 2000. Dette står jeg ved.

Denne saken dreier seg om bruk av cellegift i kreftbehandling. Behandlingen har ulik kostnad avhengig av hvilket medikament som brukes. For noen krefttyper er det avgjørende for resultatet at de dyreste medikamentene er tilgjengelige og brukes. Disse medikamentene kan imidlertid være svært dyre. Refusjonen i innsatsstyrt finansiering differensierer ikke i forhold til hvorvidt det brukes et rimelig eller dyrt medikament. Sosial- og helsedepartementet har derfor arbeidet sammen med fagmiljøene for å finne en løsning innenfor den innsatsstyrte finansiering på dette. Løsningen er i korthet at refusjonen i større grad vil avhenge av hvilken type behandling som blir gitt. I disse dager forbereder sykehusene det registreringsmessige grunnlaget for å kunne ta i bruk en ny løsning. Det foreligger slik sett en løsning som jeg er oppført av å iverksette tidligst mulig i år.

Finansieringen av dyre kreftmedisiner er imidlertid også en del av en generell problemstilling, nemlig hvordan vi skal tilrettelegge finansieringsordningene for det som kalles høykostmedisin i sykehusene. Denne problemstillingen har regionsykehusene spesielt tatt opp, og det vil være en del av den varslede gjennomgangen jeg vil komme til Stortinget med i form av en proposisjon allerede neste måned.

Fra 1. januar 2000 er innsatsstyrt finansiering kun justert for de forhold som er direkte forelagt Stortinget i St.prp. nr. 1 for 1999-2000. Blant annet med hensyn til krav om god forutsigbarhet og enkelhet i ordningen mener jeg det er riktig å foreta systemmessige endringer samlet.

Når det gjelder representanten Høeghs konkrete spørsmål om innlemmelse av kreftmedisiner i blåreseptordningen, vil jeg vise til det jeg svarte i spørretimen 3. november 1999. Det vil etter min oppfatning kunne svekke sykehusets samlede ansvar for ressursbruken om staten direkte finansierer enkelte innsatsfaktorer i behand-

lingsopplegget i sykehus gjennom blåreseptordningen. Jeg vil minne om at det finnes en hel rekke medisiner, implantater og materiell som er kostbart i sykehusbehandlingen. Det er derfor nødvendig å finne løsninger innenfor eksisterende finansieringssystem som fanger opp denne problemstillingen på en god måte, uten å frata sykehusene det styringsmessige ansvar for prioriteringen av ressursene. På dette grunnlag vil jeg i vår legge fram et konkret forslag til løsning for Stortinget.

Annelise Høegh (H): Jeg takker statsråden for svaret. Det vil bli interessant å se hvordan oppfølgingen nå konkret blir.

Jeg vil imidlertid peke på den særstilling som behandling av alvorlig kreftsyke har i sykehusene. Det alt vesentlige av kreftmedisineringen skjer jo inne på sykehuset, enten det er ved sengeposter eller på poliklinikken. De fleste andre store pasientgruppene derimot – enten diagnosen er hjerte/kar, magesår, depresjoner eller hva det måtte være – får den vesentligste delen av medisineringen sin når de går ut fra sykehuset, og får den dekket av blåreseptordningen. Og mitt engasjement når det gjelder dette, er i og for seg ikke om vi dekker disse kreftmedisinene gjennom blåreseptordningen eller innenfor innsatsstyrt finansiering, mitt engasjement går på å sikre at alvorlig syke pasienter gis den behandlingen som fagfolk mener de har krav på. Og da blir det vesentlig om statsråden ikke bare vil endre innsatsstyrt finansiering, men om han også kan bekrefte at det vil følge midler med som gjør det mulig å dekke disse nye og kostbare, men av og til nødvendige kreftmedisinene innenfor innsatsstyrt finansiering.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg bekrefte at jeg deler det synspunkt som representanten Høegh gir uttrykk for, nemlig at siktemålet her ikke primært er ordningen og ordningens utforming, men at den virker slik at kreftpasienter får den behandlingen de med rette skal ha ut fra en faglig vurdering. Jeg mener altså at det lar seg gjøre å utforme en slik ordning innenfor innsatsstyrt finansiering, og det forslaget jeg vil fremlegge for Stortinget, vil gi svar på det spørsmål som representanten Høegh nå stiller.

Annelise Høegh (H): Jeg takker for svaret, og merker meg at statsråden i og for seg ikke svarte på om det vil følge økte midler. Men det vil være helt avgjørende for om innsatsstyrt finansiering vil kunne virke etter den hensikten som jeg forstår vi er enige om å oppnå.

I tillegg kommer jo at kreftpasientene, i motsetning til de fleste andre pasientgrupper, vil måtte være med på å slåss om midler til sin medikamentelle behandling fra alle de andre områdene som sykehusbudsjettene også skal dekke. De andre gruppene kan altså for en stor del gå ut av sykehuset etter et forhåpentligvis kort opphold og så få dekket sin videre medisinering av blåreseptordningen. Slik kan vi ikke gjøre med kreftpasienter, de må inn til sykehuset hver gang de skal ha disse midlene, og derfor kommer de i en annen stilling. Og det kan være

grunnlag for å se på enten om man innenfor ISF må ha en spesielt innrettet del av finansieringen som går til medikamentell kreftbehandling, eller om man kanskje skal velge den enkleste ordningen, som vi hadde før, nemlig blåreseptordningen, som er enkel og ubyråkratisk og gir kreftpasientene rett til de medisinene de trenger.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er nettopp det som er poenget med å foreslå en løsning som differensierer i forhold til typen behandling av kreftpasienter, at man skal gi gjennom innsatsstyrt finansiering et bedre oppgjør for de dyreste behandlingsformene og medikamentene enn man gjør for dem som krever rimeligere innsatsfaktorer. Og i den grad det er mulig å fange dette opp i ISF-systemet – og det mener jeg at det er – vil nettopp den hensikten som representanten Høegh og jeg er helt enige om, kunne ivaretas i en slik modell. Men dette får Stortinget anledning til å ha en oppfatning om når saken kommer i løpet av våren.

S p ø r s m å l 2 0

Liv Marit Moland (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseminister Dagfinn Høybråten:

«Statens helsetilsyn har nå utarbeidet en anbefaling om redusert bruk av amalgam i tannhelsetjenesten.

Vil statsråden legge fram forslag som setter en dato for når det skal være slutt med å bruke amalgam som tannfyllingsmateriale?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Utredningen «Bruk av tannrestaureringsmaterialer i Norge» inneholder en bred tilnærming til spørsmål knyttet til bruken av amalgam i tannhelsetjenesten. Statens helsetilsyn trekker selv fram tre hovedkonklusjoner fra utredningen som retningsgivende for sine anbefalinger til departementet:

- Med dagens vitenskapelig etterprøvbare metoder har det ikke vært mulig å bevise en sammenheng mellom bruk av amalgam i tannfyllinger og helseskade.
- Amalgam har enkelte fordeler, men mange ulemper.
- Tannhelsesdata og forbruksdata viser at amalgam er på vei ut som tannrestaureringsmateriale.

Tannhelsen i befolkningen er bedret kraftig de siste 30 årene, og behovet for nye fyllinger er sunket dramatisk. Det er imidlertid en målsetting å redusere befolkningens og miljøets kvikksølveksponering. På denne bakgrunn er det allerede påbudt med amalgamavskillere på tannlegekontor. Nå bør også legging av nye amalgamfyllinger reduseres mest mulig.

Helsetilsynet skisserte i sin anbefaling fire alternative fremgangsmåter for å redusere bruken av amalgam:

1. en naturlig utfasing av bruk av amalgam som følge av utviklingen innen feltet, uten spesielle tiltak
2. faglige anbefalinger som vil redusere bruken av amalgam
3. sette en dato for når det skal være slutt med å legge nye amalgamfyllinger
4. forby amalgam og tilby utskifting for dem som ønsker det

Av disse anbefalte Helsetilsynet alternativ 2. Dette er en videreutvikling av de anbefalinger som gjelder i dag. Den er utformet etter en avveining mellom det som hevdes av motstandere og tilhengere av bruk av amalgam, og det man med sikkerhet kan si ved hjelp av vitenskapelig etterprøvbare metoder. Tiltaket vil fungere som et ekstra incitament i forhold til utviklingen, som viser at amalgam er på vei ut som tannfyllingsmateriale. Ca. 1,5 millioner nordmenn over 30 år har velfungerende amalgamfyllinger. Jeg har valgt å følge Helsetilsynets faglige anbefaling på dette punkt, altså faglige anbefalinger for å redusere og fase ut bruken av amalgam uten å sette en bestemt dato. Et forbud vil ikke hjelpe de mennesker som i dag mener deres helseproblemer skyldes amalgam.

Den mest formålstjenlige veien å gå videre vil etter min mening være å bruke mer ressurser på å kvalitetssikre nye og bedre tannrestaureringsmaterialer. Samtidig vil jeg støtte forskning og utprøvende behandling som søker ny kunnskap om mulige skadevirkninger som følge av bruk av amalgam og andre fyllingsmaterialer.

Norge har som ett av få land i verden siden 1994 hatt et utredningstilbud for mennesker med bivirkningsproblemer knyttet til tannbehandlingsmaterialer. Jeg har på budsjettet for inneværende år valgt å øke bevilgningen til Bivirkningsgruppen i Bergen, slik at klinisk utredningsvirksomhet utvides og utprøvende behandling startes opp. Bivirkningsgruppen arbeider nå med en veileder for utredning av pasienter med bivirkninger av orale biomaterialer. I tillegg har jeg valgt å bevilge penger til Nordisk institutt for odontologisk materialprøving, NIOM, til deltakelse i internasjonalt standardiseringsarbeid. NIOM har en sentral rolle som rådgiver overfor nordiske helsemyndigheter gjennom testing av materialer og deltakelse i standardiserings- og forskningsvirksomhet på tannbehandlingsmaterialer. Jeg har også bedt Helsetilsynet utarbeide en metode for å overvåke markedet og bruken av tannbehandlingsmaterialer.

Liv Marit Moland (A): Jeg takker statsråden for svaret, der jeg også fikk svar på det jeg hadde tenkt å stille som mitt spørsmål nummer to, og som gikk på behandlingstilbud til dem som mener de har bivirkninger av amalgamfyllingene.

Derfor går jeg over på det siste tillegsspørsmålet mitt. Forbundet Tenner og Helse ønsker et forbud mot bruk av amalgam. Undersøkelser viser forholdsvis stor grad av subjektiv bedring etter utskifting av amalgam. Både helse og miljø vil tjene på et forbud. Er det i noen vitenskapelige undersøkelser påvist at kvikksølv har uheldige skadevirkninger på foster og barn, bl.a. gjennom morsmelk? Og vil statsråden i tilfelle foreta en utredning om dette?

Presidenten: Presidenten må bemerke at statsråden i dag er et hestehode foran flere av representantene med tanke på spørsmålsstilling og svar.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Ja, det er vel en del av jobben.

La meg på dette siste tillegsspørsmålet svare at vi nå har hatt en meget omfattende og grundig utredning av disse spørsmålene gjennom den rapporten som vi begge viste til, og vi har på grunnlag av Helsetilsynets faglige anbefalinger gitt retningslinjer for Helsetilsynet i oppfølgingen av dette. Det betyr jo ikke at alle sannheter er avklart, og at det ikke er rom for ytterligere utredninger, ikke minst tror jeg det er viktig med forskning.

Jeg har også tatt initiativet til en konsensuskonferanse med internasjonale forskere på fagfeltet som skal holdes i mai dette året, hvor målet er å oppnå konsensus om fremtidige forskningsoppgaver på området på bakgrunn av den kunnskap som foreligger nå. Det er på den måten jeg mener saken best kan følges opp videre.

S p ø r s m å l 2 1

Aud Gaundal (A): Jeg har følgende spørsmål til helseministeren:

«Norsk Pasientskadeerstatning har i en veileder om erstatning ved pasientskader sagt at det skal utbetales erstatning ved «grov uaktsomhet». Mange pasienter, og særlig kvinner litt opp i årene, sliter med å bli trodd når de overfor lege hevder at noe er galt eller er blitt galt etter behandling.

Når det senere er beviselig at pasienten hadde rett, kan det å ikke få medhold defineres som «grov uaktsomhet» fra helsevesenets side, og dermed danne grunnlag for erstatning?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Norsk Pasientskadeerstatning behandler krav om erstatning for skader påført ved offentlige somatiske sykehus og deres poliklinikker. Videre dekker reglene kommunelegetjenesten og den kommunale legevakt samt offentlige psykiatriske sykehus og deres poliklinikker. Mye av hensikten med Norsk Pasientskadeerstatning og de reglene ordningen bygger på, er bl.a. å bringe søkelyset bort fra spørsmål om helsepersonells skyld eller uaktsomhet.

Erstatning etter reglene for Norsk Pasientskadeerstatning gis for fysisk skade forårsaket av undersøkelse, diagnostikk, behandling og lignende, men med enkelte unntak. Det gis bl.a. ikke erstatning når risikoen er kjent, og heller ikke når behandlingen som gis, er adekvat. Det er behandlingen og risikoen forbundet med denne, som i hovedsak er avgjørende. Videre er det et krav om at det har oppstått en skade, og at det er en årsakssammenheng mellom behandlingen og skaden.

Etter norsk rett er det et vilkår for erstatning at skaden har påført pasienten et økonomisk tap f.eks. i form av tapt arbeidsinntekt, og det er dette tapet erstatningen i første omgang skal dekke. Ved varige medisinske skader over et visst nivå kan det også ytes menerstatning, dvs. erstatning for redusert livsutfoldelse.

Det er videre riktig, som representanten Gaundal nevner i sitt spørsmål, at det også kan gis oppreisning, dvs. erstatning som ikke er knyttet til økonomisk tap eller medisinsk men. Slik erstatning utbetales bare hvis det foreligger grov uaktsomhet, og det er en beløpsmessig be-

grensning på 20 000 kr. Denne regel om oppreisning gjelder bare for de somatiske sykehus, ikke for kommunelegetjenesten eller i psykiatrien.

Spørsmål om pasienten skal få såkalt oppreisning, avgjøres ikke i sekretariatet i Norsk Pasientskadeerstatning. Det er alltid Pasientskadeerstatningsnemnda som behandler slike krav. I 1998 ble seks krav om oppreisning brakt inn for nemnda, tre fikk medhold i sine krav. I 1999 var tallet ti, hvorav tre fikk medhold.

Jeg oppfatter spørsmålet slik at representanten Gaundal ønsker svar på om det kan karakteriseres som grovt uaktsomt, og således gi grunnlag for oppreisning, at en lege ikke stiller riktig diagnose, ikke stiller noen diagnose i det hele tatt, mistror sin pasient eller ikke registrerer bivirkninger eller skader som pasienten påføres.

Det er ingen enkel formel i slike saker som kan fortelle hvilke handlinger eller unnlater som er grovt uaktsomme, og hvilke som ikke er det. Spørsmål om grov uaktsomhet må vurderes konkret i det enkelte tilfellet. Det som er klart, er at grov uaktsomhet krever en kvalifisert klanderverdig opptreden fra legen, mens den mildeste skyldformen, simpel uaktsomhet, bare krever at legen i liten grad kan lastes.

Som nevnt gjelder oppreisningserstatningen bare for de somatiske sykehusene, og ikke for kommunelegetjenesten. Ordningen er heller ikke foreslått videreført i ny pasientskadelov. Spørsmål om grov skyld og oppreisningserstatning kan imidlertid bringes inn for domstolene for vurdering. Erstatningen vil da vurderes etter skadeserstatningsloven § 3-5 om erstatning – oppreisning – for skade av ikke økonomisk art.

Stortinget vil imidlertid ha anledning til å gå inn i de ulike sider av disse spørsmålene i forbindelse med behandlingen av forslag til ny lov om pasientskadeerstatning.

Aud Gaundal (A): Jeg takker statsråden for et grundig svar.

I en undersøkelse som nå offentliggjøres i Tidsskrift for Den norske lægeforening, viser det seg at leger som er gode lyttere, gir tilfredse pasienter og best resultat. Å føle at en blir trodd, at en blir hørt og forstått når en er hos legen, er noe av det viktigste for alle pasientene. Undersøkelsen viser at det imidlertid ikke er noen selvfølge. En del pasienter gav uttrykk for at de var frustrerte, at de følte at de ikke nådde fram med budskapet, og at legen ikke forstod hva som var problemet. Det kan selvfølgelig forklares med at kommunikasjonen er vanskelig fordi det dreier seg om to mennesker i en maktubalanse; den ene er syk og sårbar, den andre sitter helt beskyttet og trenger strengt tatt ikke å gi noe av seg selv. Det ikke å bli trodd, det å få uhøflige kommentarer samt kanskje gjennomgå smertefull behandling som i ettertid viser seg å ha vært feilbehandling, er ingen god situasjon for en pasient.

Hvis det ikke er grov uaktsomhet, på hvilken måte kan da helsevesenet bli pålagt å komme med en beklagelse overfor pasienten? Er det virkelig slik at oppreisning må være i form av penger? Hva med dem som ikke har tapt arbeidsinntekt?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har redegjort for jusen slik den er å forstå i dag, og jeg har også redegjort for de muligheter til å se på den som Stortinget har i sine hender i forbindelse med behandlingen av pasientskadeerstatningsloven.

Men utover det juridiske er jeg sterkt opptatt av at helse-tjenesten blir enda bedre i sitt møte med den enkelte pasient. Jeg har merket meg undersøkelsen i Lægeforeningens tidsskrift, og den samstemmer med brukerundersøkelser som er gjort for øvrig, og som viser at det pasientene aller mest etterspør, det er å bli sett, det er å bli møtt, det er å bli respektert. Og det er helt sentrale spørsmål i den stortingsmeldingen om verdier i helsetjenesten som Regjeringen la fram før jul, og som jeg håper vil skape gode prosesser både i denne sal og blant helsepersonell.

Aud Gaundal (A): Jeg er helt enig i statsrådets vurdering i forhold til at vi har en juridisk del. Men så er det den moralske delen, som kanskje blir den største utfordringa, hvis vi skal følge opp det som denne undersøkelsen nå viser, som er offentliggjort i Lægeforeningens tidsskrift, nemlig hvordan vi skal komme den gruppa i møte som kanskje oppfatter seg som de svakeste: de som ikke har tapt arbeidsinntekt, de er kanskje uføre. Det er litt slik at en del pasienter som har gode inntekter – de har kanskje gode stillinger – nok føler at de blir tatt mer alvorlig enn de som ikke har inntekt. Og det er den moralske delen jeg tror vi må prøve å satse litt mer på. Jeg er ikke interessert i å gi skyld til helsevesenet, og at de som jobber innenfor helsevesenet skal stå ansvarlig i enhver sak, men det er et viktig utgangspunkt at vi ikke bare ser på det juridiske.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er helt enig med representanten Gaundal i at spørsmålet i tillegg til å ha en juridisk side, også har en moralsk og en holdningsmessig side. Og jeg tror ikke at disse problemstillingene i det brede løses gjennom jus. Først og fremst må de løses gjennom et aktivt arbeid med å utvikle både holdninger og lytteevne der helsetjenesten møter det enkelte mennesket. Og det er prosesser som vi gjennom denne stortingsmeldingen som jeg viste til, håper vi skal forsterke, slik at mennesker som er i sårbare livssituasjoner, og som møter helsetjenesten i en ubalanse av makt og posisjon, skal føle seg tryggere og mer respektert enn det mange kan berette om i dag.

Presidenten: Spørsmål 22 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 23

Fra representanten Signe Øye til arbeids- og administrasjonsministeren:

«En samlet kommunalkomitee bad i forbindelse med budsjettinnstillingen for 2000 om at støttesatsene til arbeidsmarkedsbedriftene økes, slik at det gir en reell kostnadsdekning, og at ikke de svakeste skyves ut fordi kravet til inntjening stadig er økende. Komiteens forutset-

ning var at dette ikke skulle gå på bekostning av antall tiltaksplasser for yrkeshemmede.

Hvordan har statsråden fulgt opp budsjettinnstillingen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er bortfalt.

S p ø r s m å l 2 4

Vidar Kleppe (Frp): Jeg ser meg helt nødt til å stille følgende spørsmål til statsråd Laila Dāvøy:

«Ifølge VG 28. januar 2000 har Statsbyggs sjef Halvor Stormoen gitt millionkontrakt til sin nære venn og tidligere kollegas nystartede konsulentfirma.

Vil statsråden på bakgrunn av dette foreta en full gjennomgang og granskning av disse forhold?»

Statsråd Laila Dāvøy: Statsbygg har inngått kontrakter med Key Resources Consulting A/S. Administrerende direktør, som også er innehaver av aksjer i dette selskapet, er en tidligere arbeidskollega av Statsbyggs direktør Halvor Stormoen.

Jeg har tatt kontakt med Halvor Stormoen og har bedt om en nærmere redegjørelse for saken – både dens faktiske og rettslige sider. Saken vil nå bli vurdert i departementet på vanlig måte.

Jeg reagerer imidlertid på den måten VG henger ut en etatssjef på i et oppslag som insinuerer kameraderi og uetisk holdning. Under enhver omstendighet er VGs artikkel i seg selv et for tynt grunnlag for iverksettelse av en granskning.

Jeg vil imidlertid tilføye at Statsbyggs direktør, Halvor Stormoen, er kjent i fagmiljøene for særlig å fokusere på etiske problemstillinger, slik det også har fremgått av innlegg i dagspressen i den senere tid.

Stormoen har dessuten raskt iverksatt og gjennomført det krevende oppdraget med å omorganisere Statsbygg. Jeg er godt fornøyd med måten omorganiseringen gjennomføres på, og har tillit til at han viderefører omstillingsarbeidet med den kraft og det engasjement som har kjennetegnet hans virke til nå.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Det er klart at statsråden her, i og med at Statsbygg er en forvaltningsbedrift, har et overordnet ansvar for å påse at retningslinjer, enten det er anbud eller hvem som inngår kontrakter, blir fulgt på en korrekt måte.

Når det er blitt stilt spørsmål ved slike ting, er jeg glad for at statsråden – som hun òg bekrefter i sitt svar – har bedt om å få en klargjøring av disse forhold. Det må jo være til fordel både for direktør Stormoen, for statsråden selv og ikke minst for den tilliten som for Statsbygg er helt nødvendig, og som de er helt avhengig av i den omstillingsprosessen Statsbygg står foran nå. Vi vet at Statsbygg har en rekord å vise til – der en ikke skulle tro at de hadde den beste kompetansen som fins i kongeriket når det gjelder byggeprosjekter, ikke minst med tanke på planlegging – i ikke å holde de økonomiske rammene som er gitt.

Statsråd Laila Dāvøy: Det er riktig at det er viktig at det blir gitt en redegjørelse for saken, i og med at den har skapt så store overskrifter i en av våre største aviser, og det blir gjort. Både departementet og Stormoen er også svært opptatt av at denne saken avklares så raskt som mulig.

Når det så gjelder det andre som representanten Vidar Kleppe tar opp, nemlig måten Statsbygg organiserer sin virksomhet på, har nettopp den store saken, Rikshospitalet, og faktisk også en del tidligere forhold, gjort at Statsbygg nå, noen få dager i dette året, har jobbet ut fra en ny organisasjonsmodell. Man skal nå drive store, omfattende og kompliserte prosjekter på en helt annen måte, og direktøren i Statsbygg har vært en enorm drivkraft for å få gjennomført denne omstillingen.

Vi er glad for at Stortinget tidligere har sluttet seg til denne omorganiseringen i Statsbygg, som var helt nødvendig.

Vidar Kleppe (Frp): Når man ser på rollen som Statsbygg har hatt opp gjennom årene, enten det gjelder en delegasjon som reiser til USA for å kjøpe inn trær til det nye rikshospitalet, som Statsbygg har ansvaret for, eller bruk av midler og ressurser, er det viktig å få klarhet omkring det som vi alle har som mål, nemlig at det vises aktsomhet, og at vi har kvalitetssikring for alt som en etat som Statsbygg gjør.

Men jeg er fornøyd med at statsråden vil komme med en redegjørelse om dette. Mitt naturlige oppfølgings-spørsmål blir: Vil Stortingets organer bli underrettet på en egnet måte om de undersøkelser som statsråden har satt i gang, omkring det forholdet som Stormoen har hatt til en tidligere kamerat – muligens venn og så videre – når det gjaldt de kontraktene som VG skrev om den 28. januar 2000?

Statsråd Laila Dāvøy: Først må jeg få lov å svare litt om disse bjørketrærne som representanten tar opp. Jeg kan bare tilkjenne at dette har vært gjort på en god måte. Dette gjelder ansvaret for det estetiske, det funksjonelle og de tekniske aspektene ved et byggverk. Her har man hatt rådgivere å forholde seg til og kommet frem til at dette kunne være egnet, og at det var et viktig tiltak på Rikshospitalet. Jeg rekker ikke å komme nærmere inn på det, annet enn at jeg ønsker å si at det skal holdes et møte der Allergiforbundet, Folkehelse, Rikshospitalet og Statsbygg sammen skal sette seg ned og vurdere allergifaren og se på disse bjørketrærne – sånn at det er sagt.

Når det gjelder det siste, har jeg helt klart den prinsipielle holdning at personalspørsmål – og da går det ikke på denne saken, men på personalspørsmål generelt – ikke bør være gjenstand for en diskusjon på denne måten i denne salen.

Jeg lover at jeg skal følge opp denne saken på vanlig måte i departementet.

S p ø r s m å l 2 5

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«Store deler av befolkningen som betaler lisens til NRK, mottar i dag ikke signaler slik at de kan se NRK2-programmene. Selv om denne delen av befolkningen ikke har muligheten til å se NRK2s programmer, må de betale full lisensavgift. De betaler med andre ord for et produkt de ikke får.

Vil statsråden ta initiativ til at de som ikke kan se NRK2, eller må kjøpe parabolantenne eller annet utstyr for å få se NRK2, får redusert lisensavgiften?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Som nevnt i mitt svar til representanten Bastesen den 19. januar i år, har utbyggingen av NRK2 skjedd i samsvar med Stortingets forutsetninger.

Stortinget har forutsatt at NRK2 primært skal være en satellittkanal og ha en viss tilleggsdekning via bakkesendere. Dekningsgraden skal være så nær opp til 80 pst. som mulig. En full utbygging av NRK2, slik at kanalen får like god dekning som NRK1, ville bli for kostbar og kreve for store frekvensressurser. En full utbygging av bakkesendere for NRK2 ville dessuten gjøre utbygging av digitale sendinger svært vanskelig.

Kringkastingsavgiften er en avgift som er pålagt alle som har fjernsynsapparat. Lisensen går til driften av NRK. Så lenge dekningen til NRK2 er på 80 pst., slik Stortinget forutsatte da NRK fikk starte kanalen, kan jeg ikke se at det er grunnlag for et system med differensiert avgift.

La meg også notere at NRK2 er kommet som et tillegg til NRKs tidligere radio- og fjernsynstilbud – uten at kringkastingsavgiften er blitt økt av denne grunn.

Kenneth Svendsen (Frp): La det være rimelig klart at det ikke krever videre utbygging av sendernettet å dekke dette. Statsråd Haga sa at lisensavgiften gikk fullt ut til NRK. Men det er da vitterlig NRK som betaler utbyggingen av NRK2.

Juridisk sett er det selvfølgelig rett det ministeren sa. Men det fins også en moralsk side i denne saken, som setter rettferdighetsfølelsen på prøve. Skal man gjennom lov pålegges å betale for noe som man ikke får? Så lenge NRK2 var en smal TV-kanal, beregnet på spesielt interesserte, kunne det kanskje være mulig å finne en unnskyldning for dagens praksis – selv om ikke jeg ville støtte den. Men i dagens situasjon, der populærprogrammer tas fra NRK1 og settes opp på NRK2 – f.eks. nå mandagsfilmen, som mange, kanskje spesielt eldre, så fram til – så er muligheten til å se disse programmene fratatt dem som ikke tar inn NRK2.

Jeg vil spørre: Vil man legge opp til en ordning der man over lisensen vil kunne få dekket kostnadene ved en parabolantenne?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg legger Stortingets forutsetninger til grunn hva angår kringkastingsavgift og lisens. Men la meg gjøre det klart at jeg er enig i at programtilbudet fra en lisensfinansiert allmennkringkaster som NRK burde være tilgjengelig for hele landet. Vi må likevel konstatere at de tekniske forholdene ikke gjør det

mulig å bygge ut NRK2 til å dekke mer enn 80 pst. av landet innenfor akseptable økonomiske rammer.

Men jeg synes det er klokt å se framover. Stortinget har nå åpnet opp for digitalt fjernsyn. NRK opplyser at de vil prioritere de områdene som har dårlig dekning av NRK2 i dag når utbygging av digitale nett for fjernsynet settes i gang. Regjeringen jobber aktivt med å avklare de tekniske løsningene som vil gjøre det mulig å gå videre med digitaliseringen, og i det arbeidet legger vi selvsagt betydelig vekt på at vi skal greie å dekke hele landet i så stor grad som mulig.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg forstår selvfølgelig at ministeren legger Stortingets forutsetninger til grunn. Men ministeren gav også inntrykk av at hun synes det ville være rett at alle fikk inn denne kanalen. Da er det vel også en plikt for en minister, hvis man finner at det er rett, å ta initiativ til å fremme en sak for Stortinget der man kan forandre på de forutsetningene som en gang var lagt. Man kunne f.eks. tenke seg en ordning der folk som ikke fikk inn NRK2 og måtte kjøpe parabolantenne, fikk avskrivning på dette anlegget over fem år ved at man f.eks. fikk halvert lisensavgiften. Jeg tror heller ikke at dette ville få store økonomiske konsekvenser for NRKs drift. Da er mitt spørsmål om ministeren vil ta et slikt initiativ for å få rettet opp den åpenbare skjevheten som er.

Statsråd Åslaug Marie Haga: Mitt utgangspunkt er at vi på noe sikt vil greie å løse de problemene vi har i dag med at vi ikke har dekning til hele landet på den måten vi gjerne skulle ønske.

Hvis vi går i retning av differensiert lisens eller andre måter å imøtekomme de problemene på som vi står overfor i dag, er jeg redd vi vil kunne ende opp i en situasjon hvor vi bidrar til å svekke NRKs generelle programtilbud, og at vi også vil ende opp i en situasjon hvor vi vil få veldig kompliserte ordninger å administrere.

S p ø r s m å l 2 6

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille kulturministeren følgende spørsmål:

«Som ett av flere musikkorps i Hedmark vurderer Eidskog Janitsjar å legge ned på grunn av dårlig økonomi. Dette kan innebære at fem steder i Eidskog kommune kan stå uten korpsmusikk 17. mai. Det er her ofte snakk om relativt små beløp, men som for korpsetene er helt avgjørende.

Ser statsråden denne problematikken, og vil statsråden vurdere støttetiltak slik at våre korpstradisjoner kan bestå?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Det er et klart mål for Regjeringen å øke den lokale kulturaktiviteten. Jeg ser musikkorganisasjonene og landets 1 770 skole- og amatørkorps med 70 000 medlemmer som viktige aktører for å nå et slikt mål.

Staten bidrar allerede til å bevare og utvikle denne virksomheten gjennom ulike tilskuddsordninger. Til-

skuddet over Kulturdepartementets budsjett til landsomfattende musikkorganisasjoner under Norsk Musikkråd, herunder Norges Musikkorps Forbund, er økt med 21 pst., fra 10,4 mill. kr i 1999 til 12,6 mill. kr i 2000. I tillegg gir Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet støtte til studievirksomhet i det enkelte korps gjennom Norsk Musikkråd, om lag 15 mill. kr. Norges Musikkorps Forbund får i tillegg nasjonalt driftstilskudd fra Barne- og familiedepartementet etter gitte kriterier for barne- og ungdomsorganisasjoner.

Jeg vil også minne om Regjeringens forslag i St.meld. nr. 44 for 1997-98 om etableringen av en ny tilskuddsordning for kulturaktiviteter for barn og unge på lokalnivå, som Stortinget har sluttet seg til. Den overordnede målsettingen bak denne tilskuddsordningen er å bidra til bedre rammebetingelser for lokale lag og foreninger, også musikkorpene. Jeg er glad for at ordningen blir igangsatt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i år.

Tilskudd til drift av landets musikkorps er ikke alene et statlig ansvar. Vi vet at foreldre og andre frivillige gjør en beundringsverdig innsats for musikkorpene. I tillegg må den enkelte kommune og fylkeskommune selv legge til rette for lokale kulturaktiviteter og tiltak for egne innbyggere, inkludert drift av lokale korps.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som var en opprømsing av ulike tilskuddsordninger som korps kan få fra. I tillegg refererer statsråden til innsatsen fra foreldre og andre frivillige.

Nå ser det dessverre ut til at våre stolte korpstradisjoner gradvis forsvinner ut av distriktene, trass i de tilskuddsordninger som statsråden nevnte. Viser ikke dette at tilskuddene er for små, og at det trengs mer direkte tilskudd, slik at f.eks. Eidskog Janitsjarkorps kan bestå? Og hva vil i praksis statsrådets svar innebære i kroner og øre til de enkelte korps og korpsutøvere?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg er levende opptatt av våre stolte korpstradisjoner. Vi vet hva dette betyr i lokalmiljøet.

Jeg er ikke i stand til å kunne si konkret hva den nye støtteordningen vil bety i kroner og øre for det enkelte korps, men at det vil bety en bedring, kan det ikke være noen tvil om.

I tillegg vil jeg si at for at vi skal greie å opprettholde et godt lokalt kulturtilbud, må vi se det i sammenheng med kommuneøkonomien og de mulighetene kommunene og fylkeskommunene har til å bidra aktivt også på kulturområdet. Jeg ser fram til et samarbeid med Fremskrittspartiet om å styrke innsatsen for kommunene, slik at vi åpner opp for at kulturaktivitetene kan få enda bedre levekår i tiden framover.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

Ser man på tilskuddene som statsråden refererte til i sitt første svar, nemlig 10,4 mill. kr og 15 mill. kr, til sammen 25 mill. kr, og deler det på 70 000 medlemmer, er vi nede på ca. 3 500 kr pr. utøver i støtte. Dette tilsva-

rer ikke mer enn subsidiering av to-tre billetter på Den Norske Opera.

For Eidskog Janitsjarkorps var underskuddet for 1998-99 på 17 344 kr – kanskje ikke så mye penger, men for et korps uten mulighet for større inntekter og medlemmer og foreldre som er slitne og oppgitte, er dette svært mye penger.

Kan statsråden tenke seg en endring tilskuddsmessig, fra den såkalte finkulturen til breddekulturen, dvs. å subsidiere mer korps fremfor f.eks. opera? Dette vil være god distriktspolitikk, noe statsrådets parti skryter av at det har.

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg er opptatt av at vi skal sikre gode rammebetingelser for de frivillige organisasjonene. Det er også Regjeringen opptatt av, og det vil vi jobbe med kontinuerlig.

I forhold til det skillet som ble laget mellom finkultur og annen kultur, er jeg opptatt av at vi må kunne ordne oss slik her i landet at vi har tilstrekkelig bredde i kulturtilbudene. Derfor har jeg problemer med å sette den ene aktiviteten opp mot den andre. Når det gjelder f.eks. opera, er jeg overbevist om at et godt og solid operamiljø i Oslo vil være viktig også for distriktsoperaene, som vi nå er i ferd med å utvikle. Mitt utgangspunkt er at jeg ikke ønsker å sette de ulike kulturuttrykkene og kulturaktivitetene opp mot hverandre. Vi skal få mangfoldet innenfor kulturlivet til å fungere, og da må vi satse på alle uttrykkene.

S p ø r s m å l 2 7

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til kulturministeren:

«I forbindelse med valg av tusenårssted i hvert fylke er det hevdet at kriteriene for de statlige tilskuddene er endret i forbindelse med statsbudsjettet for 2000. Dette betyr i så fall at spillereglene blir endret vesentlig midt i prosessen uten at deltakerne i konkurransen er orientert.

Kan statsråden bekrefte at de opprinnelige kriteriene fra 1998 fortsatt står ved lag?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Ordningen med fylkesvise tusenårssteder ble fremlagt i St.prp. nr. 55 for 1997-98, Om markeringen av tusenårsskiftet 2000-2005.

Et hovedformål med tusenårsstedene er å bidra til at anlegg, institusjoner, kulturmiljøer, naturområder mv. av stor historisk, kulturell og miljømessig verdi blir tatt vare på og markert på en særskilt måte. Fylkestusenårsstedene skal ha en nasjonal kulturell og miljømessig betydning som peker utover det enkelte fylke. Stortinget sluttet seg til dette i behandlingen av proposisjonen, jf. Innst. S. nr. 246 for 1997-98. Disse formålene for tilskuddsordningen for fylkestusenårsstedene gjelder fortsatt, og ble gjentatt i St.prp. nr. 1 for 1999-2000.

St.prp. nr. 55 for 1997-98 varslet at det ville bli opprettet en egen tilskuddsordning for de fylkesvise tusenårsstedene, og opplyste at tilskuddsmidler skal fordeles etter søknad fra fylkeskommunene og etter nærmere retningslinjer. Stedene skal velges ut i dialog mellom de en-

kelte fylkeskommuner og Kulturdepartementet, og Stortinget vil ta de endelige avgjørelsene gjennom sine bevilgningsvedtak. Det har vært forutsatt at fylkene skal bidra til finansieringen. Disse vilkårene er presisert i brev til fylkeskommunene og omtalt i budsjettproposisjonene for 1999 og 2000.

Departementet opplyste i budsjettproposisjonen for 1999 at størrelsen på det statlige tilskuddet vil variere fra prosjekt til prosjekt og må ses i sammenheng med de finansieringsordningene som er etablert under kap. 320, post 73 Nasjonale kulturbygg. Departementet presiserte at mens det for enkelte prosjekter vil være aktuelt å yte et tilskudd som innebærer en større statlig andel av prosjektkostnadene enn normalt under ordningen, vil den statlige tilskuddsandelen for andre prosjekter forbli uendret, men slik at realiseringen av prosjektet fremskyves i tid til perioden 2000-2005. Departementet pekte på at det samlet sett vil være begrensede midler til disposisjon for formålet, og understreket at dette vil ha konsekvenser for hvilket økonomisk omfang de enkelte prosjekter kan få, og for den regionale andel.

I budsjettproposisjonen for 2000 presiserte Kulturdepartementet at hovedregelen vil være at gjennomføringsansvaret for tusenårsstedene legges til den fylkeskommune der tusenårsstedet er lokalisert. Det ble uttalt i proposisjonen at fylkeskommunen, eventuelt sammen med kommunen, har ansvaret for at tusenårsstedet blir fullfinansiert, og for offentlig tilskudd til drift.

Jeg legger til grunn at søknadene fra de enkelte fylkeskommuner om statstilskudd til tusenårssted vil bli vurdert på grunnlag av de retningslinjer jeg har vist til. Jeg vil understreke det som har vært uttalt i tidligere års proposisjoner om at det samlet sett vil være begrensede midler til disposisjon fra statens side for det enkelte prosjekt dersom vi skal sikre at alle landets 19 fylker skal få et tusenårssted.

Jan Johnsen (H): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg oppfatter det da slik at de retningslinjene som lå til grunn i første omgang, altså i St.prp. nr. 55 for 1997-98, fortsatt ligger til grunn. Da har jeg et tilleggsspørsmål: Er det slik at det når hvert fylke har valgt sitt tusenårssted, ut fra disse igjen skal lages et nasjonalt tusenårssted? Skal det plukkes ut ett fra alle disse fylkene som blir et slags nasjonalt monument?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Vårt utgangspunkt er at vi skal ha tusenårssteder i alle fylkene, og at vi skal ha det på plass innen år 2005. Det er ikke tanken at vi skal ha et nasjonalt tusenårssted som nærmest skal velges ut av disse. Det er mulig at representanten sikter til Rikspolitisk Senter på Eidsvoll, men det vil være tusenårsstedet for Akershus.

S p ø r s m å l 2 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Torill Haaland Horpestad til fiskeriministeren, vil bli tatt opp av representanten Jan Simonsen.

Jan Simonsen (Frp): Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Rogaland fylke har tidligere kommet dårlig ut ved tildeling av konsesjoner for oppdrettslaks. I Rogaland er det både plass og kapasitet til flere konsesjoner og økning i produksjonen. Rogaland fylke har et godt maritimt industrielt miljø, gode transportmuligheter og en kultur for internasjonalisering og eksport/import.

Vil det bli tatt hensyn til dette ved den kommende konsesjonstildelingen?»

Statsråd Lars Peder Brekk: 1999 var et godt år for norsk havbruksnæring. Det ble eksportert laks og ørret for i overkant av 12 milliarder kr – en økning på nesten 24 pst. fra året før. Dette viser at havbruk er en næring med et stort potensial, noe stadig flere nå begynner å få øynene opp for.

Flere vitenskapelige miljøer har pekt på at fiskeri og havbruk er den sektor som har de klart største naturgitte fortrinn for å lykkes i Norge og på sikt vil kunne dekke opp for store deler av den forventede nedgangen i olje- og gassinntektene.

Men som også de forskjellige rapportene understreker, foreligger det visse begrensninger, og det er også flere forutsetninger som må være til stede for en videre positiv utvikling av norsk havbruksnæring. Blant annet må det satses på forskning og utvikling for å lykkes, og det må arbeides videre for å sikre bedre markedsadgang for produktene.

Lakseavtalen med EU utløper sommeren 2002. Fiskeridepartementet tar i den forbindelse sikte på å videreføre den stabile situasjonen i næringen i forhold til markedet. Dette innebærer at Fiskeridepartementet vil legge til rette for en balansert vekst i havbruksnæringens videre utvikling.

Fiskeridepartementet regulerer produksjonen i næringen på flere måter. I de senere år har den restriktive tildelingspraksisen sammen med førkvoteordningen vært de viktigste reguleringsformene. Førkvotene har blitt justert opp hvert år siden ordningen ble innført i 1996.

Vi vil nå starte arbeidet med tilrettelegging av en videre balansert vekst i havbruksnæringen. Jeg vil i denne prosessen holde nær kontakt med næringens organisasjoner. Jeg kan likevel skissere noen alternative løsninger og muligheter når vi skal legge til rette for produksjonsøkning. Vi kan velge å ta ut en økning innenfor de eksisterende konsesjonene, eller vi kan tildele nye konsesjoner, som representanten Simonsen henviste til. Det er også mulig å velge en kombinasjon av de nevnte alternativer.

Som nevnt er arbeidet med å tilrettelegge for videre balansert vekst i havbruksnæringen nettopp begynt. Jeg kan derfor ikke si noe om hvor eventuelle nye konsesjoner vil bli tildelt. Men områder hvor det i kommunenes planlegging er lagt til rette for havbruksnæringen med hensyn til lokaliteter, infrastruktur og miljø, vil naturlig nok ligge særdeles godt an. Jeg vil for øvrig vise til at Rogaland har 51 av totalt 843 matfiskkonsesjoner. Dette er omtrent det samme antall som f.eks. Nord-Trøndelag har.

Jeg tar sikte på at dette arbeidet skal gjøres i løpet av året, slik at eventuelle nye konsesjoner vil komme i produksjon etter utløpet av lakseavtalen sommeren 2002.

Jan Simonsen (Frp): Statsråden hadde et svært godt poeng da han nevnte at havbruk vil være et godt alternativ som vekstnæring etter hvert som oljevirkomheten trappes ned. Det er jo også et sentralt argument for å satse på å tildele konsesjoner til Rogaland.

Rogaland fylke er det fylket i Norge med den største verdiskapingen i forhold til innbyggertall, noe som i stor grad skyldes de maritime næringene. Forholdene ligger veldig godt til rette i fylket både for kystfiske og for fiskeoppdrett. Til tross for dette var oppdrettsnæringen svært misfornøyd med de tildelingene som ble gitt tidligere, så jeg håper og tror statsråden vil merke seg argumentene til fordel for nye konsesjoner i fylket, og at næringen dermed kan bli mer fornøyd med denne fiskeriministeren enn med enkelte tidligere fiskeriministre.

Statsråd Lars Peder Brekk: Det er riktig som representanten Simonsen understreker, at vi har et svært godt maritimt miljø i Rogaland, og det er også riktig at det danner et godt utgangspunkt for å vurdere ytterligere vekst innenfor marin sektor. Det må imidlertid være slik at når vi vurderer en økning i kapasiteten innenfor havbruksnæringen, så må en se det på en balansert måte, og se hele landet under ett.

Jeg vil ta hensyn til de synspunktene som her er kommet. Jeg ønsker at vi skal få en vekst som tar vare på det potensialet som ligger i de ulike områdene av landet – herunder selvsagt også i Rogaland – og tror det er særdeles viktig at vi greier å gjøre dette på et vis som gjør at man i de fleste deler av landet er fornøyd.

S p ø r s m å l 29

Mimmi Bæivi (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til den nye fiskeriministeren:

«I St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring slås det fast at deler av flåten trenger fornyelse uten at kapasiteten bygges opp. Kystflåten har høyest gjennomsnittsalder. I dag er ofte kvotene for små til at det er lønnsomt å skifte ut de gamle båtene. I Innst. O. nr. 55 (1998-99) ber næringskomiteen Regjeringen om å utrede enhetskvoteordningen for fartøy under 28 m og foreslå en naturlig grense for denne ordningen.

Når vil Regjeringen legge saken fram for Stortinget?»

Statsråd Lars Peder Brekk: Etter at Stortinget den 4. mai 1999 fattet et vedtak med et slikt innhold som representanten Bæivi refererer i spørsmålet, ble det lagt fram en redegjørelse om dette som vedlegg I til Fiskeridepartementets budsjettproposisjon for år 2000.

Her ble det gjort rede for de adgangsbegrensningene vi i dag har for slike fartøy, og det ble påpekt at det etter departementets vurdering ikke ligger til rette for uten videre å innføre enhetskvoteordninger etter det mønster som er nyttet innenfor trål- og ringnotflåten, for noen av

disse gruppene. Dette skyldes bl.a. ulike reguleringsmodeller og ulik grad av kvoteutnytting i ulike grupper. Konklusjonen i redegjørelsen var at departementet ville arbeide videre med disse spørsmålene og invitere næringen til en dialog om hvilke muligheter som ligger i bruken av ulike enhetskvotemodeller, eller fleksible kvoteordninger, for fartøy under 28 meter.

Bakgrunnen for denne noe forsiktige tilnærmingen var de reaksjonene som kom da departementet høsten 1998 sendte på høring et forslag til lovbestemmelse som var åpen for enhetskvoteordninger for alle fartøygrupper.

Jeg har merket meg at komiteen nå sist i budsjettinnstillingen har bedt om at det snarest blir lagt fram en egen sak om dette. I likhet med min forgjenger ser imidlertid også jeg det som hensiktsmessig at det først blir diskutert mellom myndigheter og næring, særlig Norges Fiskarlag, hvordan en slik utvidet lovhjemmel bør nyttes, før jeg kommer tilbake til Stortinget med dette spørsmålet.

Dette henger bl.a. sammen med at innføring av nye kvotemodeller for fartøy under 28 meter krever en avklaring av hvordan gruppene skal avgrenses mot hverandre i ulike fiskerier, og hvordan gruppekvote av ulike fiske-slag skal deles mellom undergrupper. Jeg kan se for meg at det er behov for en del diskusjon for å finne delingsfaktorer som det kan være allmenn oppslutning om, og som kan danne grunnlag for stabilitet framover.

Diskusjonen om hvordan lovhjemmelen tenkes nyttet, er nødvendig for å unngå de samme reaksjoner som kom høsten 1998, og som var den direkte årsak til at lovbestemmelsen ble avgrenset slik at den pr. i dag ikke kan nyttes for konvensjonelle fartøy under 28 meter.

Jeg ser det som mest aktuelt å innføre nye kvotemodeller for fartøy ned til ca. 21 meter eller 70 fot, som er en grense som nyttes i andre sammenhenger, og som også er foreslått av en arbeidsgruppe bestående av representanter fra næringen og forvaltningen som grense i forbindelse med områdebegrensninger for større autolinefartøy.

Jeg vil starte denne prosessen nå med sikte på å komme tilbake til Stortinget med et lovforslag i løpet av året.

Mimmi Bæivi (A): Trygge og hensiktsmessige fartøy vil ha stor betydning for rekrutteringen til fiskeryrket og vil også gi bedre lønnsomhet. I forbindelse med perspektivmeldingen var det en enstemmig komite som mente at fartøyutformingen måtte bli friere uten at fangstkapasiteten økte – dette også for å kunne ta vare på biprodukter som i dag er ubrukt, men som har et stort verdiskapingspotensial i seg. Vil ministeren ta hensyn til dette i den videre utredningen?

Kirsti Kolle Grøndahl hadde her gjenn tatt presidentplassen.

Statsråd Lars Peder Brekk: Jeg vil si meg helt enig med representanten Bæivi i at det er særdeles viktig å utvikle fartøy som er trygge og hensiktsmessige, og som skaper sikkerhet for dem som jobber om bord. Det er imidlertid ikke slik at en kan slippe dette helt fritt. En er nødt til å la utviklingen være basert på hva som skaper

hensiktsmessig produksjon, som også Bæivi understreket, i forhold til biprodukter og verdiskapingspotensial. Det er slik at vi har visse fartøygrenser som det uansett vil være nødvendig å forholde seg til når det gjelder bygging av nye fartøyer. Vi ser nå på de grensene, og vi kommer tilbake til det i forbindelse med dette lovforslaget.

S p ø r s m å l 3 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Steinar Bastesen til fiskeriministeren, vil bli tatt opp av representanten Arvid Falch.

Arvid Falch (TF): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Kongekrabbe ble satt ut i Murmanskfjorden en del år tilbake. Dette er en ny art som ble introdusert i Barentshavet. Kongekrabben er nå utbredt stort sett over hele Finnmark og skaper store vansker for kystfiskerne. De får ødelagt garn, får en uønsket bifangst og risikerer på toppen av det hele politianmeldelse som en følge av dette. Samtidig er de kommersielle kvotene minimale, på grunn av avtale med russerne.

Hva vil fiskeriministeren gjøre for å få økt uttaket og dempet problemene?»

Statsråd Lars Peder Brekk: Kongekrabben forvaltes i fellesskap av Norge og Russland. Siden 1994 har det vært gjennomført en begrenset forskningsfangst etter kongekrabbe. Man har valgt å ha et kontrollert forskningsfiske hvor man samler inn data, og hvor det legges opp til en gradvis økning av uttaket. På sikt vil man kunne få kunnskap om hva som er et bærekraftig uttak, og hvilket uttaksnivå som vil gi størst mulig vedvarende økonomisk utbytte. Kongekrabben er en verdifull ressurs som i framtida kan bli et tillegg til fisket i Finnmark og i de nordligste områdene ellers.

Forskningskvoten har vært økt fra 30 000 krabber i 1998-1999 til 75 000 krabber for sesongen 2000-2001. Norge og Russland deler kvoten 50-50, dvs. med en fordeling på 37 500 til hvert av landene for kommende sesong.

Fra norsk side ønsker vi å øke kvoten ytterligere. Under det nylig avholdte besøket fra formannen i Den russiske føderasjons statskomite for fiskerier, Jurij P. Sinelnik, tok jeg opp mulighetene for å øke kvoten og deltakelsen i fisket etter kongekrabbe før fangstsesongen starter høsten 2000. Dette vil vi komme tilbake til gjennom arbeidet i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon.

Jeg er helt enig i at bifangst av kongekrabbe er et betydelig problem for utøvelsen av tradisjonelle fiskerier, særlig i Varanger-området. De siste årene er det gjort forsøk på å dokumentere bifangstproblemene og konsekvensene dette har for utøvelsen av garn- og linefisket i Øst-Finnmark. I 1997 estimerte man bifangsten av kongekrabbe til å være hele 95 000 krabber. I 1998 estimerte man imidlertid at det ble tatt ca. 36 000 krabber som bifangst i Norges økonomiske sone. Omfanget er med andre ord noe usikkert.

Fiskerimyndighetene ser svært alvorlig på de problemene kongekrabben skaper for næringsutøverne. Det arbeides nå med å få løst de praktiske problemene bifangst av kongekrabbe medfører for de tradisjonelle fiskeriene. Blant annet gjøres det forsøk med fløyting av garn og utprøving av torsketeiner som alternativt redskap.

Kongekrabben er en introdusert art, som er fremmed i den norske faunaen. Derfor har myndighetene økt forskningsinnsatsen for å få kunnskap om utviklingen.

Jeg ser problemene som har kommet. Jeg vil ta initiativ til et møte med næringen for å diskutere hvordan vi best mulig kan bøte på problemene og eventuelt utnytte kongekrabben bedre.

Arvid Falch (TF): Jeg takker fiskeriministeren for svaret, men jeg er redd for at denne forskningen er et lite påaktet felt. Den har jo pågått siden 1994. Nyere forskning har vist at kongekrabben er vert til en parasitt som er dødelig for torskeyngel. Slik forholdene er nå, må en bare klassifisere kongekrabben som et skadedyr. Det antas å være om lag 10 millioner krabber i norsk og russisk farvann. Man kan trygt si at krabben har overtatt de konvensjonelle fiskefeltene. Krabben er totalfredet etter krav fra russerne. Foreligger det et slikt krav fra ansvarlige russiske myndigheter? Har vi ikke greid å forklare hvilken skade denne kongekrabben påfører norsk fauna og fiskeri ved at bestanden får vokse fritt? Selv i godt vær må fiskerne ofte ta bruket med til land for både å rense og klargjøre redskapen. Kan fiskeriministeren gjøre noe med det?

Statsråd Lars Peder Brekk: Jeg er enig med representanten Falch i at vi må sette inn ressurser for å få kontroll over den utviklingen vi har sett, særlig i og med at kongekrabben sprer seg med rekordfart langsmed kysten sørover, og at den nå er funnet helt ned til Vesterålen.

Det er også slik at bestanden er totalfredet, men at vi har blitt enig med russerne etter forhandlinger om å ta ut fangst i forbindelse med forskning. Jeg ser det som særdeles viktig å kunne legge grunnlaget for økt fangst, for det er den eneste måten vi kan ta ned bestanden på og dermed skape bedre forhold for tradisjonelle fiskerier. Det har jeg tatt initiativ til skal kunne gjøres gjennom forespørsel til min russiske kollega. Det arbeidet vil jeg selvsagt følge opp, og jeg er særdeles opptatt av at vi får resultater her som gjør at vi får bedre forhold for tradisjonelt fiske.

Arvid Falch (TF): Jeg takker fiskeriministeren for svaret, og jeg er glad for at han vier dette spørsmålet så stor oppmerksomhet som det fortjener.

Jeg ville jo ønske at fiskeriministeren kunne sette i gang et fritt fiske, for jeg er redd for at hvis ikke så skjer, vil en kunne stå overfor en miljøkatastrofe i Finnmark, med den følge dette vil ha for den konvensjonelle driften for fiskerne der. Kan det tenkes at fiskeriministeren kan bidra til at vi får åpning for et fritt fiske – før galskapen skjer?

Statsråd Lars Peder Brekk: Representanten Falch spør om det er mulig å gjennomføre et fritt fiske. Jeg vil

understreke at vi er nødt til å finne løsninger i samarbeid med våre russiske naboer. Men inntrykket jeg satt igjen med etter å ha snakket med den russiske ministeren, var at dette skulle en følge opp. Jeg har lyst til å understreke at dersom vi greier å få enighet om et kommersielt fiske av kongekrabbe i samarbeid med russerne, vil det bli gjennomført så snart som mulig.

Presidenten: Da skal vi som siste spørsmål behandle spørsmål 14.

S p ø r s m å l 1 4

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg tillèt meg å stilla følgjande spørsmål til kyrkje-, utdannings- og forskingsministeren:

«Korleis vil statsråden sikra ungdom som har spesielle lese- og skrivevanskar (dysleksi) eller spesielle lærevanskar i matematikk (dyskalkuli), med evne til å ta ulike former for høgare utdanning, tilgang til slik utdanning og høve til å få studiefinansiering på same vilkår som andre?»

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst av alt vil eg minne om følgjande: Opptak til høgare utdanning skjer i all hovudsak på grunnlag av gjeldande krav om at søkjaren må ha generell studiekompetanse frå vidaregåande opplæring. Nokre få studium har tilleggskrav om spesiell studiekompetanse.

Departementet vert med jamne mellomrom kontakta av einskildpersonar som ynskjer høgare utdanning, men som ikkje fyller dei formelle krava til generell studiekompetanse. Fleire av desse nemner lese- og skrivevanskar eller særskilde lærevanskar i matematikk som årsak til at dei ikkje har oppfylt alle fagkrava til generell studiekompetanse.

Eg har stor forståing for dei spørsmåla representanten Ausdal Starrfelt her reiser. I gjeldande forskrift om generell studiekompetanse finst det i dag ikkje heimel for å gjere avvik frå opptakskrava i særskilde høve, som der det t.d. er påvist lærevanskar som dysleksi eller dyskalkuli. Dette er eg innstilt på å sjå nærmare på, i samband med ein snarleg gjennomgang av opptaksreglane. Eg vil konkret vurdere å forskriftsfeste høve til å avvike frå kravet om generell studiekompetanse i særlege tilfelle, etter individuell vurdering.

Eg hadde i januar eit eige møte med representantar frå m.a. Dysleksiforbundet, Senter for leseforskning og Statens ressurs- og voksenopplæringscenter for å drøfte aktuelle problemstillingar knytte opp til studiesituasjonen for studentar med lese- og skrivevanskar. Som oppfølging av møtet er eg i ferd med å nedsetje ei arbeidsgruppe som skal gå meir konkret inn i slike spørsmål. Temaet som representanten Ausdal Starrfelt tek opp, har altså høg prioritet i departementet.

Spørsmålet om å opne for avvik frå kravet om generell studiekompetanse i opptaksforskriftene har samanheng med diskusjonen om opptak på grunnlag av realkompetanse. I løpet av dette studieåret er fleire høgare utdan-

ningsinstitusjonar gjevne høve til forsøk med opptak på slikt grunnlag. Det gjeld t.d. vernepleiarutdanning, førskolelærarutdanning og allmennlærarutdanning. Departementet er no i ferd med å sende på høyring forslag til lovendring som opnar for å ta opp studentar til høgare studium ut frå individuell vurdering av kompetanse tileigna utanfor utdanningsinstitusjon. I forslaget er det sett som minimumskrav for opptak at søkjaren må ha fylt 25 år.

Når det gjeld spørsmålet om studiefinansiering, føreset eg at eventuelle endringar i lov og opptaksforskrifter vil følgjast opp av tilsvarande endringar i regelverket til Lånekassen.

Lat meg til slutt få understreke at ei opning av moglegheitene til å bli teken opp til høgare utdanning ikkje skal innebere reduserte krav til studentane sin dokumentasjon av kunnskap og kompetanse undervegs i og ved utgangen av studiet.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Spørsmålet mitt har akkurat no utgangspunkt i ei heilt konkret sak, der ein norsk ungdom med problem med matematikk og derfor ikkje karakter i matematikk frå vidaregåande skule likevel kom inn på ein utdanningsinstitusjon i USA, men fekk så nei til studiefinansiering. Den saka ligg no i statsråden sitt departement, og eg håpar at det er mogleg å la nåde gå for rett i den saka. Og det peiker jo på, som statsråden også seier, eit viktig problem, og eg er glad for den positive viljen som kom til uttrykk i statsråden sitt svar.

Det er jo litt rart, må eg seia, at denne saka ikkje er teken opp før, når me veit kor mykje fokusering det har vore på dette – kanskje meir på dysleksi enn dyskalkuli. No er det truleg slik at dei med dysleksi vil ha større problem som studentar enn dei med dyskalkuli, men eg håpar at den utgreiinga som skal gjerast, og den arbeidsgruppa som skal setjast ned, gjeld begge område, og ber statsråden svara på det og eventuelt seia noko om framdrifta i dette spørsmålet.

Statsråd Jon Lilletun: Ja, eg er samd med representanten Ausdal Starrfelt i at det eigentleg er rart at ein ikkje på eit tidlegare tidspunkt har teke fatt i saka. Det grunnar seg vel djupast sett på ei redsle for å lage unntaksreglar, som så må behandlast individuelt. Det er klart at dersom ein ikkje gjerdar dei godt inn i forhold til klart definerte område, vil alle statsrådar få ei heilt umogleg oppgåve med å gå individuelt inn i sakene. Men eg er samd med representanten Ausdal Starrfelt i at det er heilt urimeleg at dei som har dette problemet, ikkje kan få individuell behandling. Det er eg innstilt på, men det må nok tilpassast enkelte studium og kanskje ikkje andre.

Når det gjeld den konkrete saka, kan ikkje eg saksbehandle den her, men eg kan seie så mykje: Så sant det går innafor gjeldande forskrift, skal vi løyse saka. Men det er det vi driv og slit med akkurat no.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar igjen statsråden for svaret, og det var i grunnen ei helsing eg

(Ausdal Starrfelt)

ønskte å senda i den samanhengen, ikkje eit spørsmål for å få svar her og no.

Eg ser heilt klart at dette må gjerdast inn, og at det må gjerast eit stykke arbeid slik at ein gjer slike unntak på visse vilkår og i visse samanhengar. Eg føreset at det som står om individuell vurdering berre for dei over 25 år, ikkje vil gjelda, men at dette også kan gjelda 19-20-åringar. Det er på ein måte det denne saka også illustrerte – vedkomande kunne koma tilbake når ho var 23, og då ville ho kunna få lån. Då blir det på ein måte ikkje logisk på noko område. Så eg håpar altså at det også vil gjelda ungdom, og vil gjerne ha ei stadfesting av det.

Så lurar eg på om statsråden har nokon ambisjonar om at studentar med denne typen problem kan søkja opptak på individuelt grunnlag allereie frå hausten 2000.

Statsråd Jon Lilletun: Ja, statsråden har det som ambisjon, men kan ikkje her og no love at vi får det til, for vi må fyrst ha dette utgreiingsarbeidet. Eg vil òg stadfeste at begge dei gruppene som spørsmålsstillaren tok med – dysleksi og dyskalkuli – skal vere med. Eg vil òg stad-

feste at det ikkje skal vere noka 25-årsgrænse for dei som skal vurderast på individuelt grunnlag. Grunnen til at vi har det på realkompetanse, er at vi ikkje ynskjer å få ei utvikling der folk ikkje tek vidaregåande skule. Men her er det folk som har teke vidaregåande skule som likevel har problem på eitt område. Dermed må vurderinga skje på individuelt grunnlag med ein lågare alder, og då må òg Lånekassen synkroniserast med det.

Eg skal gjere så godt eg kan for å få dette til, men eg må nok vedgå at eg etter at eg begynte å lage forskrifter og reglar her, har innsett at det her er ein monaleg kompleksitet. Men eg er iallfall heilt samd med spørsmålsstillaren og skal gjere så godt eg kan.

Presidenten: Da var siste ord sagt i denne spørretimen.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.25.
